

แนวทางการปฏิบัติงานทางคดีโดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษากรณีคดี
อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

โดย

นางสาวอัญญาณี ลิทธิอาษา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการปฏิบัติงานทางคดีโดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษากรณีคดี
อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

โดย

นางสาวอัญญาณี ลิทธิอาษา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**STUDY OF FORENSIC SCIENCE PROCESS AND LEGAL CASES ABOUT MIGRENT
WORKERS IN THE SAMUTSAKHON PROVINCE**

By

Anyanee Sittiasa

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF SCIENCE

Program of (forensic science)

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติงานทางคดีโดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษากรณีคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร” เสนอโดย นางสาวอัญญาณิ ลิทธิอาษา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกนายแพทย์ อุทัย ติระวนินทร

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(พันตำรวจโท ดร.ศฤงค์ สืบพงษ์ศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(พลตำรวจโทอมรรักษ์ หุระนันท์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.พันตำรวจเอกนายแพทย์ อุทัย ติระวนินทร)

...../...../.....

50312342 : สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ : การพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์/แรงงานข้ามชาติ

อัญญาณี สิทธิอาษา : แนวทางการปฏิบัติงานทางคดีโดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษากรณีคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ศ. พ.ต.อ.นพ.อุทัย ธีระวานิช. 89 หน้า.

จากการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงาน นิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ชนิดเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงลักษณะการปฏิบัติงาน ปัญหา และอุปสรรคจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจสภ.สมุทรสาคร 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน 1 คน หมายความ 2 คน แพทย์นิติเวช 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน มุลนิธิการกุศลสมุทรสาคร 1 คน และมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน 1 คน จำนวนรวมทั้งหมด 8 คน และใช้แบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดตามสมมติฐาน แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ประกอบกับแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ด้านมุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญของงานนิติวิทยาศาสตร์ในการเป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริง เพื่อนำคนผิดมาลงโทษได้ ด้านบทบาทของการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ จำแนกการมีส่วนร่วมได้ 3 ระดับคือ 1. การมีส่วนร่วมโดยตรงในการเป็นผู้ใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อมาพิสูจน์หลักฐานที่ค้นพบ 2. การมีส่วนร่วมในที่เกิดเหตุ แต่ไม่ได้เป็นผู้พิสูจน์หลักฐานต่างๆด้วยตนเองและ 3. ผู้ร่วมใช้ประโยชน์จากผลการพิสูจน์หลักฐาน นอกจากนี้ยังไม่พบปัญหาของงานนิติวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติงาน แต่พบปัญหาอื่นๆที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัญหาแรงงานต่างชาติที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาจากการสื่อสาร การขาดความพร้อมของข้อมูลแวดล้อม การขาดความรู้เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่และ การที่ประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

50312342 : MAJOR : (FORENSIC SCIENCE)

KEY WORD : THE DEVELOPMENT OF FORENSIC SCIENCE, MIGRANTS

ANYANEE SITTIASA : STUDY OF FORENSIC SCIENCE PROCESS AND LEGAL CASES ABOUT MIGRENT WORKERS IN THE SAMUTSAKHON PROVINCE. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : PROF. Pol. Col.UTHAI TERA VANINTHORN. 89 pp.

According to the research of the procedure and problem from the process of forensic science in Muang district, Samutsakorn Province. This is qualitative descriptive research. The propose of this research into study the procedure and problem from the process of forensic science in Muang district, Samutsakorn Province by interview from 1 police of the Samutsakorn Police Station, 1 crime scene investigator, 2 lawyers, 1 medical examiner, 1 almoner, 1 person of Charitable Samutsakorn Foundation and 1 person of Labour Rights Promotion Network Foundation (LPN) total 8 persons. Finally, interview by the given hypothesis and analyze the collected data by forensic science lasis

The results from this research showed that Everybody who works in this part can understanding and aware about an important of forensic science to prove the fact and could find the offender to the role of procedure which related process of forensic science has 3 levels 1. Direct participation by used the process of scientific evidence to prove the fact. 2. One Involved in the crime scenes who is not forensic science office. 3. One who Share the benefit of proven results. Although there are no problems in the procedure, they have another problem such as the illegal immigrants, the problem of communication, the lack of availability of data and knowledge about forensic science and people do not realize the important of forensic science.

Program of (FORENSIC SCIENCE) Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2012

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานทางคดีโดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ศึกษากรณีคืออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครสำเร็จลงไปด้วยดีเพราะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่ง อันผู้ศึกษาต้องขอกราบขอบพระคุณต่อ ศ.พดอ.นพ. อุทัย ศิริวณิชทรอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ข้อคิดและความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาของการศึกษารวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้การค้นคว้าอิสระนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณต่อ พันตำรวจโท ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และพลตำรวจโทอมรรักษ์ หุวะนันท์ กรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และให้คำแนะนำ ทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ขึ้น และผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณคุณชจรยุทธ ต่อสินทรัพย์ ดร.ชัยชาญ ไชยรังสินันท์ นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการที่ได้ให้คำแนะนำ ทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้และปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของการศึกษา รวมทั้งผู้ที่ได้ให้การช่วยเหลือทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจจนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ประสบความสำเร็จลงไปด้วยดี

สำหรับคุณประโยชน์ที่พึงมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทุกท่านที่ได้สั่งสอนอบรมมา ตลอดจนผู้ที่ให้โอกาสและสิ่งที่ดีๆในชีวิตจนทำให้ผู้ศึกษาบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
แนวทางในการนำเสนอเรื่อง.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
ข้อมูลแรงงานข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน.....	33
แนวความคิดเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์.....	39
ข้อกฎหมายเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
บทที่ 3 กรอบแนวความคิดและระเบียบวิธีวิจัย.....	51
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	51
วิธีการศึกษา.....	53
การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สรุปความ.....	55
บทที่ 4 การนำเสนอสาระข้อมูล.....	56
คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล.....	56
ผลการสัมภาษณ์.....	57

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการศึกษา.....	77
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	89

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในปี 2555 มีจำนวนประชากรกว่า 64,413,000 คน แบ่งออกเป็นหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้เองย่อมแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละตำแหน่งแห่งที่ด้วย ด้วยความแตกต่างของผู้คนในสังคมดังกล่าวนำมาซึ่งปัญหาและความขัดแย้งมากมายหลายประเด็นของคนในสังคมไทย

สภาพวิถีชีวิตในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งในแง่สภาพสังคม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และในด้านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านจิตใจและสำนึกในคุณธรรมของบุคคลนั้นกลับแปรผกผันไม่ได้พัฒนาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ดังที่จะเห็นได้จากในปัจจุบันสถิติจำนวนคดีอาชญากรรมต่างๆ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลเสียหายทั้งกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิธีการหรือกระบวนการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ นิติเวช พิสูจน์หลักฐาน จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้กระบวนการในการจัดการปัญหาเหล่านี้ให้อยู่ในวงจำกัดที่สามารถควบคุมได้ และหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และมีความเป็นปัจจุบันทันต่อสถานการณ์บ้านเมือง

ด้วยเหตุนี้การที่จะทำให้บุคคลในสังคมจะอยู่ร่วมกันสุขจำเป็นต้องมีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักยึดของคนในสังคม โดยเริ่มจากข้อตกลงหรือกฎที่ตั้งขึ้นเองของสังคมนั้นๆ และเมื่อสังคมมีประชากรที่มากขึ้นจนกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ จากชุมชนเล็กๆ กลายเป็นสังคมที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นรัฐหรือประเทศ จากกฎที่ตั้งกันเองก็กลายเป็นตัวบทกฎหมาย และจากการพัฒนากฎหมายที่มีมาอย่างต่อเนื่องนี้ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยมีประมวลกฎหมายที่ใช้

เป็นหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เมื่อมีคดีความเกิดขึ้นแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีการกำหนดกระบวนการและวิธีปฏิบัติในการพิจารณาคดีเพื่อจะเอาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้การเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้นั้นคือ “พยานหลักฐาน”

กฎหมายลักษณะพยาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิสูจน์ความจริงหรือข้อเท็จจริงไว้โดยอาศัยพยานหลักฐาน ว่าในแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงใดบ้างที่ต้องมีการพิสูจน์พยานหลักฐาน ใครบ้างต้องเป็นผู้ที่พิสูจน์เพื่อนำเสนอต่อศาลให้พิจารณาตัดสิน ประเภทพยานหลักฐานในระบบประมวลกฎหมายของไทยนั้น ได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ จากพยานหลักฐานที่กล่าวมานี้ ปัจจุบันการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานพัฒนาและได้รับความสนใจของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมตลอดจนถึงนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและได้รับการเชื่อถือในกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดังกล่าว การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์

พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือ วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์นั้น เพิ่งเป็นที่รู้จักในวงกว้างของสังคมไทยได้ไม่นาน ซึ่งเป็นการประยุกต์วิชาการด้านวิทยาศาสตร์และกฎหมายเข้าด้วยกัน คือ การนำหลักการวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆมาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาทางกฎหมายและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความต่างๆที่เกิดขึ้น ปัจจุบันคดีความเหล่านั้นมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้พยานชนิดนี้มีความสำคัญและถูกใช้เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดในหลายคดีที่ผ่านมา

พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นเมืองที่มีภูมิประเทศที่ตั้งเป็นจังหวัดชายทะเล อยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีความยาวตลอดชายฝั่ง 41.8 กิโลเมตร มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำหลากหลายชนิดซึ่งเป็นทรัพยากรที่เอื้ออำนวยในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ส่งผลให้พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแหล่งประมงที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และด้วยสถานะเป็นเมืองประมงดังกล่าวนั้น ทำให้จังหวัดสมุทรสาคร กลายเป็นเขตรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครและเป็นพื้นที่ตั้งสำคัญของโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงทะเลและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล รวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ที่ต้องอาศัยกำลังคนในการทำงาน จึงทำให้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของประชากรที่อาศัยอยู่ มีทั้งประชากรที่อยู่อาศัยดั้งเดิม ได้แก่ คนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายรามัญ และประชากรที่ได้อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัย รวมทั้งมีประชากรแฝงที่เป็นแรงงานข้ามชาติ อาทิเช่น เชื้อชาติ ลาว พม่า มอญ ไทยใหญ่ และกะเหรี่ยง เป็นต้น ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อรับจ้างเป็นแรงงานทำงานให้กับอุตสาหกรรมต่างๆเหล่านั้น

จากสถานการณ์การขายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่ยังมีทิศทางในการเพิ่มจำนวนขึ้น ซึ่งหมายถึง การจ้างงานที่ต้องเพิ่มขึ้นตามจำนวนของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการจ้างแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติ ที่ปัจจุบันมีจำนวนรวมทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและหลบหนีเข้าเมืองทั้งสิ้น 134,568 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มีนาคม 2553: สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร) ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่จะมีแนวโน้มของการก่อปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น(ข้อมูลจาก:มูลเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม ของสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ปี2554) และหากพิจารณาจากจำนวนประชากรและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครจะพบว่า ปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นจากความหลากหลายของประชากรในอนาคตจะมีจำนวนมากขึ้น รวมถึงภาระของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามและพิสูจน์ความผิดจะมีมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะกรณีที่ต้องพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำที่เป็นแรงงานข้ามชาติซึ่งเป็นประชากรแฝงในพื้นที่นี้ เนื่องจากการติดตามหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมก็ต้องอาศัยการพิสูจน์จากพยานหลักฐานต่างๆที่เกิดขึ้นในคดี ซึ่งที่ผ่านมาก็พบว่าพยานหลักฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การคลายปัญหาและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เป็นผลสำเร็จก็คือ พยานหลักฐานที่ตรวจพิสูจน์ด้วยวิทยาศาสตร์ หรือที่เราเรียกกันว่านิติวิทยาศาสตร์ นั่นเอง

ดังกล่าวข้างต้น ด้วยการพื้นที่ที่มีความหลากหลายของประชากร การทำงานเจ้าหน้าที่ในปฏิบัติงานในพื้นที่ดังกล่าวจึงต้องเข้าใจ ลักษณะทางสังคมของพื้นที่ รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการใช้งานนิติวิทยาศาสตร์ เพราะภายใต้สถานการณ์เมื่อเกิดเหตุต่างๆทางคดีก็จะพบว่ามีหน่วยงานต่างๆนอกเหนือไปจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในคดีและอยู่ใกล้ชิดกับพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นเช่น เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิอาสาสมัคร หรือแพทย์ เป็นต้น ซึ่งหากมีการเชื่อมประสานการทำงานที่เข้าใจกันก็จะส่งผลให้เกิดกระบวนการที่มีคุณภาพ ไม่เพียงแต่เป็นการทำงานแบบต่างคนต่างทำหรือเพียงแค่สร้างงานของตนเอง มุ่งแก้ปัญหาแค่องค์กรตนหรือพยายามให้แค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นคนแก้ไข ซึ่งถ้าสามารถสร้างมุมมองการใช้งานนิติวิทยาศาสตร์ให้หลากหลายมุมมองแล้ว เราก็จะพบว่าความสามารถหรือประสิทธิภาพของแต่ละวิชาชีพที่เข้ามาเกี่ยวข้องสามารถนำมาปรับใช้กับงานนิติวิทยาศาสตร์ได้ และจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการพิสูจน์ความผิดที่เกิดขึ้นโดยใช้งานนิติวิทยาศาสตร์นี้ นำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการยุติธรรมและช่วยพิสูจน์ความจริงให้แก่ผู้บริสุทธิ์

การศึกษานี้เป็นการศึกษานิติวิทยาศาสตร์ในมิติทางสังคม โดยศึกษางานนิติวิทยาศาสตร์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลากหลายอาชีพซึ่งจะสามารถนำผลการศึกษานี้ไปพัฒนา

และเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และบุคคลที่ต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์เป็นภาระกิจของการปฏิบัติงาน โดยผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นศึกษาถึง การปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาไปเป็นข้อมูลสนับสนุนและนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

อนึ่งในการศึกษาในเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายในการที่จะค้นหาคำตอบของปัญหาในการศึกษาที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

ประการแรก ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร

ประการที่สอง ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีลักษณะการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างไร

3. วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้มุ่งที่จะใช้รูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยอาศัยการศึกษาและวิเคราะห์หลายรูปแบบประกอบกัน ได้แก่

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา และวิเคราะห์ ซึ่งจะประกอบด้วย ข้อมูลงานนิติวิทยาศาสตร์ ข้อมูลอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งแนวคิดเรื่องพยานหลักฐาน งานวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ทำการประมวล วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ ด้วยการใช้อยู่ ข้อมูลและแนวคิดทั้งในเชิงสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ตำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร และรายงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษานิติวิทยาศาสตร์ในมิติทางสังคม โดยเป็นการศึกษานานนิติวิทยาศาสตร์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลากหลายอาชีพ ในการศึกษาในครั้งนี้จะเน้นศึกษาที่การศึกษาข้อมูลงานนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติผ่านทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย โดยประเด็นหลักจะว่าด้วยการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคของการงานที่ทำในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่นี้ต่อไป โดยมีขอบเขตในการศึกษา และวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาลักษณะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นการทำงานกับแรงงานข้ามชาติ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นคดีความในประเด็นเกี่ยวกับบทบาทการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์, ปัญหาที่เกิดจากการทำงาน, อุปสรรคที่พบเจอ และนำเสนอแนวทางที่จะร่วมพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งเน้นการศึกษาลักษณะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3.3 ขอบเขตด้านเวลา พิจารณาจากข้อมูลงานนิติวิทยาศาสตร์ ข้อมูลอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2555 จนถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 เพื่อนำข้อมูลในช่วงเวลาดังกล่าวมากำหนดกรอบในการศึกษา

5. ระยะเวลาและแผนในการดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้เวลาในการศึกษารวมทั้งสิ้น 1 ปีโดยนับรวมตั้งแต่เริ่มระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลงานนิติวิทยาศาสตร์ ข้อมูลอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งแนวคิดเรื่องพยานหลักฐาน งานวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6. แนวทางในการนำเสนอเรื่อง

สำหรับการเสนอเรื่องจะแบ่งออกเป็นบทต่างๆดังนี้ รวม 5 บท

บทที่ 1 บทนำ จะนำเสนอเรื่องความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา ปัญหาและคำถามในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา แนวทางการรวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูล ขอบเขตในการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ข้อมูลงานนิดิวิทยาศาสตร์ ข้อมูลอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แนวคิดเรื่องพยานหลักฐาน งานวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กรอบแนวความคิดและระเบียบวิธีวิจัย เป็นการเสนอกรอบแนวความคิดในการศึกษาที่แสดงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้ศึกษากับแนวทางการพัฒนา งานนิดิวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จากนั้นเป็นการแสดงแนวทางให้เห็นว่าในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางใดในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4 การนำเสนอสาระข้อมูล ที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับงานนิดิวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในการศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งสรุปประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานนิดิวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางที่ใช้ประกอบในการวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค ที่จะนำไปสู่การค้นหานโยบายการพัฒนาในงานการศึกษานี้

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ที่มุ่งเน้นให้เห็นถึง มุมมองต่อ งานนิดิวิทยาศาสตร์ บทบาทความเกี่ยวข้องในงานนิดิวิทยาศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในงานนิดิวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครต่อไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานด้านนิดิวิทยาศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อทราบถึงลักษณะการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3. สามารถสร้างแนวทางการปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์และถูกนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

8. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

“นิติวิทยาศาสตร์” หมายความว่า คดีที่นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษ เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหาย และผู้ต้องหาได้

“แพทย์” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม

“แพทย์นิติเวช ” หมายความว่า แพทย์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพเวชกรรม สาขานิติเวชศาสตร์ หรือนิติพยาธิแพทย์

“เจ้าหน้าที่ตำรวจ ” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพตำรวจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547

“พนักงานสอบสวน ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ ทำการสอบสวน

“เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ เกี่ยวกับงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและถ่ายภาพ งานตรวจเปรียบเทียบร่องรอยการเสียหาย งานตรวจพิสูจน์ยาเสพติดและหลักฐานอื่น ๆ และงานทะเบียนประวัติอาชญากร ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของแต่ละจังหวัด

“ทนายความ” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ได้รับการอบรมวิชาว่าความจากสภาทนายความ และได้รับอนุญาตให้ว่าความได้ตามกฎหมาย

“วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับนิติวิทยาศาสตร์ในคดี” หมายความว่า ผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนในการใช้งานนิติวิทยาศาสตร์

“คดีความที่ใช้กระบวนการนิติวิทยาศาสตร์” หมายความว่า คดีความที่มีพยานหลักฐานในคดีเป็นวัตถุพยานที่ต้องใช้งานนิติวิทยาศาสตร์ตรวจพิสูจน์

“แรงงานข้ามชาติในประเทศไทย” หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่
ย้ายถิ่นจากประเทศอื่นๆมายังประเทศไทยเพื่อที่จะรับจ้างทำงาน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมในการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางคดีและแนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ในสังคมไทยโดยจัดเป็นหมวดหมู่ในการนำเสนอต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ
2. แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน
3. แนวความคิดเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์
4. ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลแรงงานข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 ความหมายของแรงงานข้ามชาติ

ความหมายของแรงงานข้ามชาติโดยทั่วไปหมายถึง บุคคลผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย แต่ก็มีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปทั้งในแง่กฎหมายและในทางวิชาการในภาษาอังกฤษไทยเรียกผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติไทยทุกคนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยว่าเป็น “แรงงานต่างด้าว” ขณะที่คำว่าแรงงานต่างชาตินั้นหรือแรงงานข้ามชาติหรือแรงงานอพยพเป็นภาษาทั่วไป ที่ใช้เรียกแรงงานที่มาจากประเทศหรือรัฐอื่นๆ และเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มนักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงาน และนักวิชาการด้านมานุษยวิทยา

ความหมายของแรงงานต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 หมายถึงบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และกำหนดไว้ว่า คนต่างด้าวจะทำงานได้เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานหรือเจ้าพนักงานซึ่งอธิบดีมอบหมายเท่านั้น

องค์กรแรงงานระหว่างประเทศได้ให้ความหมายของแรงงานข้ามชาติไว้ในอนุสัญญาฉบับที่ 97 ว่าด้วยการอพยพเพื่อการทำงาน(ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) มาตรา 11 คือ หมายถึง บุคคลที่ย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อที่จะไปทำงานมากกว่าที่จะไปใช้จ่ายเงินของตนเอง และรวมถึงบุคคลใดๆ ที่โดยปกติแล้วได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้อพยพเพื่อทำงาน แต่ไม่รวมถึงคนที่ทำงานตามบริเวณชายแดน จิตกร หรือสมาชิกของกลุ่ม

ผู้ชำนาญการที่เข้าเมืองระยะสั้น ชาวเรือ และลูกเรือเดินทะเลต่างชาติ นอกจากนี้ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 143 ยังไม่รวมถึงบุคคลที่เข้ามาเพื่อการศึกษาหรือการฝึกอบรมและบุคคลที่เข้ามาทำงานชั่วคราวเฉพาะด้านอันเนื่องมาจากการร้องขอของนายจ้างในประเทศไทย และต้องออกไปเมื่อเสร็จสิ้นการทำงานนั้นแล้ว สำหรับองค์การสหประชาชาติได้มีการกำหนดความหมายแรงงานข้ามชาติในอนุสัญญาว่า ด้วยการคุ้มครองสิทธิของบรรดาแรงงานข้ามชาติ และสมาชิกในครอบครัวของเขาเหล่านั้น ไว้ในมาตรา 2 หมายถึง " บุคคลซึ่งจะถูกว่าจ้างให้ทำงาน กำลังถูกว่าจ้าง หรือเคยถูกว่าจ้างทำงาน โดยได้รับค่าตอบแทนในรัฐที่ตนไม่ได้เป็นคนของชาตินั้น " ซึ่งเห็นได้ว่า ความหมายแรงงานข้ามชาติของสหประชาชาติมีความหมายกว้างกว่าความหมายแรงงานข้ามชาติขององค์การแรงงานระหว่างประเทศมาก เพราะได้รวมถึงคนงาน 8 ประเภท ได้แก่ คนงานที่ทำงานตามบริเวณชายแดน คนงานตามฤดูกาล ชาวเรือ คนงานที่ทำงานในสถานที่ทำงานนอกประเทศ คนงานที่ทำงานโยกย้ายไปมา คนงานที่ทำงานตามโครงการ คนงานที่มีกิจการของตนเอง และคนงานที่ได้รับการว่าจ้างพิเศษให้ไปทำงานในประเทศที่ตนไม่ได้มีสัญชาติ นั้น อย่างไรก็ตามก็ยังไม่รวมถึง บุคคลที่เดินทางข้ามประเทศเพื่อทำงานในฐานะที่เป็นผู้ลงทุน (Investor) ผู้ลี้ภัยหรือบุคคลที่ไม่มีสัญชาติ (Refugees Or Stateless Person) นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ฝึกอบรม และผู้ที่ทำงานภายใต้การว่าจ้างขององค์การระหว่างประเทศ

จากการให้ความหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า แรงงานข้ามชาติหมายถึง แรงงานที่มาจากประเทศอื่นๆ โดยอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำงานที่ได้รับเงินค่าจ้างเป็นระยะยาว ซึ่งจะสามารถทำงานได้อย่างถูกกฎหมายหากได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานหรือ เจ้าพนักงานที่อธิบดีมอบหมายเท่านั้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในความหมายของแรงงานข้ามชาติมากยิ่งขึ้น

1.2 ประเภทของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอาจจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย และแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเภทที่ 1 แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย (Legal Migrant Worker)

แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมายมีอยู่ด้วยกัน 4 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทตลอดชีพ คือ แรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 322 พ.ศ. 2515 ตามความในข้อ 10(1) ของประกาศฉบับหนึ่งซึ่งกำหนดให้ใบอนุญาตทำงานแบบตลอดชีพนี้ใช้ได้ตลอดชีวิต ของแรงงานข้ามชาติตามอาชีพที่แรงงานข้ามชาติเคยทำอยู่ก่อนขอออกใบอนุญาตทำงาน เว้นแต่แรงงานข้ามชาติจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ แม้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 จะถูกยกเลิกไป โดยพระราชบัญญัติการ

ทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ใช้บังคับแทนแต่เงื่อนไขนี้ก็ยังมิผลใช้บังคับ แรงงานข้ามชาติที่ได้รับใบอนุญาตทำงานแบบตลอดชีพนี้ได้แก่ แรงงานข้ามชาติผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและ ทำงานอยู่ก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ใช้บังคับคือ ก่อนวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และได้ยื่นขอใบอนุญาตทำงานภายใน 90 วันนับแต่วันที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ใช้บังคับ (คือภายในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2516) และหากใบอนุญาตทำงานออกให้แล้วแต่แรงงานข้ามชาติยังมิได้รับใบอนุญาตและยัง ทำงานอยู่จนถึงวันที่พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ใช้บังคับ (พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2521) ก็ต้องปรากฏว่าแรงงานข้ามชาตินั้นได้ไปรับใบอนุญาตทำงานภายในวันที่ 60 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ (คือภายในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2521) แรงงานข้ามชาตินั้นจึงจะได้รับใบอนุญาตทำงานตลอดชีพ แต่ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพใหม่

เหตุผลของการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติที่ขอและได้รับ ใบ อนุญาตทำงานแบบตลอดชีพนี้ ก็เนื่องมาจากแรงงานข้ามชาติประเภทนี้เป็นแรงงานข้ามชาติที่มีถิ่นที่อยู่ใน ประเทศไทยและทำงานอยู่ก่อนวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 (วันที่ประกาศใช้ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322) ซึ่งขณะที่แรงงานข้ามชาติเหล่านี้เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้แรงงานข้ามชาติขออนุญาตทำงาน เมื่อต่อมา ประเทศไทยตรากฎหมายกำหนดควบคุมการทำงานของของคนต่างด้าว โดยการให้ต้องขออนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 (กฎหมายที่ใช้ขณะนั้น) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 จึงให้อำนาจอธิบดีกรมแรงงานออกใบอนุญาตทำงานประเภทตลอดชีพให้แก่แรงงานข้ามชาติก่อนหน้านี้ได้แรงงานข้ามชาติประเภทนี้ถือว่าเป็นแรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายมาตั้งแต่ดั้งเดิม

2. ประเภทชั่วคราว คือ แรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (Non Immigrant Visa) ใบอนุญาตทำงานแบบชั่วคราวจะออกให้แก่แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองถูกต้องตาม กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองโดยถือวีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-Immigrant Visa) หรือ แรงงานข้ามชาติที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยแล้วยื่นขอ ใบอนุญาตทำงาน การอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติได้รับใบอนุญาตทำงานประเภทชั่วคราวจะเป็นไปตาม หลักเกณฑ์พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 มาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า ห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานนอกจากงานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทย และความต้องการแรงงานข้ามชาติที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน เว้นแต่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง เพื่อทำงานอันจำเป็นและเร่งด่วนที่

มีระยะเวลาทำงานไม่เกินสิบห้าวัน แต่คนต่างด้าวจะทำงานนั้นได้เมื่อได้มีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบคนต่างด้าวซึ่งจะขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 9 ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็น การชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อทำงาน อันจำเป็นและเร่งด่วนมี ระยะเวลาการทำงานไม่เกินสิบห้าวัน แต่คนงานต่างด้าวนั้นจะทำงานได้เมื่อมีหนังสือแจ้งให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ดังนั้น หากงานใดเป็นงานที่มีได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือเป็นงานที่กำหนดห้ามคนงานต่างด้าวประกอบอาชีพตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา คนต่างด้าวนั้นก็ไม่สามารถขออนุญาตทำงานดังกล่าวในประเทศไทยได้ ปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำงาน พ.ศ. 2522 และพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำงาน(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 ซึ่งได้กำหนดอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำไว้รวมทั้งหมด 39 อาชีพนอกจากการประกอบอาชีพที่ต้องห้ามดังกล่าว 39 อาชีพแล้ว สำหรับงานในอาชีพที่แรงงานข้ามชาติจะขออนุญาตทำงานในประเทศไทยได้นั้นก็ยัง คงต้องมีกฎเกณฑ์กำหนดว่า การพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานข้ามชาตินั้นให้เจ้าหน้าที่พิจารณา อนุญาตเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การแย่งอาชีพคนไทย ความมั่นคงของประเทศและหลักมนุษยธรรมตามระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลัก เกณฑ์ในการพิจารณาคำขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2537 โดยปกติการขออนุญาตให้แรงงานข้ามชาติทำงานในประเทศไทยตามเงื่อนไขของใบ อนุญาตทำงานแบบชั่วคราวจะกำหนดให้แรงงานข้ามชาติทำงานในประเทศไทยได้ไม่เกิน 2 ปี แต่แรงงานข้ามชาติสามารถขอต่ออายุใบอนุญาตได้ เหตุผลของการเข้าทำงานในประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติประเภทนี้ที่สำคัญเป็น ปัจจัยหลักจากประเทศต้นทางที่มีความแตกต่างในระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยซึ่งการเข้ามาทำงานในประเทศไทยอาจทำให้ได้รับ ค่าตอบแทนมากกว่าการทำงานในประเทศบ้านเกิดของแรงงานข้ามชาติ และปัจจัยดังจากการขาดแคลนแรงงานบางประเภทในประเทศไทยเอง

3.ประเภทส่งเสริมการลงทุน(BOI) คือการออกใบอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน หรือตามกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในลักษณะเดียวกัน เช่น พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พระราชบัญญัตินิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น ใบอนุญาตประเภทนี้อาจเรียกอย่างย่อได้ว่า ใบอนุญาตประเภทส่งเสริมการลงทุน หลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตทำงานประเภทส่งเสริมการลงทุนนี้จะออกให้แก่แรงงานข้ามชาติที่ได้เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย โดยถือวีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว(Non-Immigrant Visa) และได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม การ

ลงทุนและกฎหมายอื่นที่รัฐส่งเสริม ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2521 เป็นต้น สำหรับระยะเวลาในการอนุญาตให้ทำงานได้นั้นจะเป็นไปตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับเสนอไปโดยขออนุญาตให้มากกว่า 1 ปีก็ได้ และสามารถขอต่อใบอนุญาตได้เช่นเดียวกันกับใบอนุญาตทำงานประเภทชั่วคราว เหตุผลของการเข้าทำงานของแรงงานข้ามชาติประเภทนี้ ก็เนื่องมาจากนักลงทุนต่างชาติและบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนประกอบกิจการ ภายในประเทศไทยตามนโยบายส่งเสริมและเชื้อเชิญการลงทุนของรัฐบาลไทยมักต้อง การใช้แรงงานที่หาได้ยากในประเทศไทยในการเริ่มต้นและดำเนินกิจการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานประเภทนี้มักเป็นผู้ เชี่ยวชาญหรือแรงงานประเภทที่มีฝีมือ (Skill Workers) ซึ่งเคยทำงานอยู่แล้วในบริษัทแม่ของบริษัทข้ามชาติซึ่งมาลงทุนในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพเป็นกรรมการผู้จัดการ วิศวกร ผู้เชี่ยวชาญการผลิต ครู อาจารย์ เหตุที่บริษัทข้ามชาติเหล่านี้ไม่จ้างคนไทยก็เนื่องมาจากเหตุผลทั้งของความ ต้องการของบริษัทข้ามชาติเองและบริษัทเหล่านี้ต้องการคนที่มีความสามารถสูง พูดภาษานั้นๆ ได้ อีกทั้งยังไม่เชื่อความสามารถของคนไทยหรือกิจการนั้นเป็นกิจการของตนเอง/คู่ สมรส/ญาติ เป็นการร่วมลงทุน/หรือมีสัญญาว่าจะต้องส่งวิศวกรมาควบคุม หรือต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นต้น

4. ประเภทที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้แก่ แรงงานข้ามชาติที่ถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่า ด้วยคนเข้าเมือง และอยู่ในระหว่างรอการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร แรงงานข้ามชาติที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยและแรงงานข้าม ชาติโดยผลของการถูกถอนสัญชาติ

นอกจากนี้ยังมีแรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายอีกประเภทหนึ่งที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย แต่ไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมที่ต้องขอใบอนุญาตทำงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551ซึ่งก็คือแรงงานข้ามชาติที่ไม่อยู่ในบังคับตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อยกเว้นตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 แรงงานข้ามชาติประเภทนี้สามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่มย่อยซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มแรกเป็นแรงงานข้ามชาติที่มีสถานะเป็นบุคคลในคณะผู้แทนทางการทูต บุคคลในคณะผู้แทนทางกงสุล ผู้แทนของประเทศสมาชิกและพนักงานขององค์การสหประชาชาติ และทบวงการชำนัญพิเศษ รวมถึงคนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางมาจากต่างประเทศเพื่อทำงานประจำอยู่กับ บุคคล

ดังกล่าวด้วยในการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของบุคคลเหล่านั้นก็เป็นที่ไปเพื่อการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย โดยแรงงานข้ามชาติเหล่านี้จะได้รับการคุ้มครองเอกสิทธิ์และการคุ้มกันตามพระ ราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต พ.ศ. 2527

ซึ่งเป็นไปตามพันธกรณีของประเทศไทยที่มีต่อสนธิสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต (Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961) กลุ่มที่สองได้แก่แรงงานข้ามชาติที่มีสถานะเป็นบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือ ภารกิจตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่าง ประเทศ บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะการกีฬา หรือกิจการอื่น ทั้งนี้ตามที่ได้กำหนดตามพระราชกฤษฎีกา และบุคคลอื่นที่รัฐบาลอนุญาตให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือกิจการอย่างหนึ่ง อย่างใด เหตุที่แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้ไม่ต้องขออนุญาตทำงานเหมือนอย่างแรงงานข้าม ชาติโดยทั่วไป เนื่องจากแรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจาก หน่วยงานของรัฐให้เข้ามาเพื่อทำประโยชน์ให้กับประเทศไทยอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องผ่านการขออนุญาตทำงานอีก

ประเภทที่2 แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Illegal Migrant Worker)

แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นกลุ่มที่ไม่มีทักษะฝีมือทำงานในตลาดแรงงานระดับล่าง สาเหตุที่ต้องจ้างแรงงานกลุ่มนี้มี 2 ประการ คือ ขาดแคลนแรงงานไทยเนื่องจากบางอาชีพแรงงานไทยไม่สนใจทำ และในช่วงฤดูกาลเกษตรแรงงานในภาคเอกชนบางส่วนจะถอนตัวไปช่วยงานในครัวเรือน เกษตร และอีกสาเหตุหนึ่งคือ แรงงานข้ามชาติมีค่าจ้างที่ต่ำกว่าแรงงานไทยมาก จึงเป็นเหตุจูงใจให้นายจ้างนิยมจ้างแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมืองกลุ่มนี้ มากขึ้น แรงงานข้ามชาติตามมติ ครม. เป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราวเพื่อทดแทนการขาดแรงงานในประเทศไทย 3 สัญชาติ คือ พม่า ลาว กัมพูชา

โดยสรุปประเภทของแรงงานข้ามชาติได้แก่ 1. แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย ซึ่งจำแนกออกเป็น ประเภทตลอดชีพ ประเภทชั่วคราว ประเภทส่งเสริมการลงทุน (BOI) และประเภทที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และ 2. แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จากข้อมูลทำให้ผู้วิจัยสามารถจำแนกถึงความแตกต่างของประเภทแรงงานข้ามชาติได้อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการตีความบทสัมภาษณ์ต่อไป

1.3 ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

ปัญหาแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยได้เริ่มจากการมีผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีน เข้ามาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 แต่จากการดำเนินนโยบายของรัฐในยุคนั้น ประกอบกับการประสานกับ ประเทศเพื่อนบ้านและสำนักข้าหลวงใหญ่ขององค์กรสหประชาชาติทำให้ประเทศไทยสามารถที่ ดำเนินการส่งกลับผู้ลี้ภัยได้เกือบทั้งหมดเมื่อ สิ้น พ.ศ. 2538 และเมื่อสิ้น พ.ศ. 2539 ก็สามารถ เปิดศูนย์อพยพได้ทุกแห่ง ในขณะที่สถานการณ์โยกย้ายถิ่น โดยเหตุผลทางการเมืองของผู้อพยพ จากอินโดจีนได้คลี่คลายลงจนเกือบหมดปัญหาแต่ สภาพการบีบคั้นทางเศรษฐกิจก็ส่งผลให้ผู้อพยพในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา และพม่า ได้ลักลอบเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกในระยะต่อมา ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับ แรงงานข้ามชาติขึ้น โดยเฉพาะ

2. ข้อมูลปัญหาแรงงานข้ามชาติ

2.1 ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศ

จำนวนแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในประเทศไทย ปรากฏตาม มติคณะรัฐมนตรีเดือน เมษายน 2547 ที่ได้เปลี่ยนระบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว โดยได้กำหนดให้มีการขึ้น ทะเบียนทั้งนายจ้างและลูกจ้าง ผลปรากฏว่ามีแรงงานต่างด้าว เด็ก และผู้ติดตามที่มารายงานตัวขึ้น ทะเบียน จำนวน 1,284,920 คน

ในปี พ.ศ.2548 มีแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ต่อทะเบียนอนุญาตทำงาน จำนวน 705,293 คน

ในปี พ.ศ. 2549 มีแรงงานที่ขอต่อทะเบียนอนุญาตทำงานจำนวนเพียง 460,014 คน รัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้มีการรับจดทะเบียนอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวใหม่ ปรากฏว่า มีแรงงานมาขอจดทะเบียน จำนวน 208,000 คน รวมกับแรงงานเดิมที่ต่อใบอนุญาตทำงาน เป็น จำนวน 668,014 คน

ในปีพ.ศ.2550 รัฐบาลเปิดให้มีการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการรับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ประกอบด้วย สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ซึ่งมีแรงงานมาขอจดทะเบียนจำนวนเพียง 11,997 คน และในปีพ.ศ. 2551 มีจำนวนแรงงานที่ต่อใบอนุญาตทำงานทั่วประเทศ จำนวน 454,262 คน

แต่จากการประเมินขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านแรงงานข้ามชาติ คาดว่าน่าจะมีแรงงานที่ไม่ขึ้นทะเบียนมากกว่า 4 เท่า ซึ่งจำนวนทั้งหมดน่าจะมีไม่น้อยกว่า 3 ล้านคน ทั่วประเทศ โดยเป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่า กว่าร้อยละ 80 ซึ่งกระจายตัวอยู่ตามภาคการผลิตที่ต้องการแรงงานระดับล่าง และกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม จากสถิติจำนวน แรงงานข้างต้น พบว่ามีจำนวนแรงงานข้ามชาติสามสัญชาติจดทะเบียนขออนุญาตทำงานใน

ประเทศไทยต่อ กรมการจัดหางานมีจำนวนลดน้อยลง แต่กลับสวนทางกับสถิติของแรงงานข้ามชาติโดยรวมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกลับ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอยู่ทุกปี สะท้อนให้เห็นปัญหาด้านการบริหารจัดการนโยบายแรงงานข้ามชาติของประเทศ ไทยอย่างชัดเจน แต่รัฐบาลกลับเพิกเฉยต่อสภาพความเป็นจริง

แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านสามสัญชาติได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่เดินทางเข้ามาหางานทำในประเทศไทยโดยทั่วไปแล้วมักจะทำงานประเภทงานกรรมกร หรือกิจการที่มีการใช้แรงงานอย่างเข้มข้น เป็นงานที่ไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือ เป็นงานที่สกปรก มีความเสี่ยงอันตราย และรายได้น้อย แรงงานกลุ่มนี้มักถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกเลือกปฏิบัติ การเดินทาง และการถูกละเลยและไม่สามารถเข้าถึงกลไกการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการด้าน ต่างๆ ในสังคมไทยได้

แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาในเรื่องของสถานะทางกฎหมาย ความไม่เข้าใจในกฎหมาย การถูกโกงค่าแรง การมีระยะเวลาการทำงานมากกว่าที่กฎหมายแรงงานของไทยกำหนดไว้ และการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อแรงงานข้ามชาติและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมไทยตามมา แท้จริงแล้วสิทธิดังที่กล่าวมาเป็นสิทธิที่แรงงานเหล่านี้พึงได้รับในฐานะ ที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งและในฐานะเป็นผู้ใช้แรงงาน สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่แรงงานเหล่านี้ไม่มีโอกาสได้รับรู้ หรือเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองจึงมิพึงได้ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันกลไกในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติตามกฎหมาย ก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงของแรงงานข้ามชาติมากนัก

เนื่องจากยังมีปัญหาในเรื่องการสื่อสารการทำความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับตัวแรงงานเอง อุปสรรคในเรื่องสถานะทางกฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ยังคำนึงถึงสิทธิต่างๆของแรงงานข้ามชาติค่อนข้างน้อยการไม่สามารถรวมกลุ่มเพื่อสร้างกลไกการเจรจาต่อรองแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งทัศนคติของสังคมไทยต่อตัวแรงงานข้ามชาติ ปัญหาต่างๆเหล่านี้เองก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิด้านต่างๆของแรงงานข้ามชาติ ในสังคมไทยเสมอมา และก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบแรงงานข้ามชาติอย่างน่าเป็นห่วง ปัญหาที่มักพบและเกิดกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย สามารถแบ่งได้เป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาด้านสถานะบุคคล บัตรประจำตัวบุคคล ข้อจำกัดหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญของแรงงานข้ามชาติ ก็คือปัญหาเรื่องสถานะบุคคล หรือสถานะทางกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองแบ่งเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1.1 ประเภทไม่ได้จดทะเบียนและไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน

1.2 ประเภทแรงงานที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย แต่จดทะเบียนสถานะบุคคล ตร./ 38 โดยกระทรวงมหาดไทยและได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยตามมติคณะรัฐมนตรีเป็น ปี ๆ ไป เพื่อรอการส่งกลับ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะถือบัตรที่มีข้อมูลสถานะบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับใบอนุญาตทำงาน

ส่วนแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย ตามข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับ ลาว กัมพูชา ประมาณ 50,000 คน แม้จะมีบันทึกข้อตกลงแต่ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

แรงงานข้ามชาติที่เข้าเมือง โดยผิดกฎหมายมักมีปัญหาด้านสิทธิการถือครองบัตรประจำตัว ปัญหาด้านการออกบัตรอนุญาตทำงานล่าช้าของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาการปลอมแปลงบัตรประจำตัวแรงงานและการสวมบัตรประจำตัว ปัญหาการตรวจ ยึด จับกุม ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุมจะถูกดำเนินคดีในข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง โดยศาลจะลงโทษด้วยการปรับ เมื่อเสียค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับแล้วบุคคลเหล่านี้จะถูกส่งไปที่ด่าน ตรวจคนเข้าเมืองเพื่อรอการส่งกลับออกไปนอกประเทศ ซึ่งสถานะเช่นนี้เองทำให้เป็นจุดอ่อนสำคัญในการเข้าถึงกลไกการคุ้มครองสิทธิ ต่างๆ รวมทั้งยังมีทัศนคติในแง่ลบต่อสถานะทางกฎหมายของแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ด้วย

2. ปัญหาสภาพการทำงาน ค่าจ้าง และรายได้

รายงานวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัย มหิดล เรื่อง "ความท้าทายที่ลุ่มน้ำโขง : การจ้างแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย : งานหนัก จ่ายน้อย และไม่ได้รับการคุ้มครอง" ได้ศึกษาวิธีการว่าจ้างแรงงานและสภาพการทำงานของแรงงานข้ามชาติในการจ้างงาน ลำดับ 4 ภาคของประเทศไทย คือ การเกษตร งานบ้าน เรือประมงและการแปรรูปปลา และการผลิต พบว่า แรงงานรับใช้ในบ้านกว่าครึ่งหนึ่งและลูกเรือหาปลาอีกกว่า 1 ใน 5 ถูกห้ามไม่ให้ออกจากที่ทำงาน หรือถูกนายจ้างบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน แรงงานข้ามชาติหนุ่มสาวหลายเรื่อง ตั้งแต่ทำร้ายร่างกาย บังคับให้ทำงาน จำกัดพื้นที่ ใช้แรงงานเด็กในงานเสี่ยงอันตราย ซึ่งจัดเป็นการใช้แรงงานเด็กที่เลวร้ายที่สุดอย่างหนึ่ง และถูกกระทำทารุณทั้งทางใจและทางวาจาเป็นประจำ

บางกรณียังแสวงหาประโยชน์จากแรงงานโดยมิชอบใกล้เคียงกับพฤติกรรมการค้า มนุษย์ด้วยโดยเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้เรื่อง แรงงานเหล่านี้ทั้งนี้ แรงงานรับใช้ในบ้าน 82% และแรงงานทำงานบนเรือประมงอีก 45% ต้องทำงานวันละกว่า 12 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการตรวจแรงงานอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการทำงานที่มีการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

ด้านแรงงานข้ามชาติเอง พบว่า มีเพียง 1 ใน 5 ของแรงงานที่ทำงานบนเรือประมงและการแปรรูปปลาที่เคยพบเห็นผู้ตรวจแรงงานไทย ในสถานประกอบการ นอกจากนี้ แรงงานส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจสิทธิตามพ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน และกฎหมายฉบับนี้ก็ไม่ได้คุ้มครองแรงงานลูกเรือหาปลาหรือแรงงานรับใช้ในบ้าน ด้วย แรงงานส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด และแม้ว่าความจริงข้อนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ แต่ก็ถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายไทย

ปัญหาที่น่าเป็นห่วงนั่นคือ ทศนคติของนายจ้างที่มีต่อแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะในเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง โดยนายจ้างมากกว่าครึ่งให้สัมภาษณ์กับนักวิจัยว่า เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "กักแรงงานไว้ในตอนกลางคืนเพื่อไม่ให้หลบหนีไปไหน" ซึ่งแรงงานข้ามชาติที่ทำงานรับใช้ในบ้าน 8% ยืนยันว่าเคยถูกนายจ้างกักตัว นายจ้างคนไทยจำนวนมากนิยมจ้างแรงงานเด็กและแรงงานเด็กต่างชาติที่อายุน้อย เนื่องจากเชื่อว่าเด็กเหล่านี้เชื่อฟังและควบคุมง่าย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยระบุว่า เด็กพวกนี้ไม่ได้ถูกค้ำมนุษย์โดยผู้จัดหาแรงงาน

ทั้งนี้มีแรงงานที่ให้สัมภาษณ์น้อยกว่า 10% ได้งานผ่านผู้จัดหาแรงงาน สำหรับแรงงานข้ามชาติในไทยนั้นส่วนใหญ่มาจากพม่า กัมพูชา และลาว โดยแรงงานหนุ่มสาวพม่ามักทำงานในภาคการผลิตขนาดเล็กและในโรงงานอุตสาหกรรม ประมงประเภทต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนภาคแรงงานรับใช้ในบ้านนั้นมักเป็นเด็กหญิงและหญิงสาวชาวพม่า ในกลุ่มแรงงานรับใช้ในบ้านนั้น 60% ถูกห้ามไม่ให้ออกจากบ้านและ/หรือต้องรับแขก ทำให้ต้องอยู่ในสภาพโดดเดี่ยวและต้องพึ่งพานายจ้างแต่เพียงอย่างเดียว

ในขณะที่แรงงานข้ามชาติหลายคนที่ให้สัมภาษณ์เป็นแรงงานที่เข้าเมืองและทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยนายจ้างพาไปขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวกับหน่วยงานของรัฐ แต่ก็มีแรงงานอีกจำนวนหนึ่งที่ทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (ไม่ได้ขึ้นทะเบียน) การที่แรงงานเหล่านี้ไม่มีเอกสารขึ้นทะเบียนทำให้เสี่ยงต่อการถูกกระทำโดยมิชอบจากนายจ้าง เช่น ถูกข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ขณะเดียวกัน พบว่า แม้แรงงานข้ามชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้วก็ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการถูกนายจ้างจำกัดพื้นที่ไม่ให้ไปไหนมาไหนงานวิจัยระบุว่า โดยภาพรวมแรงงานในภาคเกษตรมีปัญหาน้อยที่สุด แต่แรงงานที่ทำงานบนเรือประมงมักถูกนายจ้างยึดบัตรประจำตัว/ใบอนุญาตทำงาน ไว้ ผู้จัดหาแรงงานมีบทบาทสำคัญค่อนข้างมาก ในการทำให้แรงงานข้ามชาติถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งการแสวงหาประโยชน์นี้มักเกิดจากนายจ้างเป็นสำคัญ

มีแรงงานข้ามชาติเพียง 1 ใน 10 ที่ใช้บริการของผู้จัดหางานข้อค้นพบ ระบุว่า ในกรณีที่ให้ผู้จัดหางาน ผู้จัดหางานจะมีบทบาทช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติเช่นกัน อาทิ ให้บริการโดยคิดค่านายหน้าหรือค่าพาหนะในการเป็นธุระต่างๆ ให้ เช่น ส่งเงินกลับบ้านและเป็นตัวกลางติดต่อ

กับญาติพี่น้องที่บ้านในประเทศของแรงงานข้ามชาติ ผู้จัดหาบางคนยังช่วยเหลือทำให้แรงงานได้รับค่าจ้างสูงขึ้น มีสภาพการทำงานที่ดีขึ้นหรือสามารถนำตัวแรงงานข้ามชาติออกจากสถานประกอบการที่แรงงานข้ามชาติ ถูกกระทำมิชอบ ในรายงานฉบับนี้ มีข้อเสนอแนะ 29 ข้อแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐบาลไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การนายจ้างและลูกจ้างทั้งในไทยและต่างประเทศ ตลอดจนกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มประชาสังคม

โดยขอเรียกร้องให้ดำเนินการนั้น มีทั้งให้ปรับปรุงการคุ้มครองแรงงาน ให้นายจ้างยุติการขีดยกเอกสารสำคัญของแรงงาน ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อยุติการกระทำอันมิชอบของนายจ้าง ให้มีความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับแรงงานข้ามชาติ จัดให้มีกลไกแจ้งข้อร้องเรียนจากแรงงานข้ามชาติที่รู้สึกถูกโกงหรือถูกกระทำโดยมิชอบ ให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากขึ้น ส่งเสริมช่องทางการย้ายถิ่นฐานที่สะดวก ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากและปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้นายจ้างกระทำการอันมิชอบกับคนต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารถูกต้องและเพื่อส่งเสริมให้คนต่างด้าวเข้าประเทศไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายและปลอดภัย นอกจากนี้ เรียกร้องให้ยอมรับแรงงานในภาคเกษตร แรงงานรับใช้ในบ้าน และแรงงานประมงเป็นการจ้างงานในกรอบนิยามของพ.ร.บ.ป้องกันแรงงานด้วย

3. ปัญหาความปลอดภัยในการทำงาน

ปัญหาในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน และค่าชดเชยเมื่อประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน เนื่องจากแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในกิจการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่อสุขภาพค่อนข้างมาก ทำให้พบว่าหลายครั้งแรงงานจำนวนมากประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน หลายครั้งทำให้สูญเสียอวัยวะ พิการ หรือเสียชีวิต โดยปกติแล้วแรงงานสามารถเรียกร้องค่าชดเชยตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 โดยให้นายจ้างจ่ายสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทน แต่ที่ผ่านมานายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้จ่ายเงินสมทบกองทุนนี้ นอกจากนั้นแล้วเป็นที่น่าเสียดายว่าท้ายที่สุดแล้ว กลไกที่จะช่วยในการคุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูงดังที่ได้กล่าวมา ข้างต้น กลับไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่หลังจากที่สำนักงานประกันสังคม (ซึ่งเลขาธิการกองทุนประกันสังคมเป็นเลขานุการกองทุนเงินทดแทนโดยตำแหน่ง) ได้มีหนังสือ ที่ รส 0711/ว 751 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ถึง ราชอาณาจักรทุกจังหวัด เรื่องการให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองแก่แรงงานต่างด้าวที่

ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โดยในข้อ 2 ของแนวปฏิบัติได้ระบุถึงหลักฐานที่แรงงานต่างด้าวจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทน จากกองทุนเงินทดแทน ต้องมีหลักฐานดังนี้

3.1 มีการจดทะเบียนและมีใบอนุญาตให้ทำงาน (Work Permit) ที่ทางราชการออกให้ มาแสดงประกอบกับหนังสือเดินทาง (Passport) หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

3.2 นายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนในอัตราไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขึ้น ค่าทั้งนี้แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทย

3.3 กรณีที่แรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องมาจากการทำงานให้ นายจ้างแต่ไม่มีหลักฐานตามข้อ 2 มาแสดง นายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทนหากดูตามแนวปฏิบัติดังกล่าวและมองย้อนมาสู่สถานการณ์ในความเป็นจริงต่อกรณีแรงงานข้ามชาติ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการประสบอันตรายจากการทำงานสูง ดังเช่นกลุ่มที่ได้กล่าว มาข้างต้นนี้ แล้วจะพบว่า แรงงานเหล่านั้นย่อมไม่สามารถแสดงหลักฐานตามที่กล่าวมาแล้วอย่างแน่นอน

นอกจากนี้แล้วยังพบว่าเมื่อแรงงานที่จะต้องได้รับค่าชดเชยจากกรณีต่างๆ เช่น เสียชีวิตและไม่สามารถไปรับค่าชดเชยด้วยตนเองได้ ก็มักจะประสบปัญหาในเรื่องผู้รับค่าชดเชยแทน เนื่องจากปัญหาสถานภาพทางกฎหมายของกลุ่มสมรสหรือหย่าร้าง เช่น ภรรยาของผู้เสียหาย ไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสหรือมีเอกสารทางราชการรับรองการ สมรส หรือไม่มีหลักฐานในการรับรองการเป็นบุตร ทำให้ไม่สามารถรับค่าชดเชยทดแทนได้ ซึ่งก็ก่อให้เกิดปัญหาในการรับค่าชดเชยแทนเป็นอย่างมาก

4. ปัญหาสิทธิในการรวมกลุ่ม

กฎหมายไทยฉบับหนึ่ง คือ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 (Labour Relation Act) มาตรา 88 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้มีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงานต้องเป็นลูกจ้างของนายจ้างคนเดียวกัน หรือเป็นลูกจ้างซึ่งทำงานในกิจการประเภทเดียวกันโดยไม่คำนึงว่าจะมีนายจ้าง กี่คน บรรลุนิติภาวะและมีสัญชาติไทยเท่านั้น จึงส่งผลให้แรงงานข้ามชาติจากพม่า ลาว กัมพูชา ไม่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานในประเทศไทยได้ มีเพียงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานได้เท่านั้น

เมื่อแรงงานข้ามชาติไม่สามารถก่อตั้งสหภาพแรงงานได้ สิ่งที่ติดตามมา คือ การถูกกดขี่เวลาที่มีการต่อรองหรือเรียกร้องสิทธิเป็นไปได้อย่างขึ้น พบว่านายจ้างจะกดดันแรงงานข้ามชาติในฐานะลูกจ้างโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การให้ออกจากงาน การขึ้นบัญชีดำ การสมคบร่วมมือ

กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อส่งแรงงานกลับประเทศ ช่มชู้ ทำร้ายร่างกาย มีการจ้างนักเลงท้องถิ่นไปทำร้าย หรือมีการเข้าจับกุมแรงงานข้ามชาติที่ละมาก ๆ เวลาแรงงานมีการรวมตัวเพื่อเจรจาต่อรองกับนายจ้าง โดยส่วนใหญ่แล้วในประเทศไทยนายจ้างมักจะใช้วิธีการไล่แรงงานข้ามชาติที่เรียกร้องสิทธิของตนออกจากงาน เป็นกลยุทธ์สำคัญในการจัดการ

นอกจากนั้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2006 The International Labour Organization (ILO) และ The United Nations Development Fund for Woman (UNIFEM) ได้แถลงข่าวเรื่องการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานรับจ้าง/ใช้แรงงานในประเทศไทย กรณีศึกษาคนไทยใน 11 จังหวัดทุกภาคของประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 4,148 ตัวอย่าง ซึ่งดำเนินโครงการสำรวจระหว่างวันที่ 25 พ.ย.-1 ธ.ค. 2549 พบว่า 72.8 % ไม่เห็นด้วยที่แรงงานข้ามชาติสามารถรวมกลุ่มเป็นสหภาพแรงงานได้ มีเพียง 27.2 % เท่านั้นที่เห็นด้วย และอีกประมาณ 60 % ไม่เห็นด้วยที่จะให้แรงงานข้ามชาติมีสิทธิประโยชน์เทียบเท่ากับแรงงานไทย ไม่ว่าจะเป็นการทำงานได้ทุกประเภท การแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นอิสระ และการทำงานภายใต้เงื่อนไขและค่าตอบแทนเดียวกัน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยจะไม่สามารถตั้งสหภาพแรงงาน ได้ แต่การสนับสนุนของแรงงานไทย ภายใต้การรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย ได้พยายามเรียกร้องต่อรัฐบาลไทยในทุกปีให้แรงงานข้ามชาติสามารถตั้งสหภาพแรงงานได้ แต่ในช่วงที่ผ่านมากระทรวงแรงงานได้ปฏิเสธทุกครั้ง โดยอ้างถึงความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ ดังคำพูดของ นายจุฑาวัช อินทรสุขศรี ปลัดกระทรวงแรงงาน ครั้งที่รับหนังสือจากนางสาววิไลวรรณ แซ่เตีย ประธานคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทยเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2549 ที่ทำเนียบรัฐบาล เพื่อยื่นข้อเสนอเรื่องการคุ้มครองสิทธิแรงงาน เนื่องในวันแรงงานข้ามชาติสากลปี 2549 ว่า "หากแรงงานพม่าจำนวนนับล้านคน รวมตัวกันสไตรค์หยุดงานกลางาน เพื่อประท้วงนายจ้างเป็นเวลาหลายวัน จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม การเรียกร้องของแรงงานต่างด้าวจะต้องดูเหตุผลและขอบเขตของ กฎหมายประกอบไปด้วย ไม่ใช่อ้างเพียงแต่เรื่องสิทธิมนุษยชน และถามกลับว่าถ้าไทยขอตั้งสหภาพแรงงานในสหรัฐบ้าง สหรัฐอเมริกายอมหรือไม่ คำตอบก็น่าจะบอกว่าไม่ เพราะแม้แต่ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยใหญ่ๆ ยังไม่ยอมกันเลย"

ท่าทีดังกล่าวของรัฐบาลไทยเป็นภาพสะท้อนสำคัญถึงการขัดแย้งกันเองในแนวนโยบาย กล่าวคือ กระทรวงแรงงานมีนโยบายที่ชัดเจนในการช่วยเหลือคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานชาติไหน หากเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย จะต้องได้รับการ

คุ้มครองเท่ากับแรงงานไทย ฉะนั้นการปฏิเสธพิจารณาข้อเสนอเรื่องการตั้งสหภาพแรงงานจึงเป็นการขัดแย้ง กันเองต่อนโยบายที่กำหนดไว้ของกระทรวงแรงงาน

5. ปัญหาการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ อนามัย และการบริการทางสาธารณสุข

แรงงานต่างด้าวที่เจ็บป่วยมีสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพโดยไม่ มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างด้านฐานะ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สังคม ลัทธิการเมือง เพศ อายุ และลักษณะการเจ็บป่วย รวมถึงการมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอและเข้าใจได้ ชัดเจนเพื่อให้ สามารถเลือกตัดสินใจยอมหรือไม่ยินยอมที่จะให้รักษา และยังมีสิทธิได้รับการดูแล ช่วยเหลือหากเกิดภาวะเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตรีบด่วน โดยไม่คำนึงว่าผู้ป่วยจะร้องขอรับความช่วยเหลือซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน และคำประกาศสิทธิผู้ป่วย โดยในส่วนของแรงงานต่างด้าวที่ได้เข้าสู่ระบบประกันสุขภาพต่างด้าวก็จะ สามารถเข้ารับบริการจากสถานพยาบาลที่ขึ้นทะเบียนประกันตนโดยได้รับความคุ้มครองตามหลักเกณฑ์ และชุดสิทธิประโยชน์ที่กำหนด เทียบเคียงกับโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ของคนไทย ซึ่งจะครอบคลุมการบริการทางการแพทย์ ดังนี้

5.1 การตรวจโรคและฟื้นฟูสภาพทั่วไป

5.1.1 การตรวจวินิจฉัย บำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางการแพทย์ จนสิ้นสุดการรักษารวมแพทย์ทางเลือกที่ผ่านการรับรองของคณะกรรมการประกอบโรค ศิลปะ

5.1.2 การถอนฟัน การอุดฟัน การขูดหินปูน

5.1.3 บริการอาหารและห้องผู้ป่วยสามัญ

5.1.4 ยาและเวชภัณฑ์ตามบัญชียาหลักแห่งชาติ

5.1.5 การจัดส่งต่อเพื่อรักษาระหว่างสถานพยาบาล

5.2 การรักษาพยาบาลที่มีค่าใช้จ่ายสูง

5.3 กรณีอุบัติเหตุฉุกเฉิน

ปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ คือ แรงงานข้ามชาติที่จดทะเบียนและมีบัตรสุขภาพถึงจะสามารถเข้าถึงการบริการได้ ง่ายกว่า กลุ่มที่ไม่มีบัตรหรือกลุ่มที่ไม่สามารถมาขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติได้ รวมถึงกลุ่มผู้ติดตามและครอบครัวของแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเลข 13 หลัก หรือ ทร.38/1 ด้วยเช่นกัน ทำให้เวลาที่แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้เจ็บป่วยขึ้นมา พวกเขาจะเลือกใช้วิธีการรักษาแบบตามมีตามเกิดมากกว่าการมารักษาที่โรงพยาบาล เพราะข้อจำกัดต่างๆ

แม้ว่ารัฐบาลไทยได้กำหนดให้แรงงานข้ามชาติและครอบครัวเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพรายปี โดยได้รับบริการเช่นเดียวกับคนไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทางปฏิบัติ การเข้ารับบริการสุขภาพนั้นพบอุปสรรคหลายประการ อาทิเช่น

อุปสรรคจากสถานบริการสุขภาพ

1.สถานบริการสุขภาพ ไม่สามารถทำประกันสุขภาพให้กับแรงงานที่ไม่มีสถานะทางกฎหมายได้ ผู้ป่วยต่างด้าวที่ไม่มีประกันจึงต้องชำระค่ารักษาเอง และบ่อยครั้งที่ไม่สามารถจ่ายได้ ทำให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเอง โดยเฉพาะผู้ป่วยเรื้อรังที่ต้องพักรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน

2.ผู้ให้บริการเกิดความสับสนเมื่อให้การรักษาแรงงานข้ามชาติและครอบครัวที่ไม่ มีบัตร ระหว่างบทบาททางการแพทย์ และศีลธรรม โดยเกรงว่าจะทำผิดในเรื่องให้ที่พักพิงกับคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย

3.ผู้ให้บริการสุขภาพ ไม่สามารถสื่อสารกับแรงงานข้ามชาติและครอบครัวได้อีกทั้งบุคลากรก็มิได้เพียงพอต่อแรงงานที่มีจำนวนมาก ประกอบกับการที่ผู้ให้บริการบางส่วนไม่เข้าใจข้อเท็จจริงของการเคลื่อนย้าย แรงงาน ทำให้มีทัศนคติในด้านลบต่อการให้บริการแรงงานข้ามชาติและครอบครัว

4.ผู้ให้บริการสุขภาพ ขาดความเชี่ยวชาญในการทำงานกับกลุ่มที่แตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมที่เคลื่อน ย้ายบ่อยครั้ง รวมทั้งระบบของรัฐก็ไม่เอื้อต่อการจัดจ้างคนต่างด้าวเพื่อช่วยงานสุขภาพได้

อุปสรรคจากแรงงานข้ามชาติและครอบครัว

1.แรงงานข้ามชาติที่ทำประกันสุขภาพ ไม่เข้าใจแนวคิด และสิทธิในการใช้ประกันสุขภาพ อีกทั้งไม่คุ้นเคย ไม่กล้า และไม่เข้าใจในระบบการให้บริการสุขภาพ รวมทั้งสื่อสารภาษาที่แตกต่างกับกับผู้ให้บริการสุขภาพ

2. แรงงานข้ามชาติ มีประสบการณ์ในทางลบระหว่างการเดินทางไปโรงพยาบาล เช่น ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐ ริดไถ ถูกทำร้ายร่างกาย หรือ ถูกเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงกว่าปกติ ทำให้หวาดกลัวและไม่ต้องการเดินทางไปรับบริการสถานบริการที่ทำประกันสุขภาพ ไว้ มักพึ่งพาสถานบริการใกล้บ้านซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

3. แรงงานข้ามชาติและครอบครัว เมื่อเจ็บป่วยมักมีพฤติกรรมชื้อยาเกิน และรักษาด้วยตัวเองอย่างไม่ปลอดภัย โดยมักไปพบแพทย์ต่อเมื่ออาการหนักและลูกหลานไปมาก ทำให้รักษาได้ยาก และเสียค่าใช้จ่ายสูง

ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนได้ร่วมกันจัดให้มี พนักงาน/อาสาสมัครต่างด้าวด้านสุขภาพ เพื่อช่วยให้ความรู้แก่แรงงานข้ามชาติและครอบครัว รวมถึงเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ พสท./อสต.เหล่านี้ได้มีส่วนช่วยในการเฝ้าระวัง ติดตามและป้องกันโรคติดต่อต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะสามารถเข้าถึงชุมชน เข้าใจวัฒนธรรมและสื่อสารกับแรงงานข้ามชาติและครอบครัวได้โดยตรง พสท./อสต.จึงได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าเป็นกลไกที่ช่วยให้ การทำงานเรื่องสุขภาพของแรงงานข้ามชาติดำเนินการไปได้ด้วยดี แต่อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรจากภาค รัฐที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าการทำงานจะเป็นประโยชน์ต่อระบบสุขภาพและสังคม แต่ก็ไม่มีประเภทงานที่จัดจ้างได้ ดังนั้น สถานพยาบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน จึงต้องจัดจ้างพสท./อสต. ผ่านการจ้างงานประเภทแม่บ้านหรือกรรมกร ทำให้ พสท./อสต. เสี่ยงต่อการถูกจับเนื่องจากทำงานผิดประเภท

6. ปัญหาการเข้าถึงกลไกคุ้มครองสิทธิและกระบวนการยุติธรรม

แรงงานข้ามชาติจำนวนมากไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงานอย่างถูกกฎหมาย การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากเพราะส่วนใหญ่เกรงว่า ตัวเองจะถูกเนรเทศ จึงไม่กล้าเข้าร้องเรียนกรณีถูกละเมิดสิทธิต่อเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากไม่ว่ากรณีใด ๆ และถึงแม้แรงงานจะเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิในการได้รับการเยียวยาตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม หากเข้าเมืองผิดกฎหมายก็จะถูกส่งกลับทันทีก่อนที่จะได้รับการพิจารณา โดยกระบวนการยุติธรรมและได้รับการเยียวยา หรือถึงแม้เป็นแรงงานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วก็ยังหวาดกลัวและไม่มั่นใจที่จะ ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่รัฐและตำรวจ

ถึงแม้ว่าแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยจำนวนนับล้านคน จะมีสิทธิตามกฎหมาย ซึ่งได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยก็ตาม แต่หลายปีที่ผ่านมา ในทางปฏิบัติพวกเขากลับได้รับการปฏิเสธ โอกาสในการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวตลอดมา มีหลายกรณีที่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ตกเป็นเหยื่อ แต่กลับไม่ได้รับการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีให้เหมาะสม ซึ่งอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับแรงงานข้ามชาติ ได้แก่

1. อคติของเจ้าหน้าที่รัฐต่อแรงงานข้ามชาติ เจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนการกระทำอันเป็น การละเมิดสิทธิของแรงงานข้ามชาติ
2. ปัญหาด้านการสื่อสาร แรงงานไม่เข้าใจภาษาไทยและไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ ตำรวจไม่สามารถพูดภาษาของแรงงานได้ และขาดบุคลากรเพื่อเป็นล่ามระหว่าง

แรงงานที่เป็นผู้ต้องหาหรือเจ้าทุกข์กับ ตำรวจและบุคคลกรอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อจำกัดในเรื่องเงื่อนไขการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรของแรงงานที่ต้องมีนายจ้าง ซึ่งหากแม้แรงงานได้ขึ้นทะเบียนแรงงานแล้ว แต่ต่อมาถูกเลิกจ้าง แรงงานก็จะต้องหานายจ้างใหม่ให้ได้ภายใน 7 วัน มิเช่นนั้นก็ต้องถูกเนรเทศออกจากประเทศไทยและถูกส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง ดังนั้น ในกรณีที่แรงงานตกเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิไม่ว่าจะเป็นการเลิกจ้างโดยไม่เป็น ธรรม หรือตกเป็นผู้เสียหายในกรณีถูกละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกาย ทรัพย์สิน ก็ตาม หากแรงงานไม่สามารถหานายจ้างใหม่ได้ก็จะถูกเนรเทศก่อนที่จะสามารถดำเนินการ เรียกร้องสิทธิหรือเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกฎเกณฑ์เช่นนี้ทำให้แรงงานต้องตกอยู่ในภาวะที่เสียเปรียบนายจ้าง เสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกกลั่นแกล้ง เพราะนายจ้างสามารถเลิกจ้างได้หากแรงงานลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิ

4. การดำเนินการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติตามกระบวนการยุติธรรม ด้านแรงงาน มักจะใช้เวลายาวนาน บางกรณีใช้ระยะเวลานานเกือบสองปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการจ้างแรงงานข้ามชาติที่มีระยะเวลาในการอนุญาตทำงาน เพียงปีต่อปีเท่านั้น รวมทั้งยังง่ายต่อการถูกเลิกจ้างและผลักดันกลับประเทศในระยะเวลาอันสั้น การไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ด้านแรงงานของแรงงานข้ามชาตินั้น มิได้เกิดผลกระทบต่อตัวแรงงานข้ามชาติเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการคุ้มครองแรงงานทั้งระบบ เพราะจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และยังเป็นทางเลือกของนายจ้างที่จะใช้ช่องว่างเหล่านี้จ้างงานแบบกึ่งชั่วคราว แรงงานข้ามชาติ แทนที่จะปรับปรุงสภาพการทำงานให้เอื้อต่อแรงงานไทยที่จะเข้ามาทำงานด้วย

7. ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานอย่างร้ายแรง

ในปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติจากพม่าประมาณ 2 ล้านคน ที่ทำงานประเภทที่เสี่ยงอันตราย สกปรก และยากลำบาก แลกกับค่าจ้างที่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เช่น งานในโรงงานห้องเย็นแช่แข็งอาหารทะเล โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า งานบ้าน งานประมงทะเล เป็นต้น แรงงานข้ามชาติเหล่านี้มีชีวิตอยู่ท่ามกลางความหวาดกลัวจากการถูกส่งกลับ อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องเผชิญกับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เนื่องจากสภาพที่ผิดกฎหมายกับสภาพการทำงานที่ไม่ได้มาตรฐานและไร้ซึ่งกลไกที่จะคุ้มครองป้องกันตนเอง

แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่แทบจะไม่เคยรู้มาก่อนล่วงหน้าว่าจะได้งานประเภทใด อยู่ที่ใด ใครเป็นนายจ้าง หรือแม้แต่เงื่อนไขการจ้างงาน พวกเขาจะทราบถึงสภาพการทำงาน

ของตนเมื่อไปถึงยังบ้านนายจ้างหรือสถานที่ทำงาน นายจ้างจะเป็นผู้กำหนดถึงเงื่อนไข ข้อกำหนดการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ที่พักอาศัย อาหาร การลาป่วย และวันหยุดพักผ่อนตามความพอใจของตนเอง บางคนได้รับอัตราค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำและยังต้องทำงานนานกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน หลายคนทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ และไม่ได้รับค่าจ้างทำงานล่วงเวลาจากนายจ้าง ค่าจ้างปกติที่ได้รับจากการทำงานซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 1,500-6,000 บาท/เดือน พวกเขาจะเก็บสะสมไว้ให้ครบจำนวนหนึ่ง เช่น 10,000 บาท แล้วจะอาศัยช่องทางนายหน้าในการส่งกลับบ้านที่ประเทศพม่า การส่งเงินกลับบ้านด้วยตนเอง โอกาสที่จะสูญหายระหว่างทางหรือถูกขูดรีดจากเจ้าหน้าที่ไทยมีความเสี่ยงอย่างมาก

การถูกเอารัดเอาเปรียบในการจ้างแรงงานข้ามชาติ มักมีปรากฏให้เห็นอยู่โดยตลอดซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิ บางประการที่พึงมีพึงได้ของแรงงานข้ามชาติมีน้อยครั้งที่แรงงานข้ามชาติจะสามารถปกป้องสิทธิให้แก่ตนเองได้ หากไม่มีหน่วยงานของรัฐบาลต้นทางของแรงงานข้ามชาติ หรือองค์กรด้านสิทธิต่างๆยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือหรือหากมีการให้ความช่วยเหลือหลายครั้งก็ไม่ทันต่อเหตุการณ์ หรือความสูญเสียที่เกิดกับแรงงานข้ามชาติกลุ่มใหญ่

8. อนาคตทางชาติพันธุ์

ปัญหาหนึ่งที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิต่อแรงงานข้ามชาติ คือ ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ที่มีต่อแรงงานข้ามชาติ มีการสร้างและผลิตซ้ำผ่านสื่อหรือกลไกต่างๆในสังคมเพื่อตอกย้ำให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติเหล่านี้เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐต้องทำการควบคุมอย่างจริงจัง แรงงานข้ามชาติเหล่านี้เข้ามาแย่งงานแรงงานไทยต้องไล่ออกไปให้หมด ทั้งที่แรงงานเหล่านี้เข้ามาทำงาน "3 ส." งานที่แรงงานไทยส่วนใหญ่ไม่ทำกันแล้ว

แนวคิดและการผลิตซ้ำทำให้สังคมไทยสร้างภาพความหวาดระแวงต่อแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะแรงงานพม่า คิดว่าแรงงานข้ามชาติเป็นตัวแทนอันตรายน่ากลัว แรงงานข้ามชาติเองต้องคอยหลบๆซ่อนๆด้วยเกรงว่าจะถูกจับกุมทำร้าย สภาพการณ์เหล่านี้ถูกสร้างเป็นภาพมายาที่กดทับให้สังคมไทยหวาดระแวงแรงงานข้ามชาติ เกิดเป็นคำถามสำคัญว่าในฐานะมนุษย์ที่อยู่ร่วมพรมแดนติดต่อกันจะดำรงสถานภาพของมิตรภาพและสันติสุขต่อกันได้อย่างไรในเมื่อต่างหวาดระแวงปราศจากความไว้วางใจต่อกันและกัน

ในช่วงที่ผ่านมาสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากเรื่องแรงงานข้ามชาติก็คือ สังคมที่ดำรงอยู่ด้วยความกลัว เราถูกทำให้กลัวในซึ่งกันและกัน คนไทยกลัวแรงงานพม่า กลัวว่าพวกเขาเหล่านั้นจะมาทำร้ายตนเอง กลัวพวกเขาเหล่านั้นจะก่อเหตุร้ายกับคนรอบข้างของตนเอง ในขณะที่เดียวกันแรงงานข้ามชาติก็กลัวคนไทยจะมาทำร้ายพวกเขา กลัวคนไทยจะแจ้งความจับพวกเขา

เขา กลัวการถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายพวกเขา กลัวนายจ้างจะทำร้ายพวกเขา กลัวการถูกส่งกลับไปสู่ความไม่ปลอดภัยในประเทศของตนเอง ความกลัวเหล่านี้ไม่ใช่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นความกลัวที่ถูกสร้างขึ้นจากการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่า การนำเสนอข่าว การประชาสัมพันธ์โดยรัฐ จากการศึกษา และรวมถึงจากการไม่รู้ เช่น เรากลัวเพราะเราไม่สามารถสื่อสารกับพวกเขาได้ ซึ่งก่อให้เกิดฐานคติที่เป็นลบต่ออีกฝ่ายหนึ่ง และสังคมได้ผลิตซ้ำฐานคติเหล่านี้ครั้งแล้วครั้งเล่า จนกลายเป็นความปกติ ความเคยชิน และสุดท้ายกลายเป็นเรื่องธรรมชาติของใครหลายคนไป

การดำรงอยู่ของ "สังคมแห่งความกลัว" นี้เองที่ช่วยเสริมสร้างให้ความรุนแรงทางกายภาพเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้การกดขี่ขูดรีดคนข้ามชาติเหล่านี้เกิดขึ้นเหมือนเป็นเรื่องปกติ จนกระทั่งกลายเป็นแนวนโยบายแนวปฏิบัติของรัฐ และกลายเป็นความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆไป

9. ความปลอดภัยในร่างกาย สิทธิ ชีวิต และทรัพย์สิน

แรงงานข้ามชาติทั้งที่ขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงานและไม่ขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงาน ต้องตกเป็นเหยื่อของอาชญากร ที่เป็นคนไทย แรงงานด้วยกันเอง ตลอดจนเจ้าหน้าที่รัฐด้วย รูปแบบของการถูกละเมิดมีทั้งการตรวจค้นที่ผิดโดยอ้างตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ตำรวจและไม่มีหมายใดๆ การจ่ายค่าตัวหรือค่าคุ้มครองทั้งผู้มีอิทธิพล นายหน้า หรือตำรวจ การตั้งด่านตรวจค้น การยึดทรัพย์สินเช่น โทรศัพท์มือถือ รถมอเตอร์ไซด์ การประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ การล่วงละเมิดทางเพศ การฆ่าทำลายศพ หรือแม้กระทั่งขบวนการค้ามนุษย์

แรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อในการก่ออาชญากรรม ด้วยปัญหาสถานะบุคคล ความไม่กล้าเรียกร้องสิทธิ ความไม่รู้กระบวนการขั้นตอนทางกฎหมายและกลไกคุ้มครองสิทธิ ความกลัวการถูกจับกุมและส่งกลับประเทศต้น การเลือกปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่รัฐ กระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้ายาวนาน เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิตามกระบวนการยุติธรรมใน แรงงานข้ามชาติ

10. การเลือกปฏิบัติ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูป แบบ ค.ศ. 1965 ที่ประเทศไทยเป็นภาคีแต่ยังมีหลายกลุ่มซึ่งหนึ่งในกลุ่มที่ถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุดคือคนไทย คือแรงงานข้ามชาติ ทั้งการเลือกปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่รัฐ กลไก กฎหมาย อาทิเช่น การเลือกปฏิบัติต่อแรงงานในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายเงินทดแทนเมื่อประสบ อุบัติเหตุจากการทำงาน ปัญหาการขออนุญาตมีใบขับขี่ยานพาหนะ เป็นต้น ปัญหาการได้รับการคุ้มครองสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในประเภทงานประมงทะเลนอกน่านน้ำ งานเกษตร

งานบ้าน และงานที่รับไปทำที่บ้าน เหล่านี้ ทำให้แรงงานถูกละเมิดสิทธิและไม่สามารถเข้าถึง กลไกคุ้มครองสิทธิ และเป็นการละเมิดสิทธิแรงงาน

11. ความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านสิทธิ กฎหมาย วัฒนธรรมประเพณี และภาษา ปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งของแรงงานข้ามชาติต่อการเข้าถึงกลไกคุ้มครองสิทธิ เกิดจากความรู้ ความเข้าใจ ด้านสิทธิ กฎหมาย วัฒนธรรมประเพณี และภาษา สาเหตุอาจเกิดจากสถานะทาง กฎหมาย ความกลัว การเลือกปฏิบัติ และอื่นๆ ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่กล้าแสดงออกซึ่งภาษา ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในสังคมไทย ซึ่งแบ่งแยกคนไทยและ แรงงานข้ามชาติ นับเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งที่พบแทรกตัวอยู่กับปัญหาด้านอื่นๆอยู่เสมอ

12. ปัญหาการละเมิดสิทธิโดยนโยบายรัฐ และกฎหมาย นโยบายการบริหาร จัดการแรงงานต่างด้าวของไทยนับแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาจนปัจจุบัน กำหนดนโยบายใน ลักษณะควบคุมแรงงานต่างด้าว ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการแรงงาน และสถานะ ของโลกในปัจจุบัน หากแต่รัฐไทยกลับไม่ยอมรับความจริงว่าแรงงานข้ามชาติ มีส่วนสำคัญใน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย และสามารถทดแทนแรงงานไทยในงานที่ขาดแคลนแรงงานได้ เป็นอย่างดี ในอีกด้านกลับให้อำนาจรัฐในท้องถิ่นเกี่ยวกับนโยบายการควบคุมแรงงานใน พื้นที่ เช่นนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง ภูเก็ต พังงา ที่ห้ามแรงงานใช้โทรศัพท์มือถือ ห้าม แรงงานออกนอกที่พักอาศัยหลัง 22.00 นาฬิกา และการห้ามจัดงานวันชาติมอญของผู้ว่าราชการ จังหวัดสมุทรสาคร

ด้านกฎหมายมีหลายฉบับที่แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเข้าถึงได้ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งไม่คุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรกรรม ประมง ทะเล งานบ้าน และงานที่รับไปทำที่บ้าน พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ซึ่งแรงงานข้าม ชาติทั้งขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงานและไม่ขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงาน เมื่อประสบอุบัติเหตุจากการ ทำงานไม่สามารถขอรับสิทธิในเงินกองทุนได้ ต้องดำเนินการเรียกร้องเอาคืนนายจ้าง ซึ่งต้องผ่าน แบบพิธีตามกฎหมายที่ยาวนาน รวมถึงกฎหมายประกันสังคมและกฎหมายอื่นๆอีกหลายฉบับด้วยกัน

โดยสรุปปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศพบว่า แนวโน้มจากอดีต พบว่ามีแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาจดทะเบียนเพื่อทำงานในประเทศไทยจำนวนลดลง และคาดการณ์ ว่ามีแรงงานที่ไม่ขึ้นทะเบียนสูงขึ้น โดยกว่าร้อยละ 80 เป็นแรงงานข้ามชาติจากพม่า ซึ่งปัญหาที่ มักพบและเกิดกับแรงงานข้ามชาติได้แก่ 1. ปัญหาด้านสถานภาพทางกฎหมาย 2. ปัญหาสภาพการ ทำงาน ค่าจ้าง รายได้ที่ไม่ยุติธรรม 3. ไม่ได้รับความปลอดภัยในการทำงาน 4. ปัญหาสิทธิในการ จัดตั้งสหภาพแรงงาน 5. ปัญหาการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ อนามัยและ การบริการทาง สาธารณสุข 6. ปัญหาการเข้าถึงกลไกคุ้มครองสิทธิและกระบวนการยุติธรรม 7. ปัญหาการละเมิด

สิทธิแรงงานอย่างร้ายแรง 8. อคติทางชาติพันธุ์ 9. ขาดความปลอดภัยในร่างกาย สิทธิ ชีวิตและทรัพย์สิน 10. การเลือกปฏิบัติ 11. ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านสิทธิ กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี และภาษา และ 12. ปัญหาการละเมิดสิทธิโดยนโยบายรัฐและกฎหมาย จากข้อมูลทำให้ผู้วิจัยรับรู้ถึงภาพรวมปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

2.2 ปัญหาแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหนึ่งในจังหวัดที่ถูกเฝ้ามองปัญหาแรงงานข้ามชาติ และปัจจุบันยังคงเป็นจังหวัดที่มีจำนวนความหนาแน่นของประชากรต่างด้าว หรือ แรงงานข้ามชาติ เด็ก และผู้ติดตามจำนวนมาก อาจสามารถประมาณการณจำนวนกว่า 300,000- 400,000 คน หรือมากกว่านี้ เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตสินค้ามีความต้องการแรงงานสูงมาก ปีละไม่น้อยกว่า 150,000 คน แรงงานข้ามชาติ จากประเทศพม่า เป็นแรงงาน ที่มีอยู่จำนวนมากกว่า ร้อยละ 90 รองลงมาเป็นลาว และกัมพูชา ส่วนใหญ่ทำงานอาชีพกรรมกรในกิจการประมง กิจการต่อเนื่องจากประมงทะเล งานก่อสร้าง เกษตร คนรับใช้ในบ้าน เป็นต้น แต่โดยส่วนใหญ่ แรงงานข้ามชาติจะทำงานอยู่ในกิจการต่อเนื่องจากประมงทะเล อาทิเช่น งานแกะกุ้ง แล่ปลา คั้มหอย โรงน้ำแข็ง ทั้งในโรงงานขนาดใหญ่ กลาง เล็ก (ล้ง) เป็นหลัก จะอาศัยอยู่ตามที่พัก หอพัก ห้องเช่า และมีแรงงานข้ามชาติจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม การจ้างแรงงานข้ามชาติจึงเป็น

ทางออกทางหนึ่งของผู้ประกอบการในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2550 ทางจังหวัดสมุทรสาครก็ได้มีหนังสือสั่งการจากผู้ว่าราชการจังหวัด เรื่องการควบคุมดูแลแรงงานต่างด้าว ที่เน้นย้ำว่าแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศพม่า และชุมชนของแรงงานข้ามชาติเหล่านั้นได้สร้างปัญหาให้กับชุมชนไทยในพื้นที่สมุทรสาคร และรวมถึงการที่แรงงานข้ามชาติได้มีการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นภัยต่อความมั่นคงและขัดต่อนโยบายของรัฐบาล ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมแรงงานข้ามชาติอย่างเคร่งครัด และไม่สนับสนุนให้เผยแพร่วัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติอีกต่อไป และเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2550 ที่ผ่านมา พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง และในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ได้ลงตรวจเยี่ยมชุมชนแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และได้ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนถึงกรณีของการพบแรงงานหญิงข้ามชาติตั้งครรภ์ และคลอดบุตรในประเทศไทยว่า แรงงานหญิงกลุ่มนี้จะต้องกลับไปคลอดบุตรในประเทศบ้านเกิด และห้ามครอบครัวเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทย ซึ่งหากแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การปฏิบัติจริง จะเกิดผลกระทบหลายด้านที่จะติดตามมาอย่างยากจะหลีกเลี่ยง ทั้ง

ผลกระทบต่อตัวแรงงานข้ามชาติและต่อการจัดการด้านสุขภาพแรงงานข้ามชาติใน พื้นที่ของ กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การยุติการท้องหรือทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย การ คลอดลูกกับหมอตำแย ทำให้เข้าไม่ถึงการดูแลระหว่างท้องและวัคซีนป้องกันโรคเด็ก ใน ขณะเดียวกันการสัมภาษณ์ด้วยทำที่ดังกล่าวยังคงย้ำให้เห็นถึงแนวคิดในการ จัดการแรงงานข้าม ชาติภายใต้แนวคิดความมั่นคงแห่งรัฐมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่ในแง่ข้อเท็จจริงแล้ว แรงงานข้ามชาติที่ ทำงานในพื้นที่สมุทรสาคร ได้มีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในพื้นที่มาตั้งแต่ปี 2539 และมีส่วน สำคัญในการสร้างเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นแรงงานหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคส่งออกของไทย และสมุทรสาครมาโดยตลอด การส่งผ่านข้อมูลเช่นนี้ไปสู่สาธารณะ เป็นการสร้างภาพลบต่อ แรงงานข้ามชาติเพียงด้านเดียว ซึ่งจะนำมาซึ่งนโยบายที่เน้นควบคุมแรงงานข้ามชาติ มากกว่าการ จะมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดนโยบายการให้บริการ

การดำเนินนโยบายจัดการแรงงานข้ามชาติที่ผ่านมา ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การมุ่งเน้นไปที่การจัดการภายใต้กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งรัฐแบบสุดโต่ง เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่ได้ช่วยทำให้สถานการณ์ปัญหาที่ดำรงอยู่ดีขึ้น การจัดการภายใต้วิธีคิดที่เน้นความมั่นคงเป็น หลัก ยังจะสร้างให้เกิดสังคมแห่งความหวาดกลัวทั้งต่อตัวแรงงานข้ามชาติและชุมชน ที่อยู่ร่วมกับ แรงงาน ส่งผลต่อแนวทางการควบคุมโรคติดต่อ เนื่องจากแรงงานข้ามชาติไม่กล้าที่จะปรากฏตัว เพื่อออกมาใช้บริการสุขภาพและ การป้องกันโรคติดต่อ ส่งผลต่อการจ้างแรงงานข้ามชาติและการ คู้มครองสิทธิแรงงาน เพราะทำให้เกิดกระบวนการลักลอบการจ้างงานที่แรงงานข้ามชาติไม่ได้รับ การคู้มครองสิทธิ รวมถึงยังส่งผลต่อการบริหารราชการในระดับพื้นที่ ที่จะเอื้อให้เกิดการ คอรัปชั่นและการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ บางส่วนมากยิ่งขึ้น และในที่สุดแล้วความ หวาดระแวงระหว่างแรงงานข้ามชาติและชุมชนไทยจะนำไปสู่ ความขัดแย้งในพื้นที่และลุกลาม จนกลายเป็นปัญหาความมั่นคงทางสังคมติดตามมา

อาจกล่าวถึงผลกระทบ โดยแบ่งเป็นลำดับข้อได้ดังนี้

1. ผลกระทบต่อสังคมอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

1.1 ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์

สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะพม่า ลาว และกัมพูชา เข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี เห็นได้จากสถิติ ของผู้ต้องขังที่รอการผลักดันส่งกลับประเทศต้นทางของสำนัก งานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด สมุทรสาคร โดยมีชาวพม่าจำนวนมากที่สุด ในจำนวนนั้นมีเด็กและผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการ ตกเป็นเหยื่อของขบวนการ ค้ามนุษย์

1.2 ปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากสถิติของสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร มีข้อมูลอาชญากรรมที่แรงงานข้ามชาติเป็นตัวเสริมที่ทำให้ปัญหาสังคมเพิ่มขึ้น แต่ไม่ใช่ต้นกำเนิดของปัญหามากไปกว่าคนไทยในพื้นที่ที่มีประเภทของความผิด อาทิเช่นฆ่า พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา ลัก/ชิง/ปล้นทรัพย์ มีอาวุธปืน ลักลอบของหนีภาษี ยาเสพติด เข้าเมืองผิดกฎหมาย ปลอมแปลงเอกสาร

1.3 ปัญหาผู้ติดตามและเด็กไร้สัญชาติ

เด็กถูกหลอกลวงแรงงานข้ามชาติที่ ติดตามหรือเกิดในจังหวัดสมุทรสาคร มักประสบปัญหาทางด้านสถานะบุคคลและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การศึกษาจากชั้นเรียนที่ไม่เป็นทางการที่จัดโดยกลุ่มแรงงานหรือองค์กรพัฒนาเอกชน และการเข้าเรียนในสถานศึกษาของไทย จากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการ เด็กถูกแรงงานต่างด้าวเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาน้อย สาเหตุเกิดจากสถานศึกษาอ้างว่าเด็กไม่มีสัญชาติไทย และปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

2. ผลกระทบทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มจำนวนของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในพื้นที่สมุทรสาครเป็นปัญหาต่อการเป็นพาหนะนำโรคติดต่อเช่นมาเลเรีย วัณโรค เอดส์ ไข้เลือดออก โรคเรื้อน ไข้กาฬหลังแอ่น ที่ประเทศไทยเคยควบคุมได้แล้ว สาเหตุเกิดจากการเข้ามาโดยไม่ได้รับการตรวจโรค การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพ สาธารณสุข ของแรงงานที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงานและไม่มีบัตรประกันสุขภาพ และส่งผลต่องบประมาณด้านสาธารณสุขของประชากรในพื้นที่ด้วย

ในขณะเดียวกันปัญหาขยะมูลฝอย ชุมชนสกปรก สาเหตุเกิดมาจากการขาดระเบียบของแรงงานข้ามชาติและความเห็นแก่ได้ของเจ้าของ สถานที่โดยไม่ใส่ใจต่อสภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้แรงงานต้องอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่แออัด สกปรก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และอนามัยของแรงงานข้ามชาติและสังคม

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของแรงงานข้ามชาติมีทั้งด้านบวกและด้านลบ อาทิ เช่น การมีแรงงานข้ามชาติมาทดแทนการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่สมุทรสาครที่ส่งผลต่อการผลิต ทำให้เอกชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดผลกระทบทางการค้าระหว่างประเทศ (WTO) เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า การปิดกั้นการพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตของ

ประเทศ ผลกระทบต่อโครงสร้างค่าจ้างแรงงานไทย และการแข่งขันทางธุรกิจของแรงงานข้ามชาติ

4. ผลกระทบด้านแรงงานและอัตราการมีงานทำ

ในด้านบวก แรงงานข้ามชาติอาจเข้าช่วยทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนในภาคการผลิตต่าง ๆ โดยเฉพาะงานในระดับล่างที่สกปรก อันตราย และเสี่ยงภัย ซึ่งคนท้องถิ่นหลีกเลี่ยงที่จะทำ แต่ในด้านลบ การมีแรงงานต่างชาติทำให้เกิดภาวะการกดค่าแรงของแรงงานท้องถิ่นและอำนาจในการต่อรองและสิทธิแรงงานของคนท้องถิ่นน้อยลงเพราะนายจ้างมีตัวเลือกมาก ซึ่งอาจส่งผลถึงเงื่อนไขการทำงานและการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลบด้วย

5. ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคงภายในจังหวัด

การมีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในพื้นที่สมุทรสาครเป็นจำนวนมาก กระจายตามพื้นที่ต่างๆ ไม่ทราบจำนวนและที่พักอาศัยของแรงงานที่แท้จริง

โดยสรุปปัญหาแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครเกิดจากการที่สมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีโรงงานซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานจำนวนมากทำให้มีแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมาก โดยทางจังหวัดได้มีการควบคุมดูแลแรงงานข้ามชาติอย่างเข้มงวดแต่จากปริมาณแรงงานข้ามชาติที่นับวันจะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นทั้งแบบถูกและไม่ถูกกฎหมาย ทำให้เกิดเป็นความขัดแย้งในพื้นที่จนกลายเป็นปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบในหลายด้าน ได้แก่ 1. ผลกระทบต่อสังคมอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาครจากปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ อาชญากรรม ยาเสพติดและ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาผู้ติดตามและเด็กไร้สัญชาติ 2. ผลกระทบทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ 4. ผลกระทบด้านแรงงานและอัตราการมีงานทำ 5. ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคงภายในจังหวัด จากข้อมูลทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงปัญหาแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ต่อไป

2.3 แรงงานข้ามชาติกับปัญหาอาชญากรรม

แรงงานข้ามชาติกับปัญหาอาชญากรรมนี้แบ่งได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกแรงงานข้ามชาติเป็นผู้กระทำให้เกิดอาชญากรรมและส่วนที่สองแรงงานข้ามชาติเป็นผู้ถูกกระทำอาชญากรรม ในความเป็นจริงที่ปฏิเสธมิได้ว่า มีคนต่างด้าวจำนวนมากไม่น้อยอาศัยอยู่ในประเทศไทย และมีประเด็นขึ้นสู่สาธารณชนเสมอว่า ในขณะที่คนต่างด้าวบางคนก็อาจมีการกระทำที่ผิดกฎหมายไทย จนถูกกล่าวหาว่า ก่อภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย แต่คนต่างด้าวบางคนกลับถูกปฏิเสธการเข้าสู่สิทธิมนุษยชน หรือในหลายกรณี พวกเขาก็มักจะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย เมื่อคนต่างด้าวมีการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น

ก็ย่อมเป็นสิ่งที่ชัดเจนว่า รัฐไทยมีอำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์และชัดเจนที่จะลงโทษคนต่างด้าว ผู้กระทำความผิด ตลอดจนมีการกระทำเพื่อป้องกันผลร้ายที่คนต่างด้าวอาจก่อให้เกิดในประเทศไทย แต่หากคนต่างด้าวตกเป็นเหยื่อหรือผู้ด้อยโอกาสของคนต่างด้าวในปัญหาสิทธิมนุษยชนนั้น รัฐไทยก็ต้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนต่างด้าวในประเทศไทย แต่ในทางปฏิบัติ หากเป็นเรื่องของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย คนต่างด้าวนี้ก็มักจะเข้าไม่ถึงการใช้ประโยชน์ในสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยได้ให้สิทธิไว้ และถูกนางจ้างคนไทยกดขี่ข่มเหงทั้งเรื่องอัตราค่าแรง เวลางาน และประเภทของงานที่อันตรายต่างๆ อีกด้วย ดังนั้นหากเราไม่ป้องกันการลักลอบเข้ามาในประเทศไทยอย่างเคร่งครัด ยังหละหลวมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ยังรับสินบนได้ไต่กันอยู่นั้น อาจทำให้แรงงานที่หลังไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทย ถูกนายจ้างคนไทยที่ไร้มนุษยธรรมบางคนกระทำกับแรงงานต่างด้าวอย่างไรซึ่งความเป็นมนุษย์ หรือคนที่ลักลอบพาคนต่างด้าวเข้ามาอย่างผิดกฎหมายที่กระทำกับเข้าเหมือนไม่ใช่มนุษย์ ที่เป็นข่าวดังในเดือนเมษายน ปี 2551 ที่ผ่านมา โดยพบศพแรงงานต่างด้าวชาวพม่าซึ่งแอบหลบหนีเข้าประเทศไทยอยู่ในรถสิบล้อบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์สำหรับแช่แข็งอาหารทะเลตายกว่า 54 ศพ ที่จังหวัดระนอง สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบการสร้างบรรทัดฐานเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ในสถาบันทางเศรษฐกิจที่ว่า แรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานที่ผิด อดทน จะทำกับเขาอย่างไรก็ได้ เพราะเขาไม่มีอำนาจที่จะลุกขึ้นมาต่อต้านสิ่งที่นายจ้างทำกับเขาได้ ซึ่งในทางปฏิบัติที่คนในสังคมไทยได้ทำกันนั้น ตรงกันข้ามจากที่ประเทศไทยได้รับรองตามอนุสัญญาด้านมนุษยชนไว้เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบที่เราพบเห็นได้ตามข่าวหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้ เช่น ข่าวที่แรงงานต่างด้าวฆ่านายจ้างด้วยเหตุผลที่ไม่พอใจนายจ้างที่กดขี่ข่มเหงตนด้านแรงงานมากเกินไป

โดยสรุปความเกี่ยวเนื่องของแรงงานข้ามชาติกับปัญหาอาชญากรรมพบว่าแบ่งได้ 2 ส่วนคือ แรงงานข้ามชาติเป็นผู้กระทำและ แรงงานข้ามชาติเป็นผู้ถูกกระทำ ซึ่งจะเป็นปัญหาอย่างมากเมื่อแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายที่เข้าไปไม่ถึงสิทธิมนุษยชน จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสามารถใช้ประกอบในการสรุปผลร่วมกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจนมากขึ้น

2. แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมายและเป็นสิ่งที่สามารถเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานหลักฐาน” หมายถึง พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่นๆ ซึ่งอาจจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ ยกตัวอย่างเช่น บุคคลรู้เห็น

พฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายถือเป็นพยานบุคคล ส่วนเอกสารต่างๆที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดีและกระทำขึ้นโดยผู้ร้ายหรือเป็นบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามถือเป็นพยานเอกสาร

โอกาสที่คนจะประกอบความผิดโดยไม่ทั้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้นั้น เป็นไปได้ยากมาก ในกรณีปกติพยานหลักฐานที่จะช่วยในการนำคนผิดไปฟ้องลงโทษได้นั้นจะเป็นพยานบุคคลเสียเป็นส่วนใหญ่ นั่นก็คืออาชญากรถูกจับตัวโดยผู้เสียหาย พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือจากคำรับสารภาพของตัวผู้กระทำความผิดเอง แต่ก็ปรากฏหลายครั้งที่ไม่สามารถหาพยานบุคคลได้ พยานวัตถุจึงมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้าขึ้น อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ต่างๆมีขีดความสามารถในการเก็บและตรวจพิสูจน์ได้สูง นอกจากนั้นยังมีความเป็นรูปธรรม สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ จึงเป็นพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับในชั้นศาลมากที่สุด

การวิเคราะห์พยานวัตถุ กระทำได้โดยศึกษาลักษณะ 2 ประการคือ ลักษณะทั่วไปที่ใช้สำหรับบอกชนิดหรือประเภทของสิ่งของนั้นๆ และลักษณะเฉพาะที่ใช้สำหรับบอกความเป็นเอกลักษณ์ของวัตถุสิ่งนั้นว่าไม่ใช่อันอื่น เป็นอันนั้นอันเดียว ยกตัวอย่างเช่น กรณีรอยยางรถยนต์บนพื้นถนนสามารถบอกขนาดชนิดของรถยนต์ที่จะใช้เช่นนี้ ส่วนร่องรอยปลีกล้วยเช่น การสึกหรอหรือรอยขาดที่ดอกยางจากการใช้งานสามารถบอกได้ว่าต้องใช้เป็นยางเส้นไหน โดยเฉพาะและเป็นเส้นอื่นไม่ได้ พยานวัตถุใดๆถ้ามีลักษณะเฉพาะตัวมาก ย่อมเป็นการยากที่จะมีโอกาสถูกพบในสถานที่ต่างกันยกเว้นจะเป็นเอกลักษณ์ในตัวของมันเอง

พยานหลักฐานแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. พยานหลักฐานโดยตรง หรืออาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “พยานบุคคล” คือหลักฐานคำให้การที่ได้จากปากคำของผู้รู้เห็นเหตุการณ์ (ประจักษ์พยาน) ซึ่งได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยประสาท ตา หู จมูก การสัมผัส หรือการลิ้มรส คำให้การนั้นต้องไม่ได้มาจากการเสริมแต่ง สมมติเอาเอง หรือได้ยินได้ฟังมาจากการบอกเล่าของผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง

2. พยานแวดล้อมกรณี พยานหลักฐานประเภทนี้มักไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบในคดีได้โดยตรง แต่สามารถนำมาประติดประต่อให้เกิดความกิดลำดับหรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างหรือหลายอย่าง ซึ่งนำมาใช้คลี่คลายปัญหาในทางคดีหรือตอบคำถามบางประการได้ บางครั้งอาจเรียกพยานประเภทนี้ว่า พยานหลักฐานทางอ้อม

3. พยานหลักฐานที่แท้จริง คือ พยานวัตถุทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสถานะของแข็งของเหลวหรือก๊าซ ซึ่งสามารถพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดี มีความชัดเจนในตัวเองโดยไม่ต้องการคำอธิบายใดๆ เพียงแต่ให้รู้ว่าเป็นอะไรเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

พยานวัตถุแบ่งตามลักษณะการเก็บออกได้เป็น 2 ชนิด

1. พยานวัตถุเคลื่อนที่ย้ายไม่ได้ เป็นพยานวัตถุที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมากหรือการเคลื่อนย้ายอาจทำให้คุณสมบัติบางอย่างเปลี่ยนไป เช่น ผนัง เตาผิง รอยประทับยางรถยนต์ เป็นต้น

2. พยานวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เป็นพยานวัตถุที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยไม่ทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนไป เช่น กระป๋อง แก้ว ของเหลว ชิ้นส่วนพรม เป็นต้น

กฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ดังกล่าวนี้ จะทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญเสียไป ดังนี้

กฎข้อที่ 1 “ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ”

เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น เป็นพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม”

ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและบรรจุหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด”

พยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงานตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาลโดยไม่ขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

เมื่อใดที่มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นอันเดียวกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่และสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลง มีสภาพเหมือนเช่นกับตอนที่เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ แต่โดยทั่วไปแล้วขั้นตอนการตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นศาลสามารถกระทำได้ง่ายโดยบุคคลที่เป็นผู้พบพยานหลักฐานนั้นในสถานที่เกิดเหตุแต่ในบางกรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานนั้นมากกว่าหนึ่ง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่ของการครอบครองพยานวัตถุ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การจัดการ กระทำโดยบุคคลผู้เก็บพยานวัตถุ เพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุโดยการดำหนิ ระบุวันเดือนปี เวลาที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆของพยานวัตถุนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

2. การเก็บ พิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและผิดพลาดขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดคือ แสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้น ได้ถูกเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชา มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

3. การขนส่ง การขนส่งพยานวัตถุทุกครั้งจะต้องมีความรัดกุม และแสดงให้เห็นว่าไม่เกิดการสับสนกับของกลางหรือพยานวัตถุอื่น ๆ รวมถึงแสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้น ได้ถูกบรรจุหีบห่อ ปิดผนึก และติดฉลากได้อย่างเหมาะสม ถ้าของกลางนั้นส่งไปทางไปรษณีย์ จะต้องเป็นไปรษณีย์ลงทะเบียนและมีหลักฐานการรับอย่างถูกต้อง

4. การส่งมอบ เป็นการพิสูจน์ว่าของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยมีหลักฐานแสดงวัน เดือน ปี เวลาที่รับของกลาง และให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวัน เวลา ไว้ในสำเนาหนังสือนำส่ง

พยานวัตถุหรือวัตถุพยาน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสภาวะที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สสารหรือร่องรอยต่างๆสิ่งใดก็ตามถ้าสามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นบอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมได้

พยานวัตถุแบ่งได้เป็น4ประเภท ดังนี้

- 1.พยานวัตถุไม่ถาวรเป็นพยานวัตถุที่มีลักษณะไม่คงทนคงอยู่ได้ชั่วคราวเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายง่าย พยานวัตถุประเภทนี้ได้แก่ กลิ่น อุณหภูมิ รอยพิมพ์ รอยประทับและรอยต่างๆเช่น รอยกระเซ็นของโลหิตบนวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ โดยปกติผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบพยานวัตถุประเภทนี้มักเป็นเจ้าหน้าที่ชุดแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ หรือพยานคนแรกที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรีบบันทึกสภาพของพยานวัตถุที่พบโดยเร็วที่สุดก่อนที่จะเกิด

การเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป การบันทึกอาจกระทำโดยวิธีจดบันทึก การถ่ายภาพ หรือการถ่ายวิดีโอ

2. พยานวัตถุที่เป็นรูปแบบ เป็นพยานวัตถุที่มักเกิดขึ้นจากการสัมผัสกันโดยตรงระหว่างคนกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ พยานวัตถุประเภทนี้ ได้แก่ รอยพิมพ์ รอยประทับ รอยคำหิ รอยแตกพยานวัตถุที่เป็นรูปแบบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประมวลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคดี การนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุจึงต้องกระทำอย่างมีระบบและจำเป็นต้องใช้การสังเกตอย่างถี่ถ้วนด้วย ในสถานที่เกิดเหตุมักจะพบพยานวัตถุที่เป็นรูปแบบหลายชนิด เช่น รูปแบบการกระเซ็นของโลหิต รูปแบบการแตกของกระจก รูปแบบการไหม้ของไฟ รูปแบบวิถีกระสุนปืน รูปแบบของวิธีการกระทำผิด เป็นต้น

3. พยานวัตถุตามสภาพ เป็นพยานวัตถุที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ หากไม่มีการบันทึกอย่างรอบคอบอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ พยานวัตถุตามสภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงบ่งบอกสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ พยานวัตถุตามสภาพ เช่น แสงไฟ ควัน ตำแหน่งและศพ เป็นต้น

4. พยานวัตถุที่สามารถถ่ายทอดหรือโยกย้ายเป็นพยานวัตถุที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ พยานวัตถุประเภทนี้มีวิธีการจำแนกที่แตกต่างกันได้หลายวิธี แต่ก็ไม่มีวิธีจำแนกใดที่สมบูรณ์แบบที่สุดเนื่องจากไม่มีวิธีใดที่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน สามารถจำแนกได้ 7 วิธี คือ จำแนกตามชนิดของอาชญากรรม จำแนกตามชนิดของวัสดุที่ใช้เป็นองค์ประกอบ จำแนกตามลักษณะธรรมชาติ ของพยานวัตถุ จำแนกตามสถานะของพยานวัตถุ จำแนกตามชนิดของปัญหาที่ต้องการแก้ไข จำแนกตามวิธีการเกิดของพยานวัตถุ และจำแนกตามลักษณะเฉพาะของพยานวัตถุ

แหล่งที่จะพบพยานวัตถุ เมื่อต้องการให้ได้มาซึ่งวัตถุพยาน รวมทั้งพยานเอกสาร เรามักจะนึกถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรก ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้ว พยานวัตถุนั้นจะไม่ได้มีอยู่แต่ในเฉพาะสถานที่เกิดเหตุแห่งเดียวเท่านั้น แต่ยังมีแหล่งอื่นๆที่จะพบวัตถุพยานได้อีกด้วย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 แหล่งใหญ่ๆด้วยกันดังนี้

1. สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดเหตุขึ้น และเป็นแหล่งรวมของบรรดาวัตถุพยานส่วนใหญ่ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง ปรอทกระสุน ศพ ร่องรอยของคนร้าย ถือว่าสถานที่เกิดเหตุคือหัวใจของการสืบสวนสอบสวน หรือชุมทรัพย์ของพยานหลักฐาน คนร้ายจะทิ้งร่องรอยไว้เสมอ ไม่มากก็น้อยขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะสามารถเก็บวัตถุพยานได้มากน้อยเพียงใด

2. ตัวผู้เสียหาย เป็นอีกแหล่งหนึ่งซึ่งจะมองข้ามไปไม่ได้เนื่องจากจะมีวัตถุพยานปรากฏอยู่เช่นเดียวกัน เช่น กรณีผู้ถูกอาชญากรรมและมีกระสุนฝังอยู่ในร่างกาย เป็นต้น หากค้นหา

พยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุเพียงแห่งเดียวก็จะทำให้ไม่พบวัตถุพยานสำคัญที่ติดตัวผู้เสียหายไปโรงพยาบาลด้วย ส่งผลให้ขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปหลายอย่าง

3. ตัวคนร้าย หรือผู้กระทำความผิด จะมีวัตถุพยานที่จะใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกันกับที่ตัวของผู้เสียหาย ซึ่งอาจจะเกิดจากความตั้งใจกระทำของคนร้าย เช่น พบทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรมไป หรือ อาจจะเกิดจากความไม่ตั้งใจของผู้ร้ายแต่เกิดจากการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนของวัตถุตามทฤษฎีของ Locard's theory ที่กล่าวไว้ว่า “เมื่อของสองสิ่งหรือมากกว่าสองสิ่งสัมผัสกัน จะเกิดการเปลี่ยนพยานวัตถุที่ผิวหน้าซึ่งกันและกันเสมอ” ยกตัวอย่างได้แก่ คราบสีที่ติดอยู่ที่รถยนต์ซึ่งเกิดจากการเฉี่ยวชนกัน หรือเนื้อเยื่อผิวหนังที่ติดอยู่ที่เหยื่อจากเหตุข่มขืน เป็นต้น

4. บริเวณอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำพยานวัตถุไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เช่น คนร้ายยิงคนตายในสถานที่เกิดเหตุแล้วหลบหนีไปพร้อมอาวุธปืนของกลาง ระหว่างหลบหนีก็เอาปืนโยนทิ้งแม่น้ำ เป็นต้น

คุณค่าของพยานวัตถุ (Value of Physical Evidence) รายละเอียดดังต่อไปนี้ (สมภพ เองสมบูรณ์ 2551:6)

1. สามารถใช้เป็นสิ่งบ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง (corpus deficit) คนร้ายจะทิ้งหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุทำให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุได้ว่าบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุจริง เช่น คดีฆาตกรรมมักจะมีการพบศพ อาวุธ เสื้อผ้าที่ติดคราบโลหิตตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

2. สามารถใช้เชื่อมโยงผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายหรือสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น ตรวจพบคราบโลหิตของผู้กระทำความผิดติดอยู่ที่เศษกระชากซึ่งคนร้ายทุบแตก

3. สามารถใช้ชี้ตัวผู้กระทำความผิด เช่น ในการเปรียบเทียบรอยลายนิ้วมือแฝงที่พบในที่เกิดเหตุ ตรงกันกับผู้ต้องสงสัย

4. สามารถใช้ป้องกันผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่น การตรวจพิสูจน์ ดี เอ็น เอ ที่ฝ่ายหญิงกล่าวหาฝ่ายชายว่าเป็นพ่อของเด็ก เมื่อตรวจดีเอ็น เอ ของฝ่ายชายและเด็กแล้วปรากฏว่าไม่สามารถเปรียบเทียบเข้ากันได้ ฝ่ายชายจึงเป็นผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหา

5. สามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดหรือพยาน เช่น คดีฆาตกรรมที่ผู้กระทำความผิดแจ้งว่ารอยบาดแผลบริเวณศีรษะด้านหลังเกิดจากการที่ผู้เสียหายหกล้มหายหลังและศีรษะฟาดกับพื้นเอง แต่จากการตรวจบาดแผลทางนิติเวชแล้วปรากฏว่าบาดแผลดังกล่าวถูกของมีคมฟัน

6. สามารถทำให้เกิดการรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง เช่น คดีจราจรที่รถยนต์เทอร์เลอร์ไ้ชนและทับผู้หญิงเสียชีวิต เมื่อตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพบรอยดอกยางรถติดอยู่ที่เสื้อและที่แผ่นหลังของผู้หญิง ในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น พนักงานสอบสวนได้ก็รถยนต์เทอร์เลอร์ไว้จำนวน 5 คันและไม่มีผู้ใดยอมรับว่าเป็นคนขับรถชน เมื่อทำการตรวจพิสูจน์ร่องรอยที่ดอกยางล้อรถยนต์เปรียบเทียบกับร่องรอยที่ประทับอยู่ที่ผู้เสียชีวิตพบว่ามียี่ห้อเหมือนกัน 1 รอย คนขับรถยนต์เทอร์เลอร์จึงได้เข้ามาสารภาพว่าเป็นผู้ชนผู้หญิงคนดังกล่าว

7. สามารถให้ความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากคำให้การของพยานบุคคลอาจจะเปลี่ยนแปลงได้เสมอ อาจเกิดจากการถูกขอร้อง หลอกลวง ข่มขู่ หรือให้สินบน

8. ศาลใช้พยานวัตถุเป็นหลักในการพิจารณาคดี เนื่องจากพยานวัตถุเป็นพยานที่แท้จริงมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น ศาลจึงใช้พยานวัตถุเป็นหลักในการตัดสินคดี

นอกจากนี้ อินแมนและรูดิน (Inman and Rudin 2002:11อ้างถึงใน กนกพร แส่นแก้ว 2552:19) กล่าวถึงแนวคิดที่มีการพัฒนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การโยกย้ายแลกเปลี่ยน (Transfer) การชี้เฉพาะ (Identification) ความเป็นเอกลักษณ์ (Individualization) การเชื่อมโยงระหว่างแหล่งกำเนิดกับตัวอย่าง (Association) การลำดับย้อนเหตุการณ์ของอาชญากรรม (Reconstruction) และการแลกเปลี่ยนพยานวัตถุซึ่งกันและกันขณะที่มีการแตกหัก (Divisible Matter) โดยแนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในขั้นการรับรอง/ตรวจพิสูจน์พยานวัตถุ

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า พยานหลักฐาน เป็นพยานที่จับต้องได้ตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สามารถเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้แบ่งเป็น พยานบุคคล พยานแวดล้อมกรณี และพยานวัตถุ โดยถือว่าพยานวัตถุที่ได้รับการตรวจพิสูจน์จากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์มีบทบาทและเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลมากที่สุด ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงภาพรวม ประเภทและ บทบาทของพยานหลักฐานแต่ละประเภท เพื่อนำไปประกอบการแปลความหมายจากบทสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง

3.แนวความคิดเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางฟิสิกส์ (physics) เคมี (chemistry) หรือชีววิทยา (biology) โดยผ่านกระบวนการที่สามารถพิสูจน์ได้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (สราวุธ เบญจกุล 2550:64-67) ซึ่งในทางนิติศาสตร์ถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการ

พิจารณาเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดีของศาลว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์(ประมวล สวรรณศร 2551:31) การนำหลักวิทยาศาสตร์มาใช้แก้ปัญหและพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี ความสามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า นิติวิทยาศาสตร์(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน2530)ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์และกฎหมายเข้าด้วยกัน

ความจำเป็นในการใช้พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาคือการค้นหาคำจริงเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายตามปกติแล้วคู่ความแต่ละฝ่ายมีสิทธิโดยอิสระที่จะอ้างพยานหลักฐานใดก็ตามที่กฎหมายอนุญาตนำมาสนับสนุนข้ออ้างของตน ในอดีตเชื่อว่าพยานบุคคลจะเป็นพยานผู้รู้เห็นข้อเท็จจริงที่ใกล้ชิดที่สุดหรือที่เรียกกันว่าประจักษ์พยาน แต่พยานบุคคลก็มีข้อเสียกล่าวคือกระบวนการในการรับรู้ การจดจำของพยาน การถ่ายทอดเรื่องราวที่ตนรับรู้ให้แก่ผู้อื่น อีกทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น เพศ วัย การศึกษาที่จะทำให้คำให้การของพยานนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยไม่เท่ากันประกอบกับบางกรณีพยานบุคคลอาจเบี่ยงความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอันมีสาเหตุจากอคติต่างๆ เช่น ความกลัว ความโกรธ ความอาฆาต ผลประโยชน์และการรับสินบน เป็นต้น (แอล ดู ปาร์ตและวิจิตร ลulitanนท์ 2478:192)

นอกจากนี้ ในคดีความผิดอาญาที่ร้ายแรงต่างๆ เช่นคดีฆาตกรรม มักเป็นคดีที่ยากแก่การหาประจักษ์พยานผู้รู้เห็นการกระทำความผิดมาเป็นพยาน ซึ่งอาจเกิดการฆ่าปิดปากพยานหรือบางกรณีอาจไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์จริงๆเลยก็ได้ ดังนั้นจึงมีการนำเอาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญามากขึ้นในปัจจุบัน

ประเภทของพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์

พยานนิติวิทยาศาสตร์อาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1.พยานนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ
- 2.พยานนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์ในประเภทนี้ประกอบด้วยกันหลายสาขา ยกตัวอย่างเช่น

นิติเวชศาสตร์ (legal medicine หรือ forensic medicine) คือวิชาแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและยังรวมถึงวิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการประกอบวิชาชีพของแพทย์ด้วย ถือได้ว่าเป็นสาขาที่มีความหมายกว้างมาก

นิติวิศวกรรมศาสตร์ (forensic engineering) ตามปกติอาชีววิศวกรรมจะศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ร่วมกับวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคม แต่วิศวกรที่จะมาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมหรือพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการรับรองจากสาขาวิชาวิศวกรรมตามระเบียบที่เกี่ยวกับวิชาชีพ จึงจะสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิศวกรรมศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมได้ ปัญหาที่นิติวิศวกรรมเกี่ยวข้องนั้น ยกตัวอย่างได้แก่ การศึกษาความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อพิสูจน์ความรับผิดชอบหรืออธิบายเหตุเพลิงไหม้และการถูกลามในอาคาร เป็นต้น

นิติทันตวิทยา (forensic odontology) เป็นการนำความรู้ทางทันตวิทยามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น การตรวจพิสูจน์ฟันที่พบในสถานที่เกิดเหตุเครื่องบินตก เปรียบเทียบกับฟิล์มเอ็กซเรย์จากประวัติการทำฟัน เพื่อยืนยันบุคคล

นิติเภสัชวิทยา (forensic pharmacology) เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับยามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น การระบุชนิดยาพิษ ยาที่มีผลต่อจิตประสาทและยาที่เป็นอันตราย เป็นต้น

นิติมานุษยวิทยา (forensic anthropology) ความสำคัญของนักนิติมานุษยวิทยาที่เห็นตัวอย่างได้ชัดเจนคือ กรณีการเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีผู้ประสบเคราะห์กรรมจำนวนมากและไม่อาจทราบจากสภาพร่างกายที่หลงเหลืออยู่ว่าเป็นผู้ใดบ้าง จึงต้องให้นักนิติมานุษยวิทยาที่ชำนาญตรวจวิเคราะห์เกี่ยวกับกระดูก โครงร่างมนุษย์ เพื่อยืนยันลักษณะบุคคล

นิติกีฏวิทยา (forensic entomology) เป็นการศึกษาถึงวงจรชีวิตหนอนและแมลงที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น การพิสูจน์ของแมลงในศพ ซึ่งจะนำไปสู่ระยะเวลาในวงจรชีพและทำให้สามารถประมาณเวลาการตายของศพได้

การนำเอานิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palmprint, Footprint)
3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่าง ๆ
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ

7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ

8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และสามารถนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลได้ ถือว่าเป็นกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นศาสตร์เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์และกฎหมายเข้าด้วยกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นพยานนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ พยานนิติศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์จากความรู้วิทยาศาสตร์สาขาอื่นๆมาประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม จากข้อสรุปดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้นและ สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตั้งโครงสร้างแบบสัมพันธ

4. ข้อกฎหมายเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 1 ลักษณะทั่วไป มาตรา 12 ในประมวลกฎหมายนี้ “การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย

ของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 2 การสอบสวน หมวด 1 การสอบสวนสามัญ

มาตรา 131 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547) ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 131/1 (เพิ่มโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2551) ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจ

พิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิด ความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือ ผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวาง มิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่ทำได้ ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณีค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 132(1) (แก้ไขโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551) เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐานคดี ให้พนักงานสอบสวนมี

อำนาจตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดแก่ความจำเป็นในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 2 การสอบสวน หมวด 2 การชันสูตรพลิกศพ

มาตรา 148 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499) เมื่อปรากฏแน่ชัด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพเว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย การตายโดยผิดธรรมชาติ นั้น คือ

(1) ฆ่าตัวตาย

- (2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (4) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (5) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

มาตรา 150 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542)) ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับ แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือ ได้รับหนังสืออนุมัติจาก แพทย์สภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าว ไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็น แพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึก รายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึก รายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็น ให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการ

ขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ และในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวน ส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและให้ พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพ ทราบ และก่อนการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติ ราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการ ตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง ตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือ เทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพ ร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ ตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติในวรรคสองมาใช้บังคับ

เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพตามวรรคสามแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความแจ้งถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกิน สามสิบวันแต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตร พลิกศพ เมื่อได้รับสำนวนชันสูตรพลิกศพแล้ว ให้พนักงานอัยการทำการร้องขอต่อศาล ชันดินแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใครตายที่ ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งถ้ามีความจำเป็น ให้ขยายระยะเวลา ออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการ ขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ในการไต่สวนตามวรรคห้า ให้ศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาล และให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลส่งสำเนาคำร้องและแจ้งกำหนดวันนัดไต่สวนให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย

ตามลำดับอย่างน้อยหนึ่งคนเท่าที่จะทำได้ทราบก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวันและให้

พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ เมื่อศาลได้ปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนแล้ว และก่อนการไต่สวน เสร็จสิ้น สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายมี สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบและนำสืบพยานหลักฐานอื่น ได้ด้วย เพื่อการนี้ สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของ ผู้ตายมีสิทธิแต่งตั้งทนายความดำเนินการแทนได้ หากไม่มีทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในคดีให้ศาลตั้งทนายความขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทนายความฝ่ายญาติผู้ตาย เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้วมาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานอื่นมาสืบก็ได้ และศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือ ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่ง แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้นำสืบ พยานหลักฐานตามวรรคแปดที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้ถึงที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิฟ้องร้อง และการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดี เกี่ยวกับ

การตายนั้น เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการ เพื่อส่ง แก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป แพทย์ตามวรรคหนึ่ง

ประมวลกฎหมายวิพิจารณาความอาญา ภาค5 พยานหลักฐาน หมวด 1 หลัก
ทั่วไป

มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลย
มีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มี
คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

ประมวลกฎหมายวิพิจารณาความอาญา ภาค5 พยานหลักฐาน หมวด 5
ผู้เชี่ยวชาญ

มาตรา 243 ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใด ๆ เช่น
ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่ง
ความเห็นของผู้นั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือ
พิจารณาอาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือ
จำเลยตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญอาจความเห็นเป็นหนังสือก็
ได้แต่ต้องส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ศาลและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ และต้องมาเบิกความ
ประกอบหนังสือนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือคู่ความไม่พอใจซักถามผู้เชี่ยวชาญนั้น ศาลจะไ้รับ
ฟังความเห็นเป็นหนังสือนี้อย่างกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาเบิกความประกอบก็ได้ในกรณีที่
ผู้เชี่ยวชาญต้องมาเบิกความประกอบ ให้ส่งสำเนาหนังสือนี้อย่างกล่าวต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเบิกความเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไปในการเบิกความ
ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญจะอ่านข้อความที่เขียนมาก็ได้

มาตรา 244/1 ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุก หากมีความจำเป็นต้องใช้
พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี ให้ศาลมี
อำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณี
ที่การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือ
ขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือ ส่วนประกอบของร่างกายจาก
คู่ความหรือบุคคลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่
ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิด ความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะ
กระทำได้ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของ บุคคลนั้น และคู่ความหรือบุคคลที่
เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอม หรือกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้

บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ อาจทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากมีการเน้นย้ำกว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญเสียไปหรือยากแก่การตรวจพิสูจน์ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยานตามปกติ

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกพร แส่นแก้ว (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8” เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานสอบสวน (สบ.1) – (สบ.3) ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 8 โดยเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 219 คน และให้สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 5 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ซึ่งทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีชั้นยศพันตำรวจโท ตำแหน่งพนักงานสอบสวน(สบ.2) มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนระหว่าง 11-15 ปี เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาแล้วเป็นระยะเวลา 2-5 ปี มีเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 23,000 บาท การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรม เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนแตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ คือ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือ และยานพาหนะ ขาดแคลนทีมงาน ทีมงานขาดความรู้ความชำนาญ ขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้าน

ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ จัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปีและปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งการรับส่งของกลาง

จากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมากขึ้น ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการอภิปรายผลได้

วรณิดา ขอยรู้รอบ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “สภาวะความเจ็บป่วยทางจิตที่นำผู้ป่วยไปก่อคดีอุกฉกรรจ์” เพื่อศึกษาปัญหาและสภาวะความเจ็บป่วยทางจิตที่สัมพันธ์กับการก่อคดีอุกฉกรรจ์ของผู้ป่วยทางจิต ศึกษาการรับรู้ของผู้ให้การบำบัดเกี่ยวกับสภาวะจิตใจที่มีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ของผู้ป่วย ศึกษาการรับรู้ของผู้ให้การบำบัดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในการกระทำความผิดของผู้ป่วย แหล่งข้อมูลในการศึกษามีอยู่ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเอกสาร ได้แก่ สถิติของผู้ป่วยที่ได้กระทำความผิดและถูกส่งเข้าบำบัด ณ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ ระหว่าง พ.ศ.2546-2550 , คำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับคดีอาญา ที่เกี่ยวข้องกับนิติจิตเวช จำนวน 10 คดี และการสัมภาษณ์บุคคลได้มาจากข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลากรทางการแพทย์ ซึ่งประกอบด้วยจิตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักจิตวิทยาสังคมสงเคราะห์ นักอาชีวบำบัด จำนวน 10 ราย ที่เป็นผู้บำบัดรักษาผู้ป่วยนิติจิตเวช ณ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การไม่สามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงที่ถูกต้องและความผิดปกติทางความคิดเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางคดี ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้ป่วยทางจิตเวชที่มีอาการป่วยทางจิตอย่างรุนแรงในเรื่องความคิดหวาดระแวง อารมณ์ พฤติกรรมที่รุนแรง มีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์และระบุว่าปัญหาครอบครัว การใช้อารมณ์ ความรุนแรง การขาดการรักษาที่เหมาะสมและถูกต้องเป็น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในการกระทำผิดของผู้ป่วยจิตเวช

จากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการก่อคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสรุปผลการสัมภาษณ์ได้

Manfred Kayser (บทสรุป: 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงการทำนายสีเส้นผมจาก DNA โดยใช้ “DNA Markers” 13 ตำแหน่งจากยีน 11 ตัว วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจับกุมคนร้ายจากหลักฐานที่คนร้ายทิ้งไว้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าวิธีการใช้ “DNA Markers” 13 ตำแหน่งจากยีน 11 ตัวเป็นการทำนายสีผมจาก DNA ที่แม่นยำมากถึงกว่า 90% สำหรับคนที่มีผมสีดำและสีแดง แต่คนที่ผมสีบลอนด์หรือสีน้ำตาล ความแม่นยำจะอยู่ที่ 80% ซึ่งข้อมูลจาก DNA ยังแยกแยะสีผมที่ใกล้เคียงกันเช่น ผมสีบลอนด์กับผมสีบลอนด์แดง หรือผมสีน้ำตาลเข้มกับผมสีดำ ออกจากกันได้ด้วย ทำให้ตำรวจสามารถบอกสีผมคนร้ายได้จากหลักฐานเนื้อเยื่อที่คนร้ายทิ้งไว้

ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อประเทศโลกตะวันตกที่ประชากรมีสีผิวหลากหลาย จากการวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรม เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้เข้าใจถึงเนื้อหาของงานนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นจากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการอภิปรายผลได้

Manfred Kayser (บทสรุป: 2553) ทำการศึกษาถึงเลือดบอกอายุ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มเทคนิคทางนิติวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ให้ตำรวจสามารถสืบสวนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า สามารถทำการวิเคราะห์หาค่าเลือดเพื่อประมาณค่าอายุของคนได้โดยอาศัยคุณสมบัติเฉพาะจาก T-cell (เซลล์ภูมิคุ้มกันของร่างกาย) ในขณะที่ T-cell พัฒนาบางส่วนของ DNA ของมันถูกตัดออกแล้วต่อบางส่วนกลับเข้ามาด้วยกันในหลายๆรูปแบบ ทำให้มันสามารถที่จะสร้างตัวรับสัญญาณที่ผิวเซลล์จำเพาะที่เอาไว้ใช้ในการจัดจำแนกที่เรียหรือเชื้อโรคได้หลากหลาย ซึ่งเมื่อคนเราอายุมากขึ้นเรื่อง ปริมาณ DNA ที่มีรูปร่างเป็นวงกลมในเลือดจะลดลง เพราะร่างกายมีการผลิต T-cell ใหม่ลดลง ซึ่งการวิเคราะห์ T-cell ก่อนข้างมีความถูกต้องถึงแม้ตัวอย่างเลือดจะถูกเก็บไว้นานกว่าปีครึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาคดีเก่าๆ หรือแม้กระทั่งช่วยตำรวจในการพิสูจน์ทราบเหยื่อจากภัยพิบัติได้อีกด้วย จากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงธรรมชาติของงานนิติวิทยาศาสตร์ที่ต้องให้ความสำคัญกับทุกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานในที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงตัวตัวร้ายได้ดี ทำให้สามารถสร้างแบบสอบถามและงานวิจัยที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงของงานนิติวิทยาศาสตร์จากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการอภิปรายผลได้

จิต หนูแก้ว (บทสรุป: 2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแว่นนาโนคริสตัลที่มีคุณสมบัติมองเห็นสารคัดหลั่งเช่น คราบเลือด น้ำลาย อสุจิ ที่คนร้ายทิ้งร่องรอยไว้ ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานนิติวิทยาศาสตร์สามารถทำงานได้สะดวก รวดเร็วขึ้น โดยจากการศึกษาพบว่าตามปกติสายตาคณะเราจะมองไม่เห็นร่องรอยที่คนร้ายทิ้งไว้ ซึ่งแต่เดิมนักนิติวิทยาศาสตร์ที่ตรวจสอบที่เกิดเหตุต้องใช้แว่นตา 3 สี คือ แดง ส้มและเหลืองเพื่อหาคราบต่างๆที่เหลือ อาทิ อสุจิ น้ำลาย ลายนิ้วมือหรือ เส้นใยเสื้อผ้า แต่ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาแว่นตาที่ช่วยในการหาหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งจะทำให้มองเห็นคราบต่างๆได้เมื่อถูกกระตุ้นด้วยแหล่งกำเนิดแสงที่ให้ความยาวคลื่นหลายย่าน (Forensic Light Source) ซึ่งสามารถที่จะช่วยให้มองเห็นร่องรอยของสารคัดหลั่งโดยไม่ต้องเปลี่ยนความยาวคลื่นของแหล่งกำเนิดแสง เป็นการกรองแสงในผ่านรังสีอัลตราไวโอเล็ตหรือรังสียูวี ซึ่งเจ้าหน้าที่นิติ

วิทยาศาสตร์ใช้ในการกระตุ้นให้สารคัดหลั่งในที่เกิดเหตุเรืองแสง และทำให้มองเห็นร่องรอยของสารโปรตีนที่หลงเหลืออยู่ ซึ่งแว่นตาดังกล่าวใช้ผลึกนาโนของอินเดียมออกไซด์ไนไตรด์ (Indium Oxynitride) ซึ่งเป็นสารประกอบออกซิเจนและไนโตรเจนของอินเดียมที่มีขนาดเล็กระดับนาโนเมตรเคลือบลงบนแผ่นกระจกด้วยเทคนิค “รีแอคทีฟ แก๊ส-ไทมมิง” (Reactive gas-timing) ด้วยเครื่องอาร์เอฟ แมกนีตรอน สเปคเตอริง (RF Magnetron Sputtering) ที่สามารถเคลือบแว่นตาได้ภายในขั้นตอนเดียว ซึ่งเป็นกระบวนการเคลือบแว่นตาและสารตัวใหม่ที่มีวิทย์พัฒนาขึ้นและได้รับการจัดสิทธิบัตรแล้วทั้งในไทยและสหรัฐอเมริกา จากการวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงการพัฒนานวัตกรรม เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการทำงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการอภิปรายผลได้และจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า พบประเด็นเรื่อง แรงงานข้ามชาติ และหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถวางโครงสร้างแบบสัมพัทธ์ แปลความผลการสัมพัทธ์และ วิเคราะห์ อภิปรายผลได้อย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน

บทที่ 3

กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการอธิบายเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ข้อมูลการเกิดคดีความที่มีการใช้นิติวิทยาศาสตร์และปัญหาที่เกิดจากการใช้นิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานในคดีในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยสัมภาษณ์วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยมุ่งเน้นกรณีศึกษาปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ประสบปัญหาในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อสร้างความเข้าใจภาพรวมของการใช้นิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานในคดีและทำให้เห็นถึงปัญหาการปฏิบัติงานทางคดีในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร นำไปสู่การสร้างแนวทางการพัฒนานิติวิทยาศาสตร์ในสังคมไทยต่อไป

โดยได้ดำเนินการศึกษา ซึ่งเน้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารซึ่งเป็นการวิจัยประเภท Documentary research ซึ่งเป็นการศึกษาที่สามารถจะทำให้ได้ข้อค้นพบความจริงบางอย่าง ภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผู้ศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีใช้บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกสารหรือข้อความที่เขียนขึ้น และอีกวิธีวิจัยหนึ่งที่ผู้ศึกษานำมาใช้ก็คือการวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้

1.กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากการนำเสนอข้อมูล แนวคิดและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ผ่านมา ผู้ศึกษาพิจารณาว่าในการศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์กรณีปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้ทราบถึงแนวทาง การปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแนวการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ต่อไป

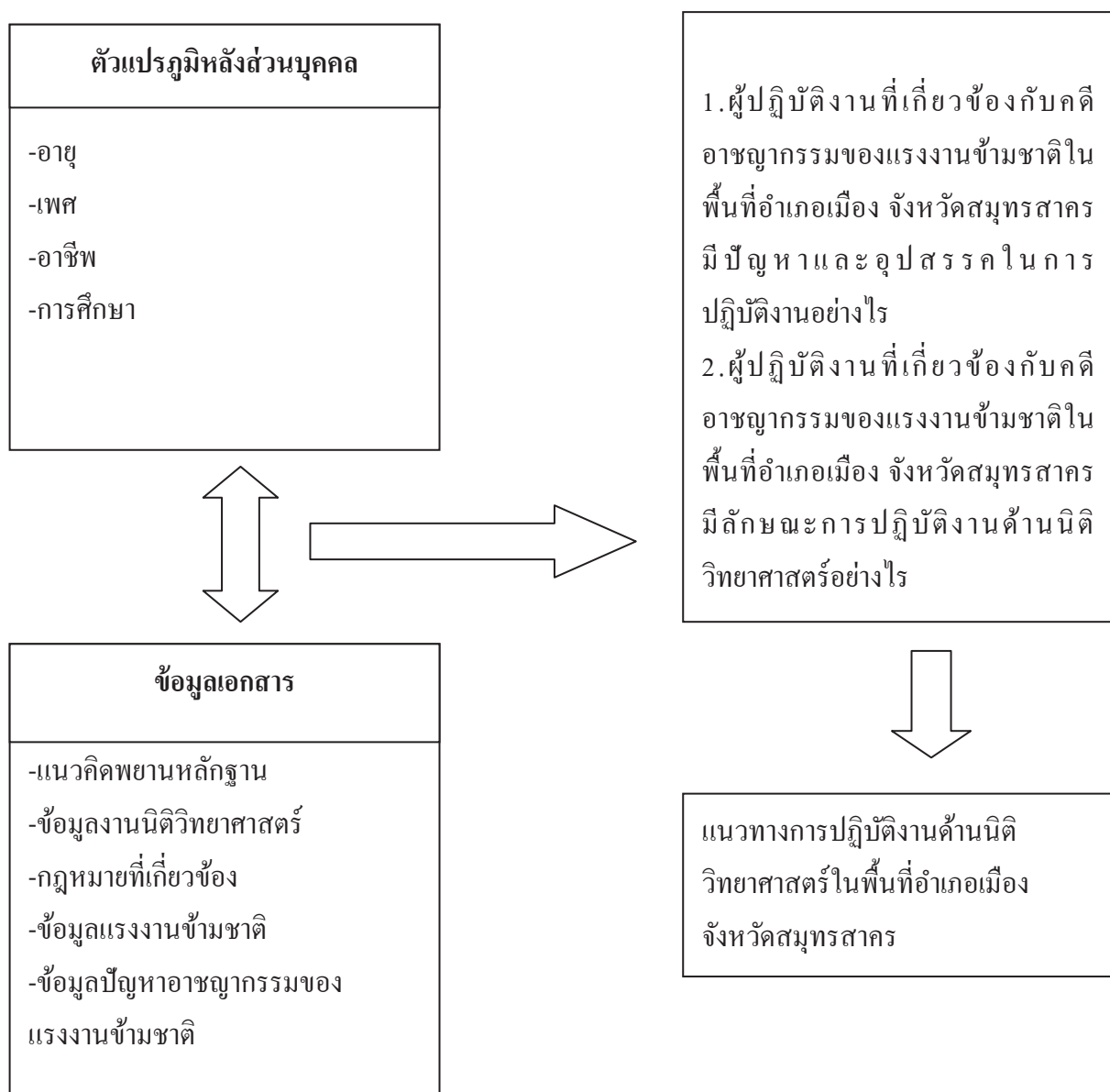
อีกด้านหนึ่งข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติและข้อมูลปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติ ก็มีส่วนในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ และเพื่อให้ข้อมูลเอกสารข้อมูลการสัมภาษณ์ที่นำมาประกอบการนำเสนอ มีแนวทางในการรวบรวมการวิเคราะห์ข้อมูล มีความชัดเจนอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ ผู้ศึกษาจึงกำหนดกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง การระบุให้เห็นถึงข้อมูลภูมิหลังส่วนบุคคล ในส่วนของอายุ เพศ อาชีพซึ่งนำไปกำหนดวิชาชีพและลักษณะของผู้ให้ข้อมูล และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในเนื้อหาสาระของข้อมูลเอกสาร ในส่วนของข้อมูลเรื่องพื้นที่ ข้อมูลแรงงานข้ามชาติและข้อมูลปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งแนวคิดเรื่องพยานหลักฐาน

ส่วนที่สอง เป็นวิเคราะห์ข้อมูลในเนื้อหา และประเด็นการตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ส่วนที่สาม เป็นการวิเคราะห์ ในแต่ละประเด็นที่สำคัญ นำไปสู่การนำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยทั้งสามส่วนนี้จะกำหนดเป็นแผนภาพในการศึกษาดังต่อไปนี้(ดูจากแผนภาพที่ 3.1)

แผนภาพที่ 3.1 : แสดงกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษา วิเคราะห์เชิงผสมผสานหลายรูปแบบ ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ เรียบเรียงเนื้อหา การสัมภาษณ์ รวมทั้งการใช้ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ ทั้งนี้กำหนดวิธีการศึกษาอย่างมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ว่าด้วยเรื่องข้อมูลเรื่องพื้นที่ ข้อมูลแรงงานข้ามชาติและข้อมูลปัญหาอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2.2 ดำรงและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิดเรื่องพยานหลักฐาน กฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ว่าด้วยเรื่องประเด็นการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางแก้ไขในการปฏิบัติงานนั้น

2.4 ทำการประมวลผล วิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการใช้แนวคิดในเชิงสังคมศาสตร์ และการวิเคราะห์ในหลักวิทยาศาสตร์ด้วยเหตุและผลอย่างเป็นระบบ

2.5 สรุปเนื้อหาให้เป็นระบบสอดคล้องกับกรอบการศึกษาที่ได้นำเสนอในงานการศึกษานี้

3. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครเป็นอย่างดี กับในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลจะใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานการศึกษานี้เท่านั้น การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบไปด้วย

3.1 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 8 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3.2 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร จากบทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการคดีอาชญากรรมของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

4.สรุปความ

การนำเสนอเรื่องในบทนี้ ผู้ศึกษาได้อธิบายให้เห็นถึงกรอบแนวความคิดในการศึกษาเป็นผลมาจาก การทบทวนข้อมูล แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาว่า ข้อมูลแนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเมื่อนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่ได้รวบรวมมาในบทที่ 4 จะได้แสดงให้เห็นถึงการอภิปรายผลในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 4

การนำเสนอสาระข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ทำการศึกษาได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน 1 คน ทนายความ 2 คน แพทย์นิติเวช 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร 1 คน และผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน 1 คน โดยผู้ศึกษาได้ทำการพรรณนาข้อมูลที่เก็บรวบรวม โดยอธิบายข้อมูลและถอดสาระสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล
2. ผลการสัมภาษณ์
3. มุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์
4. บทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล
5. ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล
6. แนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

1.1 เพศ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน และรองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 2 คน

1.2 อายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 30- 35 ปี จำนวน 4 คน รองลงมามีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 2 คน และมากกว่า 35 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน ตามลำดับ

1.3 สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แต่งงานแล้วจำนวน 5 คน รองลงมาก็คือ โสดจำนวน 3 คน

1.4 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน รองลงมาก็คือ สูงกว่าปริญญาตรี 2 คนและ ต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คนตามลำดับ

1.5 อาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็น เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน จำนวน 1 คน ทนายความ จำนวน 2 คน แพทย์นิติเวช จำนวน 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร จำนวน 1 คน และผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จำนวน 1 คน

2. ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานนิติวิทยาศาสตร์จำนวน 8 คน สามารถสรุปและจำแนกเป็นประเด็นสำคัญต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 มุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ถือได้ว่ามีประโยชน์อย่างมากในการเป็นส่วนหนึ่งในการกระบวนการยุติธรรมที่ถูกใช้เป็นหลักฐานพยานที่มีความน่าเชื่อถือที่นอกเหนือจากวัตถุพยานหรือพยานบุคคลที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบได้จากสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งการเก็บข้อมูลหลักฐานในที่เกิดเหตุมิใช่สิ่งที่สามารถทำได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นกรณีการไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากพยานบุคคล หรือสถานที่เกิดเหตุไม่ปลอดภัย ขาดต่อการเข้าถึงพยานหลักฐานนั้นๆ ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์จึงถูกนำมาใช้เพื่อขยายผลหลักฐานพยานที่ตรวจสอบได้ให้มีเนื้อความที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะสรุปคดี พิสูจน์ข้อเท็จจริง และสืบหาคนผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานให้สามารถตรวจพิสูจน์หลักฐานด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ ผนวกความรู้ด้านเคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา รวมทั้งการเปรียบเทียบภาพถ่ายจากสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรัดกุม และครอบคลุมมากยิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับเจ้าพนักงานสอบสวนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงของรูปคดีต่อไป

ทนายความ 1 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีความ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญเช่น แพทย์ ตำรวจ

นักวิทยาศาสตร์ที่ชำนาญเฉพาะทางทำให้เป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือสำหรับศาลมากกว่าพยานประเภทอื่นๆ ในปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการทำงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทนายความ 2 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นถือได้ว่ามีความสำคัญมากในปัจจุบันเนื่องจาก เป็นหลักฐานพยานที่ได้จากการพิสูจน์ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งขึ้นศาลในกระบวนการยุติธรรมค่อนข้างให้น้ำหนักมากขึ้น แต่ในการพิจารณาคดีต่าง ๆ นั้นนอกจากข้อมูลที่ได้จากงานนิติวิทยาศาสตร์แล้วนั้นยังต้องอาศัยข้อมูลสำคัญอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ และอื่นๆ เพื่อใช้พิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้องและรอบคอบมากที่สุด

แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากสามารถนำเอาหลักการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์เข้ากับความรู้ทางการแพทย์เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี

นักสังคมสงเคราะห์ รพ.สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์ไม่ได้มีบทบาทหลักในงานนักสังคมสงเคราะห์นัก แต่เป็นสิ่งที่มิประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมโดยเป็นสิ่งที่ช่วยในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น สามารถให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างทันทั่วถึง

มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นยังคงเป็นงานหรือภาระหน้าที่ที่จำกั้อยู่ในวงของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่ประชาชนทั่วไปหรืออาสาสมัครมูลนิธิต่างๆ ยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงความสำคัญหรือ ลักษณะการทำงานของงานนิติวิทยาศาสตร์มากนัก แต่โดยความเข้าใจในการเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ของผู้ประสบภัยในหลายครั้งทำให้ได้เห็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือกองพิสูจน์หลักฐานที่ให้ความสำคัญในการเก็บข้อมูลต่างๆ ในที่เกิดเหตุอย่างละเอียด หรือแม้กระทั่งสอบถามจากพยานแวดล้อม พยานบุคคลในที่เกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อสรุปคดีในแต่ละคดี จึงทำให้คิดว่างานนิติวิทยาศาสตร์จะเข้ามาเป็นส่วนช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะได้ข้อมูลที่ชัดเจน ลึกและถูกต้องจากพยานต่างๆ ที่ตรวจสอบอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิเวศวิทยาสาสตร์มีได้เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับงานของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ การช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ และการช่วยเหลือกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสโดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามที่มีอยู่มากในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร แต่เป็นองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานของมูลนิธิฯสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นมากกว่า

ตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์มุมมองเกี่ยวกับงานนิเวศวิทยาสาสตร์

มุมมองเกี่ยวกับงานนิเวศวิทยาสาสตร์	ถ้อยคำสำคัญ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร	มีประโยชน์และ เป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน	เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
ทนายความ 1	หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
ทนายความ 2	เป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือที่สำคัญ
แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร	มีความสำคัญและเป็นประโยชน์มากในกระบวนการยุติธรรม
นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร	เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม
มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร	เป็นส่วนช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานได้ชัดเจน ถูกต้อง รวดเร็วขึ้น
ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน	เป็นองค์ประกอบส่งเสริมให้การทำงานราบรื่นมากขึ้น

จากตาราง 4.1 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์มุมมองเกี่ยวกับงานนิเวศวิทยาสาสตร์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 คน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีมุมมองเกี่ยวกับนิเวศวิทยาสาสตร์ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิเวศวิทยาสาสตร์ให้ดีขึ้น เนื่องจากเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ และมีประโยชน์มากในกระบวนการยุติธรรมและสังคมโดยรวม

2.2 บทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ในการตรวจหาวัตถุพยานหรือ พยานกายภาพ ร่องรอยต่างๆ รวมไปถึงการสัมภาษณ์พยานบุคคลที่อยู่ในที่เกิดเหตุและ หากมีกรณีคนตายต้องมีการประสานงานร่วมกับแพทย์นิติเวชผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ เพื่อทำการชันสูตรพลิกศพ พร้อมทั้งการเตรียมการ วางแผนการดำเนินการเตรียมเครื่องมือการตรวจให้พร้อม โดยการเก็บข้อมูลจากพยานต่างๆในที่เกิดเหตุ นั้นมีความจำเป็นที่ต้องทำด้วยความระมัดระวังทั้งในด้านความปลอดภัยของสถานที่เกิดเหตุ เช่น อันตรายจากก๊าซพิษและไฟฟ้าลัดวงจรกรณีที่มีเพลิงไหม้ อันตรายจากรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุจราจร อันตรายจากการระเบิดที่อาจตกค้างที่เกิดเหตุกรณีที่มีเหตุวางระเบิด เป็นต้น โดยห้ามมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเด็ดขาดเพื่อป้องกันอันตรายและ ความเสี่ยงที่บุคคลนั้นอาจทำลายหลักฐานหรือวัตถุพยาน โดยไม่ได้ตั้งใจและ ต้องพยายามเก็บข้อมูลทุกอย่างอย่างละเอียดรอบคอบ จินตนาการความเป็นไปได้ในเหตุการณ์ทุกแง่มุมว่าอาจพบพยานหลักฐานในสถานที่ใดได้บ้าง ทั้งในจุดเกิดเหตุและรอบๆบริเวณ จำเป็นต้องมีการถ่ายรูป วาดรูป วาดแผนผังของตำแหน่งที่เกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานอ้างอิงสถานที่เกิดเหตุในชั้นศาล อาจจำเป็นต้องกลับมาตรวจสอบที่เกิดเหตุเพื่อหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกหลายครั้งเพื่อให้สามารถได้ข้อมูลหลักฐานอย่างครบถ้วนเพื่อนำไปสืบสวนสอบสวนโดยอาจขอร่วมมือจากหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์ในการร่วมวิเคราะห์ พิสูจน์หลักฐานที่ค้นพบเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของรูปคดีที่ถูกต้อง ชัดเจนได้อย่างรวดเร็วที่สุดร่วมกัน

เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์ถือเป็นงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเกี่ยวกับงานตรวจพยานหลักฐานต่างๆ โดยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ด้านเคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา รวมทั้งหลักการเปรียบเทียบการถ่ายรูป และการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการช่วยเหลือและร่วมกันปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานสอบสวนในการค้นคว้า หาพยานหลักฐาน เพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงของรูปคดีนั้นๆ โดยเมื่อผนวกการทำงานเข้ากับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขา และความรู้ทางแพทยศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ก็จะสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงของคดีความได้อย่างครอบคลุม

ชัดเจนและรวดเร็วมากขึ้นเพื่อยังผลในการบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษ อำนาจความยุติธรรมให้กับผู้เสียหาย และผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทนายความ 1 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ลักษณะการทำงานของทนายความผู้ให้สัมภาษณ์ในคดีแรงงานจะให้น้ำหนักกับแรงงานไทยที่เกี่ยวกับสภาพแรงงาน หรือแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับคดีส่วนใหญ่ที่ได้มีส่วนร่วมมักจะไม่มีผู้เสียชีวิตหรือ เสียชีวิตจากเจ็บป่วย มีข้อบ่งชี้เหตุ ส่วนในงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์ยกตัวอย่างกรณีคดีตัวอย่างที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในท้องถิ่นซึ่งใกล้เคียงกัน โดยกล่าวว่า

“... กรณีของฟูลมูนคลับ ซึ่งเป็นคลับในย่านอ้อมใหญ่ จังหวัดนครปฐมที่มีเหตุเกิดเพลิงไหม้ และมีผู้เสียชีวิต 4 คน จากข้อเท็จจริงที่ได้จากญาติผู้เสียชีวิต คือผู้เสียชีวิตทั้ง 4 คน เป็นลูกจ้างของคลับ เป็นบริษัทยามที่ให้ไปทำงานเฝ้ายาม รักษาความปลอดภัยที่ฟูลมูนคลับนั้น ซึ่งในส่วนนี้งานนิติวิทยาศาสตร์จึงเข้ามามีบทบาทในการร่วมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากกรณีนี้เป็นการเสียชีวิตของแรงงานเนื่องจากการทำงาน หรือในขณะที่ปฏิบัติงานตามที่นายจ้างสั่งให้ทำนั่นคือ การเฝ้ายาม ณ ขณะนั้น ดังนั้นลูกจ้างหรือญาติจะต้องได้รับสิทธิค่าทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน ซึ่งกรณีนี้เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของหน้าที่การทำงานและเวลาในการทำงาน โดยในขณะที่ลูกจ้างเสียชีวิตนั้นได้มีการถกเถียงกันว่าผู้เสียชีวิตไม่ใช่ลูกจ้างของบริษัท? เวลาที่ลูกจ้างเสียชีวิตนั้นถือเป็นช่วงเวลาขณะทำงานหรือไม่? อย่างไร? หรือนายจ้างสั่งให้ทำ? โดยเงื่อนไขและข้อมูลเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาให้ลูกจ้างหรือญาติได้รับสิทธิจากกองทุนเงินทดแทน กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์จึงถูกนำเข้ามาใช้เพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลผู้เสียชีวิตเหล่านี้เสียชีวิตจากกองเพลิง ระบุสถานะบุคคล สาเหตุและเวลาที่เสียชีวิตได้อย่างชัดเจน ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลส่วนนี้หน้าที่ของทนายความและศูนย์ช่วยเหลือก็คือแจ้งกับทางกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม จังหวัดนครปฐม ว่าลูกจ้างทั้ง 4 คนที่เสียชีวิตไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างของฟูลมูนคลับ หรือบริษัทยาม เมื่อเสียชีวิตในขณะที่ทำงาน พวกเขาหรือญาติก็มีสิทธิที่จะได้รับเงินทดแทน โดยจากข้อมูลที่พิสูจน์ได้จากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นก็จะเป็นพยานที่จะทำคำสั่งเพื่อสั่งให้นายจ้างไม่ว่าจะเป็นฟูลมูนคลับหรือ บริษัทยามเป็นคนจ่ายเงินให้กับกองทุนเงินทดแทนต่อไป ซึ่งในกรณีนี้ทำให้เห็นถึงบทบาทของงานนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี เพราะเรื่องของกองทุนเงินทดแทนนั้นจะไปสัมพันธ์กับเรื่องของเวลาในการทำงาน สัมพันธ์ว่าการเสียชีวิตนั้นเกิดขึ้นในขณะที่ทำงานหรือไม่? ซึ่งหากมองในด้านกลับกันหากไม่มีงานนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาร่วมพิสูจน์ข้อเท็จจริงส่วนนี้ก็จะไม่สามารถยืนยัน

เวลาและสาเหตุการเสียชีวิตของลูกจ้าง ได้อย่างชัดเจน จะกลายเป็นการเสียชีวิตที่เกิดจากความประมาท ถือเป็นการตัดความสัมพันธ์ว่าไม่ใช่ความรับผิดชอบของนายจ้างที่ไม่ได้จ้างให้ทำงานจนเกิดเหตุเสียชีวิต ซึ่งไม่สามารถเรียกร้องเงินทดแทนกับนายจ้างได้ ...”

นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งตัวอย่างกรณีคดีที่งานนิติวิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทในการร่วมพิสูจน์ข้อเท็จจริง กล่าวคือ

“... เป็นกรณีของลูกจ้างที่เจ็บป่วยเป็นมะเร็ง ทำงานอยู่ที่โรงงานกระสอบที่ต้องมีการใช้เม็ดพลาสติก และทำงานด้วยความร้อนอยู่ตลอด ซึ่งเมื่อความร้อนมารวมตัวกับเม็ดพลาสติกก็อาจทำให้เกิดสารที่ก่อให้เกิดมะเร็งได้ โดยเมื่อลูกจ้างป่วยตนต้องออกจากงาน แต่ทางกองทุนเงินทดแทนวินิจฉัยว่าไม่ได้ป่วยเนื่องจากสารเคมีในการปฏิบัติงาน แต่เป็นมะเร็งเพราะความอ่อนแอของตนเองทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับสิทธิทดแทนใดๆที่ควรจะได้ ในกรณีนี้สร้างความสงสัยให้กับทีมงานเป็นอย่างยิ่ง และต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อร่วมพิสูจน์ถึงผลกระทบของสารเคมีจากการปฏิบัติงานที่มีผลต่อร่างกายของลูกจ้างที่ทำงานในโรงงานนี้โดยการเก็บตัวอย่างสารเคมี นำมาตรวจสอบและเปรียบเทียบ เพื่อที่จะตรวจสอบว่าสารนี้เป็นสารที่ก่อให้เกิดมะเร็งหรือไม่ อย่างไร เพื่อยืนยันถึงสาเหตุการป่วยเป็น และสภาพปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นกับลูกจ้างในโรงงานและเรียกร้องสิทธิค่าทดแทนที่ควรจะได้รับอย่างเป็นธรรมให้กับลูกจ้างในโรงงานนั้น อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเผยแพร่เพื่อให้ลูกจ้างคนอื่นๆ ได้หาทางป้องกันตนเองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับที่ดีขึ้น ...”

บทความ 2 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ทนายความมีอำนาจหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของลูกความในการเป็นผู้พิสูจน์ความผิด ถูกของตัวลูกความ ส่วนในบทบาทที่เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์นั้น ทนายความจะเป็นผู้ใช้ผลจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์เฉพาะด้านของเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง มีความสามารถในการตรวจพิสูจน์จากวัตถุพยานต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในขั้นตอนของศาลหรือกระบวนการยุติธรรมต่อไป โดยเมื่อได้รับการติดต่อจากลูกความนั้นๆ โดยจะมีทั้งลูกความที่เป็นฝ่ายถูกฟ้องและเป็นฝ่ายฟ้อง ซึ่งมักจะผ่านขั้นตอนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก่อน โดยทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมีข้อมูลผลการพิสูจน์หลักฐานที่ชัดเจนอยู่แล้ว ยกเว้นกรณีข่มขืน ที่ทางทนายความจะแนะนำให้ลูกค้าไปตรวจร่างกายกับแพทย์ที่โรงพยาบาลก่อนแล้วจึงไปแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลต่อไป ซึ่งหากจะกล่าวถึงความสำคัญและบทบาทของงานนิติวิทยาศาสตร์ในงานของทนายความนั้น ถือได้ว่าสำคัญระดับหนึ่งเนื่องจาก การทำงานของทนายความนั้นต้องอาศัยข้อมูลรอบด้าน โดยข้อมูลจากกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์นั้นเป็น

ส่วนหนึ่งที่ต้องนำมาร่วมพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ เอกสารที่เกี่ยวข้อง บุคคลแวดล้อม โดยในปัจจุบันศาลค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานที่มาจากงานนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างกรณีคดีที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ โดยกล่าวว่า

“... เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก จึงทำให้คดีที่รับมาส่วนมากจะเน้นหนักไปทางทำร้ายร่างกาย ยาเสพติดและข่มขืน ซึ่งไม่ค่อยมีคนไทยเพราะมีฐานข้อมูลคนร้ายค่อนข้างเยอะอยู่แล้ว ยกเว้นกรณีแรงงานคนไทยต่างถิ่นซึ่งจะตามตัวยาก แต่คู่กรณีมักจะจำกันได้ก็จะสามารถติดตามกันเองหรือ ให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามก็มีโอกาสพบมากกว่า แต่เมื่อเป็นปัญหาที่เกิดกับแรงงานข้ามชาติก็จะเป็นปัญหามากเพราะ มีหลายเชื้อชาติ พูดคนละภาษา สื่อสารกันไม่เข้าใจ ชื่อเรียกยาก ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกรณีคดีที่จะกล่าวเป็นเรื่องข่มขืน ผู้เสียหายเป็นหญิงอายุ 17 ปี ทำงานที่โรงงานหนึ่งในสมุทรสาคร ซึ่งถูกวัยรุ่นใน โรงงานเดียวกันข่มขืน จึงไปร้องเรียนที่ศูนย์ของมูลนิธิแห่งหนึ่งที่เป็นเอ็นจีโอ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่มาปรึกษาผม จึงให้เค้าไปแจ้งความว่าคนงานชื่อนี้ข่มขืน และทำงานอยู่ที่นั่น ตำแหน่งนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปตามจับก็จับคนชื่อนี้มา ปรากฏว่าเมื่อผลการตรวจสอบดูที่อยู่ในตัวหญิงคนนี้ไม่ใช่ของนายคนนี้ ประกอบกับเมื่อพาผู้หญิงไปชี้ตัว เค้าก็บอกว่าไม่ใช่คนนี้แต่เป็นอีกคน แต่จับมาไม่ถูกคนเนื่องจาก น้องผู้หญิงออกเสียงเรียกชื่อเพี้ยนไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องไปตามจับกับใหม่ ในกรณีนี้หากไม่มีหลักฐานที่พิสูจน์จากหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อชี้ชัดบุคคลก็มีสิทธิที่จะจับผิดคน...”

แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า แพทย์นิติเวชนั้นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในงานนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากหน้าที่และการทำงานของแพทย์นิติเวชนั้นต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในวิชาชีพแพทย์มาพิสูจน์สาเหตุของการป่วยหรือเสียชีวิตของผู้คน และนำส่งต่อข้อมูลที่พบไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป ทำให้มีโอกาสที่ต้องเกี่ยวข้องกับคดีความต่างๆ มากมาย โดยหน้าที่ของแพทย์นิติเวชนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนแรก จะเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยที่อยู่ในคดี แพทย์นิติเวชจะมีหน้าที่ในการตรวจและให้ความเห็นกับพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับบาดแผลที่พบ ซึ่งตำรวจจะนำข้อมูลที่พบไปตั้งข้อกล่าวหากับคู่กรณีต่อไป ส่วนที่สองคือ การเป็นพยานในชั้นศาลในคดีดังกล่าว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิต โดยในกรณีผู้เสียชีวิตนั้นแพทย์นิติเวชมีหน้าที่ในการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ซึ่งหากการเสียชีวิตนั้นผิดธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหากมีความ

จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนก็ต้องมีการทำรายงานและ ให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเสียชีวิต ส่งให้พนักงานสอบสวน และไปเป็นพยานในชั้นศาลต่อไป

นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นไม่ค่อยเกี่ยวเนื่องกับงานของนักสังคมสงเคราะห์เท่าใดนัก ซึ่งหากจะพูดถึงคดีความที่เกี่ยวกับเด็กผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ งานของนักสังคมสงเคราะห์ ก็คือ การพูดคุยกับเด็กหญิงผู้เสียหาย เพื่อให้เค้าบอกข้อมูลที่เป็นจริงและ สร้างความพร้อมที่จะเป็นพยานในชั้นศาลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุพยานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบ แต่ในบางกรณีงานของนักสังคมสงเคราะห์อาจจะต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทางของกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับเด็กหรือ คนที่อยู่ภายใต้การดูแลให้ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่สมควรจะได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยหากจะกล่าวแล้วถึงแม้ว่านักสังคมสงเคราะห์หรือ เจ้าหน้าที่มูลนิธิใดๆก็ตามที่ไม่ได้มีหน้าที่หรือความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ก็ตาม แต่หากพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มที่ โดยอาจจะอาศัยประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์ร่วมด้วยหรือไม่ก็ตามก็จะสามารถช่วยเหลือผู้คนที่เดือดร้อนได้อย่างแน่นอน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างกรณีคดีความที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้ โดยกล่าวว่า

“... คดีตัวอย่างเป็นคดีข่มขืนกระทำชำเรา เด็กอายุ 13 ปี เป็นเด็กเชื่อมอญ มาจากพม่าตามพี่สาวกับแม่มา ซึ่งคนที่ข่มขืนก็เป็นญาติที่มาทำงานด้วยกัน คดีนี้ค่อนข้างยุ่งยาก เนื่องจากเป็นปัญหาภายในครอบครัว โดยในตอนแรกเด็กไม่ยอมบอกว่าถูกข่มขืนเพราะถูกขู่ไว้จึงกลัว แต่พี่สาวเห็นน้องเงิบๆ ไป และไม่ยอมอยู่ห้องพักคนเดียว ก็เลยสอบถาม น้องจึงบอก แต่ญาติๆกับแม่ไม่เชื่อในตอนแรกเพราะญาติคนที่ทำเป็นคนดีมาก ขยันทำงาน พี่สาวของเด็กจึงพาไปหาเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่เป็นเอ็นจีโอ ซึ่งมีศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติอยู่ นักสังคมสงเคราะห์จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในขั้นตอนนี้และได้แนะนำให้ไปตรวจร่างกายก่อนถึงแม้จะผ่านเหตุการณ์มาสองวันแล้วก็ตาม แต่เด็กไม่ยอมไปตรวจเนื่องจากกลัวถูกจับ เพราะหากว่ากันตามกฎหมาย เป็นเด็กมาทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตนั้นผิดกฎหมาย แต่เมื่อถูกละเมิดทางเพศก็ย่อมได้รับการคุ้มครองเช่นกัน พี่จึงได้เข้าไปคุยกับเด็กอีกทีและพาไปแจ้งความเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมต่อไป ซึ่งหลังจากตรวจผลก็ยืนยันว่าเด็กมีร่องรอยการถูกกระทำชำเราจริง และเมื่อคุยกับเด็กอีกรอบก็ได้รับการยืนยันว่าญาติคนนั้นเป็นคนทำ ตำรวจจึงดำเนินคดีต่อไป...”

มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานของมูลนิธิการกุศลสมุทรสาครนั้นเป็นงานอาสาสมัครกุศลที่ให้ความช่วยเหลือผู้ซึ่งกำลัง

ประสบปัญหาไม่ทางใดก็ทางหนึ่งให้พ้นจากวิกฤตินั้นๆไปได้ด้วยดี ซึ่งต้องอาศัยความเสียสละทั้งทางกายและใจเพื่ออุทิศให้แก่สังคมและเพื่อนร่วมโลก โดยไม่คำนึงถึงชนชั้น วรรณะ เชื้อชาติ หรือศาสนาและ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เช่น การออกตระเวนช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในกรณีต่างๆ หรือนำข้าวของเครื่องใช้เพื่อนำไปแจกจ่ายตามต่างจังหวัด ถิ่นทุรกันดาร หรือผู้ที่ประสบภัยทางธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งอาสาสมัครมูลนิธิฯต้องเรียนรู้ถึงการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ประสบภัยในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับต้องมีความรู้ทางการแพทย์ไม่มากนักน้อยเพื่อให้สามารถช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เช่น การดับเพลิง, การโรยตัวจากที่สูงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ด้านล่างซึ่งยากที่จะเข้าถึง, การกู้ภัยในอาคาร, การตัด-ถ่างเพื่อนำผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิตออกมาจากรถยนต์ซึ่งประสบอุบัติเหตุ, การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น เพราะในความสำเร็จหรือความผิดพลาดจากการตัดสินใจในการกระทำแต่ละครั้งนั้นหมายถึง “ชีวิต” ดังนั้นอาสาสมัครมูลนิธิฯจึงต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเข้าใจ ผูกพันกับความสามารถและความกล้าที่จะช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในยามคับขัน และต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเสมอ แต่อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและการกู้ภัยจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางร่วมช่วยเหลืออยู่ด้วยเพื่อความไม่ประมาทและเพื่อให้เกิดความปลอดภัยมากที่สุด ซึ่งหากจะกล่าวถึงความเกี่ยวเนื่องในการทำงานของมูลนิธิฯกับ งานนิติวิทยาศาสตร์ คงสรุปได้ว่าทางอาสาสมัครมูลนิธิฯจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการเก็บวัตถุพยานเพื่อนำไปตรวจทางวิธีทางวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์อยู่บ้างเนื่องจากอาสาสมัครมูลนิธิฯจะเป็นกลุ่มคนที่เข้าถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นกลุ่มแรก ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่วัตถุพยานมากมายเกิดขึ้น ดังนั้นการที่เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯมีความรู้เกี่ยวกับการเก็บวัตถุพยาน ก็จะสามารถเข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้บาดเจ็บได้โดยไม่สร้างความเสียหายต่อวัตถุพยานต่างๆ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบวัตถุพยานนั้นๆให้สามารถที่จะทำงานต่อไปได้อย่างราบรื่น

ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนในช่วยสนับสนุนงานของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานให้สามารถดำเนินได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร มีแรงงานที่เป็นเด็กอยู่เป็นจำนวนมาก จึงถูกนายหน้าที่เข้ามาหาประโยชน์จากเด็กเหล่านี้ อีกทั้งกฎหมายแรงงานมิได้คุ้มครองอายุของแรงงานที่เป็นเด็กอย่างจริงจัง ซึ่งตัวอย่างกรณีศึกษาของคดีที่แรงงานเด็กเป็นผู้ถูกกระทำที่สามารถใช้งานนิติวิทยาศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจหรือลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และทำให้

มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานสามารถดำเนินงานดูแลคุณภาพชีวิตแรงงานได้อย่างราบรื่น ได้แก่ แรงงานเด็กเป็นผู้ถูกละเมิดทางเพศ ซึ่งหากมีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถมาพิสูจน์ถึงอายุจริงของเด็กได้ ก็จะทำให้แรงงานเด็กนั้นได้รับการดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสมตามกฎหมายที่แท้จริง เช่น เด็กมีเอกสารยืนยันว่าอายุ 19 ปี แต่จริงๆ แล้วเมื่อตรวจสอบด้วยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กลับพบว่าอายุเพียงแค่ 14-15 ปี ซึ่งหากยืนยันอายุตามเอกสาร ก็จะทำให้เด็กไม่ได้รับความคุ้มครองที่ถูกต้องและครอบคลุม ทำให้งานนิติวิทยาศาสตร์จึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในงานของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์บทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์

บทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์	ถ้อยคำสำคัญ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร	ตรวจหาวัตถุพยาน พยานแวดล้อมและสัมภาษณ์พยานบุคคล
เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน	ตรวจพยานหลักฐานต่างๆด้วยนิติวิทยาศาสตร์
ทนายความ 1	อาศัยผลการยืนยันและ สาเหตุการเสียชีวิตของลูกจ้างจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์
ทนายความ 2	เป็นผู้ชี้ผลจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์
แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร	ใช้วิชาแพทย์มาพิสูจน์สาเหตุการป่วยหรือเสียชีวิตของผู้คน และส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ
นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร	ใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เรียกร้องความเป็นธรรมให้เด็ก
มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร	ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่กำลังประสบเหตุและอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ในที่เกิดเหตุ
ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน	ใช้ประโยชน์จากผลการพิสูจน์อายุจริงด้วยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์

จากตาราง 4.2 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์บทบาท การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้

ประโยชน์โดยตรงจากผลการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือ เป็นผู้ตรวจวัตถุพยาน พยานแวดล้อมหรือ อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในที่เกิดเหตุและเป็นผู้ตรวจพิสูจน์หลักฐานด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง

2.3 ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ไม่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์เนื่องจาก ได้รับผลการพิสูจน์หลักฐานเพื่อใช้ประกอบคดีในแต่ละครั้งอย่างครบถ้วนและสามารถนำมาใช้พิจารณาคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมาจากการที่มีแรงงานต่างชาติทะลักเข้ามาทำงานในประเทศมากกว่าที่กฎหมายไทยกำหนดอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งเมื่อมีคดีเกิดขึ้นจากแรงงานเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็น ทะเลาะวิวาท ไฟไหม้ ลักทรัพย์ ก็จะไม่สามารถที่จะตามตัวได้เนื่องจากแรงงานต่างด้าวจำนวนมากไม่ได้มีการจดทะเบียนขออนุญาตไว้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมในประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรที่จะควบคุม กวดขันเรื่องปริมาณแรงงานที่เข้าประเทศอย่างเข้มงวด มีการเก็บฐานข้อมูลของแรงงานต่างชาติดูแลอยู่เสมอเพื่อให้สามารถตามตัวหรือยืนยันได้เมื่อเกิดเหตุขึ้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ไม่มีปัญหาอะไรกับงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์เนื่องจาก โดยเมื่อได้รับวัตถุพยานมาก็ทำหน้าที่ตรวจ แล้วก็นำเสนอรายงานตามผลการตรวจที่ค้นพบ อาจสืบเนื่องจากในระบบขั้นตอนการตรวจพิสูจน์หลักฐานนั้นมีระบบขั้นตอนที่ชัดเจนอยู่แล้วจึงทำให้ลดทอนปัญหาทางเทคนิคต่างๆลงไป และทำให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้อง แม่นยำ

ทนายความ 1 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ในการปฏิบัติงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์นั้น มิได้มีปัญหาอะไร ผลการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถที่จะนำมาประกอบการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้อย่างเป็นประโยชน์มาก

ทนายความ 2 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ข้อมูลการพิสูจน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีประโยชน์อย่างมากในการบ่งชี้ผู้กระทำความผิดอย่างถูกต้อง แต่ในการทำงานของทนายความนั้นข้อมูลจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นถือเป็นข้อมูล

สำคัญอย่างหนึ่งแต่ต้องประกอบเข้ากับข้อมูลอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ เอกสาร บุคคล แวดล้อม ซึ่งหากมีข้อมูลรอบด้านที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็จะทำให้ทนายความมีข้อมูลพร้อมที่จะไป คู้คดีให้กับลูกความ และมีโอกาสที่จะชนะคดีมากขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างกรณีคดีที่ ถึงแม้จะมีผลการพิสูจน์จากนิติวิทยาศาสตร์ก็ตามแต่การขาดเอกสารข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ก็ ทำให้ไม่สามารถที่จะปิดคดีได้ โดยกล่าวว่า

“... เป็นคดีข่มขืนที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงไทยอายุยี่สิบกว่าปี ถูกคนงานมอญที่มา ทำงานข้างๆบ้านข่มขืน แต่ปัญหาคือ คนงานที่มามีงานนั้นมาแบบไม่ถูกกฎหมาย ไม่มีใบอนุญาต ทำงาน เมื่อก่อเหตุเสร็จก็หนีไป และผู้หญิงก็จำหน้าไม่ได้ทั้งหมด ซึ่งในกรณีนี้ถึงแม้จะมีผลการ ตรวจร่างกายของผู้หญิงแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถที่จะตามจับคนกระทำผิดได้ เนื่องจากไม่มี ฐานข้อมูลของคนมอญคนนี้ ถือเป็นปัญหาที่น่ากลัวเนื่องจาก ผู้กระทำผิดยังคงหลบหนีและยากที่ จะตามตัวมาลงโทษ...”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังยกตัวอย่างอีกหนึ่งคดีที่หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ยังคงไม่เพียงพอในการที่สรุปและชี้ชัดผู้กระทำผิด โดยกล่าวว่า

“... เป็นกรณีข่มขืน ซึ่งมีการพิสูจน์โดยใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ร่วม ด้วย ทำให้สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆแล้วพบว่าทุกอย่างตรงกันตามที่ฝ่ายผู้ถูกข่มขืน หรือ ผู้เสียหายเรียกฟ้อง แต่เมื่อคู่กรณีอ้างว่า ผู้หญิงสมยอมด้วย ทำให้ถึงแม้การตรวจจะสามารถยืนยัน ว่ามีการร่วมเพศ มีอวัยวะเพศเสียดสี หรือพบอสุจิของผู้ชายจริง ก็ยังไม่สามารถตัดสินหรือสรุป สำนวนคดีได้ แต่ต้องมีพยานแวดล้อมเช่น คนข้างบ้าน มาบอกความยืนยันว่าเห็นผู้ชายคนนี้เป็นริ้ว เข้าไปจุดผู้หญิงออกมาจากบ้าน ซึ่งจะทำให้สามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าคู่กรณีมีความผิด จริง...”

แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ประเด็นนี้ว่า งานเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ไม่มีปัญหาอะไรเนื่องจากการทำงานที่มีลำดับ ขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนอยู่แล้ว แต่สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการที่จะนำข้อมูลที่ พิสูจน์ได้จากาการชันสูตรพลิกศพที่เสียชีวิตอย่างผิดธรรมชาติของแรงงานต่างชาตินี้เข้ามาอย่าง ไม่ถูกกฎหมายไปสืบต่อนั้น โอกาสประสบผลสำเร็จค่อนข้างน้อยเนื่องจากไม่มีบัตร ไม่มี ฐานข้อมูลที่จะอ้างอิงบุคคลได้ ประกอบกับปัญหาการสื่อสารคนละภาษาที่ยากต่อความเข้าใจ อีก ทั้งแรงงานต่างชาตินี้เข้ามาอย่างไม่ถูกกฎหมายค่อนข้างจะไม่ยอมให้ผ่าตรวจ เนื่องจากกลัวถูกจับ

ไม่ยอมมีปัญหา จึงมักจะให้เหตุผลว่าก็ให้แล้วกันไป แล้วขอศพไปเผาเลย ซึ่งถึงแม้จริงๆ แล้ว ข้อมูลที่ได้จากการผ่าตรวจนั้นถือว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อแรงงานต่างชาติ เหล่านั้นก็ตาม

นักสังคมสงเคราะห์ รพ.สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ไม่สามารถบอกได้ถึงปัญหาของตัวแรงงานและวิธีการทำงานของนิติวิทยาศาสตร์ แต่หากจะพูดในส่วนที่เกี่ยวกับงานนักสังคมสงเคราะห์ก็จะพบว่า ปัญหาจากการสื่อสารคนละ ภาษาของแรงงานที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ทั้งแรงงานไทย แรงงานพม่า ลาว เขมร ทำให้เมื่อเกิดเหตุปัญหาก็จะทำให้ตามคนผิดมาลงโทษได้ยาก เนื่องจากมีแรงงานต่างชาติจำนวนมาก ที่เข้ามาแบบไม่ถูกกฎหมายทำให้ไม่มีฐานข้อมูลที่จะสามารถระบุและตามตัวได้

มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ที่เจอส่วนมากจะเป็นข้อจำกัดในความรู้เกี่ยวกับการเก็บวัตถุพยาน อีกทั้งกฎหมายห้ามมิให้บุคคลอื่นนอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบสวนและพิจารณาคดีมีส่วนเกี่ยวข้องสิ่งต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากอาจจะทำให้เสียรูปคดี ถึงแม้ว่าอาสาสมัครมูลนิธิการกุศลสมุทรสาครจะเป็นกลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้าไปในที่เกิดเหตุ และช่วยอำนวยความสะดวกกันคนมุงและดูแลสถานที่เกิดเหตุเพื่อรอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หมอหรือ เจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์มา แล้วจึงดำเนินการเก็บเคลื่อนย้ายศพหรือผู้บาดเจ็บไปโรงพยาบาล ซึ่งหากทางอาสาสมัครมูลนิธิฯ ได้รับการอบรมหรือมีความรู้เกี่ยวกับการเก็บวัตถุพยานมากขึ้นในระดับหนึ่ง ก็จะทำให้สามารถช่วยเก็บข้อมูลหรือพยานวัตถุที่ยังคงมีอยู่ในตอนเริ่มแรกของที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเฉพาะทาง เพื่อไปดำเนินการตรวจสอบหรือ เก็บหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ในที่เกิดเหตุเพิ่มเติม และนอกจากนี้ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครมีคนอยู่เป็นจำนวนมากทั้งคนไทย คนต่างชาติที่เข้ามาทั้งแบบถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ทำให้เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นและผู้กระทำผิดเป็นคนต่างชาติที่เข้ามาไม่ถูกกฎหมาย เจ้าหน้าที่หากเป็นคนต่างชาติที่เข้ามาอย่างไม่ถูกกฎหมายเช่นกันก็จะไม่เอาเรื่องราวเพราะกลัวถูกจับ แต่หากเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับคนไทยก็จะเป็นปัญหาเนื่องจากหากจะหาผู้กระทำผิดนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากผู้กระทำผิดไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง เมื่อผู้กระทำความผิดก็

จะหนีและยากต่อการตามจับ โดยเฉพาะหากเป็นกรณีรุนแรงเช่นฆ่าคนตายแล้วหนีไปยิ่งเป็นกรณี
ที่ร้ายแรงมาก เพราะยังไม่มีมาตรการควบคุมแรงงานต่างชาติที่ชัดเจนและเข้มงวดในจังหวัด
สมุทรสาครทำให้ปัญหาเหล่านี้ยังคงมีอยู่ในทุกวันนี้

ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้
ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ปัญหาที่สำคัญของงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์นั้นคือ
การที่ผู้คนทั่วไปที่เป็นญาติผู้เสียหายไม่เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการตรวจสอบทางนิติ
วิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจอายุจากกระดูก คิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น สิ้นเปลือง และยังมีความรู้
เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์น้อยทำให้เพิกเฉยในการที่จะเรียกร้องสิทธิ หรือความคุ้มครอง หรือ
ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์เท่าที่ควร ซึ่งทำให้ผู้เสียชีวิต
หรือญาติไม่ได้รับสิทธิ

ตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ
งานนิติวิทยาศาสตร์

ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงาน นิติวิทยาศาสตร์	ถ้อยคำสำคัญ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร	แรงงานต่างชาติที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมาย โดย ไม่มีฐานข้อมูลชี้ระบุตัวบุคคล
เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน	ขั้นตอนการพิสูจน์หลักฐานชัดเจน ทำให้ผล การตรวจถูกต้องแม่นยำ
ทนายความ 1	ผลการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็น ประโยชน์ในการพิจารณาคดีในชั้นศาล
ทนายความ 2	หากขาดข้อมูลประกอบอื่นๆที่สำคัญเช่น พยาน ผู้เกี่ยวข้อง เอกสาร บุคคลแวดล้อม ก็ไม่ สามารถปิดคดีได้
แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร	นิติวิทยาศาสตร์มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน แต่ ขาดฐานข้อมูลที่สามารถระบุบุคคลของแรงงาน ต่างชาติที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมาย

ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงาน นิติวิทยาศาสตร์	ถ้อยคำสำคัญ
นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร	ปัญหาการสื่อสารไม่เข้าใจกับแรงงานต่างชาติ และขาดฐานข้อมูลแรงงานที่เข้ามาอย่างผิด กฎหมาย
มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร	การจำกัดสิทธิในการเก็บวัตถุพยานและ ขาด ความรู้ที่เพียงพอในการเก็บวัตถุพยานในที่เกิด เหตุ
ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิต แรงงาน	ขาดการให้ความสำคัญกับงานนิติวิทยาศาสตร์ ของแรงงานทำให้ไม่สามารถเรียกร้องขอสิทธิที่ พึงได้

จากตาราง 4.3 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 คน พบว่าส่วนใหญ่คิดว่างานนิติวิทยาศาสตร์ไม่มีปัญหาเพราะมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนอยู่แล้วทำให้ผลการพิสูจน์มีความน่าเชื่อถือ แต่สิ่งที่เป็ปัญหาหลักคือ การขาดฐานข้อมูลแรงงานต่างชาติโดยเฉพาะที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาการสื่อสารคนละภาษา การจำกัดสิทธิในการเก็บวัตถุพยานและ ขาดความรู้ที่เพียงพอในการเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุและ ขาดการให้ความสำคัญกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของแรงงานทำให้ไม่สามารถเรียกร้องขอสิทธิที่พึงได้

2.4 แนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์หรือ สำนักงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อสังคมโดยรวม แต่อีกสิ่งที่สำคัญคือ ควรที่จะต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เข้าถึงประโยชน์ที่ว่าได้อย่างเท่าเทียมกันด้วยเช่นกัน

เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานพิสูจน์วัตถุพยานของกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นจำเป็นต้องได้รับการ

พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์กับพื้นที่ที่มีคนหลากหลายอย่างจังหวัดสมุทรสาคร แต่ที่สำคัญปัญหาในพื้นที่นี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขที่ต้นเหตุมากกว่าซึ่งนั่นคือปัญหาที่เกิดขึ้นจากแรงงานต่างชาติที่ไม่ถูกกฎหมาย ไม่มีการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรที่จะมีมาตรการควบคุม การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างชาติที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้มีฐานข้อมูลในการระบุบุคคลของแรงงานต่างชาติแต่ละคน ซึ่ง ณ ทุกวันนี้มีแนวโน้มจะอพยพเข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการมั่วสุม ชุมชนแออัด และก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมที่ยากต่อการจัดการผู้กระทำผิดอย่างเต็มที่

ทนายความ 1 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ควรที่จะมีการพัฒนาวิธีการนำเสนอพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีความต่างๆ โดยนำข้อมูลจากกระบวนการของนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุน เพื่อให้ผลคำวินิจฉัยของกองทุนเงินทดแทนในหลายด้านเปลี่ยนไป ซึ่งจะทำให้แรงงานในโรงงานได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสม โดยในบทบาทของทนายความก็สมควรที่จะนำประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ช่วยเหลือเรียกร้องให้แรงงานได้รับความคุ้มครองและ สิทธิประโยชน์ที่สมควรได้รับ

ทนายความ 2 จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีประโยชน์อย่างกว้างขวางมากและเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตรวจดีเอ็นเอ ตรวจร่างกายคนถูกข่มขืน การชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี โดยในบางคดีที่ลูกความเข้ามาขอคำปรึกษา ก็จะมาพร้อมผลการตรวจร่างกาย พยานต่างๆ ของผู้กระทำผิดซึ่งทำให้การทำงานรูปคดีเป็นไปอย่างราบรื่น แต่อีกสิ่งหนึ่งที่ควรเผยแพร่ข้อมูลไปยังประชาชนให้มากขึ้นนั่นคือ สถานที่และเจ้าหน้าที่ผู้ที่ทำการตรวจหรือ พิสูจน์หลักฐานด้วยวิทยาศาสตร์ต่างๆ นั้นมีอยู่หลากหลายที่นอกจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่ต้องการข้อมูลเพื่อไปใช้ในคดีของตน ไม่ว่าจะเป็น หมอในโรงพยาบาล สำนักงานตำรวจพิสูจน์หลักฐาน หรือแม้กระทั่งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ เช่น วิศวกรไฟฟ้า ในกรณีที่เกิดเหตุไฟไหม้แล้วมีปัญหากับบริษัทประกันภัย ผู้เสียหายสามารถที่จะร้องขอให้ผู้ชำนาญการมาดูและประเมินความคิดเห็นเพื่อนำไปเป็นข้อมูลร่วมกับข้อมูลจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นความเข้าใจในหลักการของงานนิติวิทยาศาสตร์ก็สามารถที่จะประยุกต์นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมได้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยกตัวอย่างคดีที่ได้อาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้าร่วมแก้ไขปัญห โดยกล่าวว่า

“... ลูกความของผมมีสติไม่สมประกอบ คือมีอาการคล้ายคนบ้าไปทำร้ายคนข้างบ้าน จนเป็นเรื่องราวตกลงกันไม่ได้ โดยในกรณีแบบนี้ทางทนายความจึงต้องขอความช่วยเหลือ

จากนักจิตวิทยาของโรงพยาบาลซึ่งเขาทำงานด้านสังคมสงเคราะห์อยู่แล้ว จึงนัดเรื่องการพูดคุยกับคนแบบนี้มากกว่าผม หลังจากส่งไปคุยแล้วเจ้าหน้าที่ก็จะแนะนำให้ว่าควรจะไปตรวจที่ไหนต่อ หรือพื้นฐานเขาเป็นอย่างไร พอได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้วจึงขอให้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งไปตรวจที่โรงพยาบาลจิตเวชต่อไป จนได้รับการระบุว่าเขามีอาการประสาทหลอน และมีสติไม่สมบูรณ์ซึ่งสามารถนำไปอ้างกับศาลได้...”

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะทนายความยังมีความเห็นอีกว่า ทนายควรที่จะมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการตรวจพิสูจน์หรือการเก็บพยานวัตถุของเจ้าหน้าที่ชันสูตร (เจ้าหน้าที่ตำรวจ หมอ) บ้างเพื่อให้สามารถสนับสนุนข้อมูลหลักฐานที่ได้รับจากการพิสูจน์นั้นได้อย่างเต็มที่ ให้น้ำหนักมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับวิชาชีพทนายในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยหากมีความรู้มากขึ้น เมื่อสืบพยาน ทนายก็จะอยู่บนหลักการของความเข้าใจ ความเป็นจริง และใช้พยานได้อย่างถูกต้อง ไม่เชื่อไปตามเอกสาร ซึ่งมีโอกาสเป็นไปได้หากมีการเก็บพยานวัตถุที่นำไปตรวจผิดพลาดก็จะทำให้ผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้คลาดเคลื่อนไปเช่นกัน ซึ่งในจุดนี้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์นั้นควรที่จะเปิดกว้างให้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีความได้เรียนรู้ในเบื้องต้นเพื่อที่จะได้ทำงานส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่องและเอื้อประโยชน์สุขให้กับประชาชนและสังคมโดยรวมได้เป็นอย่างดี

แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า การที่แพทย์นิติเวชมีส่วนร่วมโดยตรงกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นการตรวจพิสูจน์ และการเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันผลตรวจของตนเองในชั้นศาลของกระบวนการยุติธรรมนั้นทำให้คิดว่าการทำงานที่พัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์นั้นคือ การที่ทางแพทย์นิติเวชต้องทำการนำเสนอการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อจะได้สร้างความเชื่อมั่นถึงความน่าเชื่อถือของกระบวนการของนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมนี

นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ถึงแม้ในปัจจุบันงานนิติวิทยาศาสตร์จะค่อนข้างเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น แต่ประชาชนทั่วไปยังคงมีความรู้เกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐานด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือ งานนิติวิทยาศาสตร์เพียงผิวเผินเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ควรที่เผยแพร่ข้อมูลความรู้เบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ อาทิเช่น หากถูกปล้นผู้เสียหายต้องรู้ว่าหลักฐานคนร้ายที่ทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุก็คือ ลายนิ้วมือ หากประชาชนรับรู้ก็จะห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในที่เกิดเหตุซึ่งอาจจะไปทำลายหรือลบเลือนลายนิ้วมือคนร้ายโดย

มิได้ตั้งใจ หรือกรณีถูกละเมิดทางเพศ หากคนร้ายสวมถุงยางก็จะไม่สามารถตรวจหาอสุจิได้ แต่สามารถใช้เนื้อเยื่อที่จิกติดเล็บหรือ เส้นผมหรือ ขนที่ตกหล่นมาใช้ตรวจหาคนร้ายได้ หากประชาชนรับรู้ตรงนี้ก็สามารที่จะเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุไม่คาดคิดขึ้น หรือแม้กระทั่งการพิสูจน์ความเป็นพ่อ เป็นแม่ของลูกได้ และหากเกิดเหตุร้ายมีคนเสียชีวิต ประชาชนทั่วไปควรจะต้องทราบว่สิ่งแรกที่ต้องทำคืออะไร ห้ามใครเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุที่อาจมีพยานวัตถุหลงเหลืออยู่ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความจำเป็นที่ประชาชนทั่วไปควรทราบเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองหากเกิดปัญหาที่ไม่คาดคิด และสามารถที่จะอำนวยความสะดวกต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ทำงานได้อย่างราบรื่นและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างมากเพราะเป็นพยานหลักฐานที่ชัดเจนสามารถยืนยันได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และในอนาคตก็จะยังคงเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญอยู่เพราะมีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหากมองในสายงานของมูลนิธิฯ คิดว่า ควรที่จะมีการเปิดโอกาสให้อาสาสมัครมูลนิธิฯ ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หมอหรือ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้มากขึ้น เนื่องจากอาสาสมัครของมูลนิธิฯ เป็นคนกลุ่มแรกที่เข้าถึงที่สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งหากทางอาสาสมัครสามารถที่จะจัดการสถานที่เกิดเหตุได้ในเบื้องต้น ก็จะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่ได้ในระดับหนึ่ง และลดปัญหาการสูญหายของวัตถุพยานที่มีในช่วงเวลาแรกของการเกิดเหตุได้ ซึ่งการที่อาสาสมัครจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการอบรมความรู้ขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ให้กับอาสาสมัครอย่างจริงจัง นอกเหนือจากความรู้ที่อาสาสมัครสามารถหาได้จากอินเทอร์เน็ตเอง อาทิเช่น เรื่องสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ เมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น พยานวัตถุใดบ้างที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ และสิ่งใดที่มีความสำคัญ ต้องระวังเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการทำงานขั้นตอนต่อไปของเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและอาสาสมัครทุกคนควรต้องรู้ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนได้อีกมาก

ผู้จัดการเครือมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน จากการสัมภาษณ์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า ควรที่จะทำให้งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องทั่วไปที่ทางหน่วยงานราชการนำมาใช้ โดยอาจเพิ่มเติมเป็นกระบวนการตรวจอายุซึ่งอาจมีการคิดค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมอย่างชัดเจน และระบุในเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแรงงานเด็กว่ามีอายุเท่าใด เพื่อลดปัญหาที่ประเทศไทยถูกโจมตีว่าใช้แรงงานเด็ก และลดปัญหาการคาดเดาอายุเด็ก เช่น เด็กอายุยังไม่ถึง 18 ปี แต่มี

การปลอมข้อมูลอายุว่าบรรลุนิติภาวะ และอ้างเหตุผลเช่น เด็กตัวเล็ก ไม่กินข้าวซึ่งหากปราศจากหลักฐานพิสูจน์อายุจากนิติวิทยาศาสตร์ก็จะเป็นสิ่งที่ยากต่อการคุ้มครองเด็กให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

แนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น	ถ้อยคำสำคัญ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร	มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์อย่างเท่าเทียมกัน
เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน	มีมาตรการควบคุมการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างชาติที่เข้มงวด
ทนายความ 1	นำประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เรียกร้องสิทธิประโยชน์ให้แรงงาน
ทนายความ 2	เผยแพร่ข้อมูลสถานที่และเจ้าหน้าที่ผู้ทำการพิสูจน์หลักฐานด้วยวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่นอกจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และทนายความควรมีความรู้ในกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้น
แพทย์นิติเวช รพ. สมุทรสาคร	นำเสนอการทำงานที่เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจนขึ้นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น
นักสังคมสงเคราะห์ รพ. สมุทรสาคร	ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อใช้ป้องกันตนเองและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่
มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร	ควรมีการอบรมให้ข้อมูลอาสาสมัครเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในเรื่องพยานหลักฐานที่สำคัญเพื่อให้สามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ได้
ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน	ทำให้หน่วยงานราชการเล็งเห็นความสำคัญของงานนิติวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น เพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับ

	ผลการพิสูจน์จากนิดิวิทยาศาสตร์ลงในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเด็ก เพื่อลดปัญหาการใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย
--	---

ตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานางานนิดิวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

จากตาราง 4.4 แสดงให้เห็นถึงถ้อยคำสำคัญในบทสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานางานนิดิวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 คน พบว่า ส่วนใหญ่เล็งเห็นว่างานนิดิวิทยาศาสตร์มีความสำคัญมากจึงควรนำประโยชน์มาใช้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการเรียกร้องสิทธิของแรงงานต่างชาติ แรงงานเด็ก ประกอบกับควรเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิดิวิทยาศาสตร์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าเกี่ยวกับงานนิดิวิทยาศาสตร์มากขึ้น สามารถนำประโยชน์มาใช้อย่างเต็มที่ สามารถช่วยเหลือการทำงานเจ้าหน้าที่และใช้ป้องกันตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า ควรมีมาตรการควบคุมการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างชาติที่เข้มงวดเพื่อจะให้ได้สามารถใช้ประโยชน์จากงานนิดิวิทยาศาสตร์ได้อย่างเต็มที่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ. สมุทรสาคร 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน 1 คน ทนายความ 2 คน แพทย์นิติเวช 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิการกุศลสมุทรสาคร 1 คน และผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน 1 คน

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 30- 35 ปี แต่งงานแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนมากเป็นทนายความ

1.2 มุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในด้านมุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญและรายละเอียดของงานนิติวิทยาศาสตร์ในการเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการทำงานของผู้ที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ทนายความ แพทย์นิติเวช นักสังคมสงเคราะห์ มูลนิธิการกุศลสมุทรสาครและ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริง ที่จะสามารถนำไปสู่การสืบหาคนผิดมาลงโทษได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว แต่ถึงแม้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะเป็นข้อมูลที่ผู้คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันเชื่อถือมากก็ตาม จากผลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในการจะพิจารณาคดี ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายหรือ ความผิดให้กับผู้กระทำผิดครั้งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมนั้นยังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล เอกสารรอบด้าน พยานแวดล้อม รวมถึงพยานบุคคลมาประกอบกับข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้คำตัดสินนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง ยุติธรรมมากที่สุด

1.3 บทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในด้านบทบาทของการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในงานเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมได้ใน 3 ระดับคือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรงในการเป็นผู้ที่ต้องใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อมาพิสูจน์หลักฐานที่ค้นพบ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ผู้ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจพยานหลักฐานต่างๆ โดยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และแพทย์นิติเวช ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในงานนิติวิทยาศาสตร์ การทำงานของแพทย์นิติเวชนั้นต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในวิชาชีพแพทย์มาพิสูจน์สาเหตุของการป่วยหรือเสียชีวิตของผู้คน และนำส่งต่อข้อมูลที่พบไปยังพนักงานสอบสวน และไปเป็นพยานในชั้นศาลต่อไป

2. การมีส่วนร่วมในที่เกิดเหตุ แต่ไม่ได้เป็นผู้พิสูจน์หลักฐานต่างๆด้วยตนเอง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีหน้าที่ในการตรวจหาวัตถุพยาน รวมไปถึงการสัมภาษณ์พยานบุคคลที่อยู่ในที่เกิดเหตุเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสืบสวนสอบสวน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากนิติวิทยาศาสตร์หรือ แพทย์นิติเวชร่วมพิสูจน์ข้อมูลต่อไป และอาสาสมัครมูลนิธิกุศลสมุทรสาครซึ่งมีหน้าที่กันผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ออกนอกบริเวณ ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบวัตถุพยานนั้นๆให้สามารถที่จะทำงานต่อไปได้อย่างราบรื่น

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยรวมใช้ประโยชน์จากผลการพิสูจน์หลักฐาน โดยมีได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิสูจน์และเข้าไปในที่เกิดเหตุ ได้แก่ ทนายความซึ่งเป็นผู้ใช้ผลจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์เฉพาะด้านของเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรงมาประกอบกับข้อมูลอื่นๆรอบด้านเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนของศาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ที่ต้องอาศัยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับเด็กหรือ คนที่อยู่ภายใต้การดูแลให้ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่สมควรจะได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์โดยการเป็นผู้พูดคุยกับเด็กหญิงผู้เสียหายในคดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์วัตถุพยานของเจ้าหน้าที่และมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นผู้ซึ่งใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มาจากระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การพิสูจน์อายุจริงของเด็ก เพื่อเป็นการสนับสนุนงานให้เกิดการตัดสินใจหรือลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.4 ปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิเวศวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิเวศวิทยาศาสตร์ในด้านปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิเวศวิทยาศาสตร์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทางนิเวศวิทยาศาสตร์เนื่องจากมีขั้นตอนการตรวจพิสูจน์หลักฐานที่ชัดเจนอยู่แล้ว จึงเป็นการลดทอนปัญหาทางเทคนิคต่างๆลงไป ทำให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้อง แม่นยำ และยังคงคิดว่าเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์อย่างมากในเป็นกระบวนการในการการพิสูจน์ข้อมูลหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำคนผิดมาลงโทษและ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย แต่การทำงานในพื้นที่ที่มีความหลากหลายของแรงงานต่างชาตินั้นทำให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าเป็นสิ่งที่บั่นทอน หรือ ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุขของผู้คนและบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครมูลนิธิกุศลสมุทรสาคร ทนายความหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ในการหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ นั่นคือ

1. ปัญหาแรงงานต่างชาตินี้ทะลักเข้ามาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ไม่มีการขึ้นทะเบียนแรงงานที่ถูกต้องทำให้ ไม่มีฐานข้อมูลรายชื่อที่จะสามารถชี้ชัดตัวบุคคลของแรงงานต่างชาตินี้แต่ละคนได้ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุคดีความที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเหล่านี้ ถึงแม้มีพยานวัตถุ พยานบุคคลหรือพยานแวดล้อมที่สามารถนำไปสู่การพิสูจน์ถึงผู้กระทำความผิดที่ชัดเจน แต่ก็ไม่สามารถที่จะติดตามผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ เนื่องจาก ไม่มีข้อมูลบุคคลนั้นๆ ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมในประเทศ

2. ปัญหาของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันของแรงงานต่างชาตินี้ไม่ว่าจะเป็น พม่า ลาว เขมร ก็ตามทำให้การสื่อสารกับแรงงานต่างชาตินี้ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร รวมไปถึงการไม่ได้รับความร่วมมือทั้งในการร่วมกันสอดส่องดูแลปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นกันเอง และการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีเนื่องจากกลัวความผิด กลัวโดนจับเพราะเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย

3. การขาดความพร้อมของข้อมูล หลักฐานพยานแวดล้อมรอบด้านถึงแม้จะมีข้อมูลที่ได้จากการพิสูจน์ทางนิเวศวิทยาศาสตร์แล้วก็ตามก็ไม่สามารถที่จะสรุปคดีดังกล่าวได้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นๆต้องพยายามขวนขวายหาข้อมูลเอกสารแวดล้อม พยานวัตถุ พยานบุคคลให้ครบถ้วนรอบด้านมากที่สุดเพื่อให้การพิจารณาบทลงโทษ หรือการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย มีความยุติธรรมมากที่สุด

4. การมีความรู้ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จำกัดของเจ้าหน้าที่ที่ต้องมีส่วนเกี่ยวเนื่องในสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ไม่ทราบถึงวัตถุพยานที่มีความสำคัญอย่างแท้จริง จึงอาจทำให้มีวัตถุพยานที่มีอยู่ในสถานที่เกิดเหตุเมื่อตอนแรกเกิดเหตุอาจสูญหายหรือ ถูกทำลายโดยไม่ตั้งใจ และการที่ประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ไม่มากนักทำให้ไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล พยานหลักฐานที่มีความจำเป็นหรือสามารถนำไปพิสูจน์ต่อเนืองเพื่อหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เช่น ไม่ทำการเก็บเนื้อเยื่อหรือเส้นผมของคนร้ายไว้เมื่อเกิดเหตุ เป็นต้น ทำให้พลาดโอกาสในการที่จะสามารถระบุตัวคนร้ายได้จากการพิสูจน์หลักฐานเหล่านั้นด้วยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

5. ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของงานนิติวิทยาศาสตร์ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล หรืออำนวยความสะดวกในการทำงานเท่าที่ควร ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์

2. อภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำข้อสรุปจากการสัมภาษณ์มาอภิปรายผล โดยมีประเด็นที่เรียบเรียงได้ดังนี้

2.1จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในด้านมุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นั้นมีความเข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญและรายละเอียดของงานนิติวิทยาศาสตร์ในการเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือสามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการทำงานของผู้ที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน หนายความ แพทย์นิติเวช นักสังคมสงเคราะห์ มูลนิธิการกุศลสมุทรสาครและ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่จะสามารถนำไปสู่การสืบหาคนผิดมาลงโทษได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว แต่ถึงแม้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะเป็นข้อมูลที่ผู้คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันเชื่อถือมากก็ตาม จากผลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในการจะพิจารณาคดี ให้ความสำคัญแก่ผู้เสียหายหรือ ความผิดให้กับผู้กระทำความผิดครั้งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมนั้นยังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล เอกสารรอบด้าน พยานแวดล้อม รวมถึงพยานบุคคลมาประกอบกับข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้คำตัดสินนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง ยุติธรรมมากที่สุด ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงมุมมองเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลนี้มีความถูกต้อง สอดคล้องไปกับความหมายที่แท้จริง

ของงานนิติวิทยาศาสตร์ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางฟิสิกส์ เคมี หรือชีววิทยา โดยผ่านกระบวนการที่สามารถพิสูจน์ได้และ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (สราวุธ เบญจกุล, 2550) ซึ่งข้อมูลทางนิติศาสตร์ถือว่าเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดีของศาล (ประมูท สุวรรณสร, 2551) อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลทุกคนยังเล็งเห็นถึงความจำเป็นของข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ในการเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญมากในปัจจุบัน เพื่อค้นหาความจริงในการนำตัวคนผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ดังการศึกษาของแอล ดู ปาร์ตและ วิจิตร ลุติตานนท์ (2478) ที่กล่าวถึงความคลาดเคลื่อนของพยานบุคคลที่เป็นพยานสำคัญในอดีต เนื่องจากเดิมพยานบุคคลจะเป็นพยานผู้รู้เห็นหรือประจักษ์พยานที่ใกล้ชิดที่สุด แต่พยานบุคคลนั้นมีข้อเสียคือ กระบวนการในการรับรู้ การจดจำของพยาน การถ่ายทอดเรื่องราวที่ตนรับรู้ให้แก่ผู้อื่น อีกทั้งปัจจัยอื่นๆเช่น เพศ วัย การศึกษา รวมไปถึงอารมณ์ ความนึกคิดที่แปรเปลี่ยนได้ตามอคติต่างๆเช่น ความกลัว ความโกรธ ความอาฆาต ผลประโยชน์และ การรับสินบน สิ่งเหล่านี้ทำให้การให้คำของพยานมีความน่าเชื่อถือมากน้อยไม่เท่ากัน อีกทั้งในคดีความผิดอาญาที่ร้ายแรงเช่น คดีฆาตกรรม มักจะเป็นคดีที่ยากแก่การหาประจักษ์พยานผู้รู้เห็นการกระทำความผิดมาเป็นพยาน จึงทำให้ต้องมีการหาพยานหลักฐานอื่นๆที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าเข้ามาช่วยประกอบในการพิจารณาคดี นอกจากนี้ในความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลนั้น ยังคงเป็นเข้าใจโดยกว้างว่า งานนิติวิทยาศาสตร์นั้นเป็นการพิสูจน์หลักฐานที่ค้นพบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือ อาศัยวิชาความรู้ด้านแพทย์เพื่อวินิจฉัยถึงความเป็นมาและ สาเหตุของสิ่งนั้นๆเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วประเภทของพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์นั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1. พยานนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในที่เกิดเหตุและ 2. พยานนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ นิติเวชศาสตร์ นิติสวกรรมศาสตร์ นิติทันตวิทยา นิติเภสัชวิทยา นิติมานุษยวิทยา นิติกฎหมาย เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่างานนิติวิทยาศาสตร์นั้นเป็นการพิสูจน์ข้อมูลหลักฐานด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมหลายแขนง ทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และยังคงได้รับการพัฒนา ส่งเสริมให้มีความทันสมัยเพื่อให้ทันต่อผู้กระทำผิดที่ก่อเหตุในทุกวันนี้ได้อย่างต่อเนื่อง ดังการศึกษาของ แมนเฟรด เกรเซอร์ (Manfred Kayser, 2554) ที่ได้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของการพัฒนากระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้ทำการศึกษาวิจัยถึงการทำนายสีเส้นผมจาก DNA โดยใช้ “DNA Markers” 13 ตำแหน่งจากยีน 11 ตัว วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจับกุมคนร้ายจากหลักฐานที่คนร้าย

ทิ้งไว้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าวิธีการใช้ “DNA Markers” 13 ตำแหน่งจากยีน 11 ตัวเป็นการทำนายสีผมจาก DNA ที่แม่นยำมากถึงกว่า 90% สำหรับคนที่มีผมสีดำและสีแดง แต่คนที่ผมสีบลอนด์หรือสีน้ำตาล ความแม่นยำจะอยู่ที่ 80% ซึ่งข้อมูลจาก DNA ยังแยกแยะสีผมที่ใกล้เคียงกัน เช่น ผมสีบลอนด์กับผมสีบลอนด์แดง หรือผมสีน้ำตาลเข้มกับผมสีดำ ออกจากกันได้ด้วย ทำให้ตำรวจสามารถบอกสีผมคนร้ายได้จากหลักฐานเนื้อเยื่อที่คนร้ายทิ้งไว้ ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อประเทศโลกตะวันตกที่ประชากรมีสีผมหลากหลาย

2.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในด้านบทบาทของการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่นั้นมีส่วนร่วมในงานเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมได้ใน 3 ระดับคือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรงในการเป็นผู้ที่ต้องใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อมาพิสูจน์หลักฐานที่ค้นพบ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ผู้ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจพยานหลักฐานต่างๆ โดยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และแพทย์นิติเวช ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในงานนิติวิทยาศาสตร์ การทำงานของแพทย์นิติเวชนั้นต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในวิชาชีพแพทย์มาพิสูจน์สาเหตุของการป่วยหรือเสียชีวิตของผู้คน และนำส่งต่อข้อมูลที่พบไปยังพนักงานสอบสวน และไปเป็นพยานในชั้นศาลต่อไป

2. การมีส่วนร่วมในที่เกิดเหตุ แต่ไม่ได้เป็นผู้พิสูจน์หลักฐานต่างๆด้วยตนเอง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีหน้าที่ในการตรวจหาวัตถุพยาน รวมไปถึงการสัมภาษณ์พยานบุคคลที่อยู่ในที่เกิดเหตุเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสืบสวนสอบสวน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากนิติวิทยาศาสตร์หรือ แพทย์นิติเวชร่วมพิสูจน์ข้อมูลต่อไป และอาสาสมัครมูลนิธิกุศลสมุทรสาครซึ่งมีหน้าที่กันผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ออกนอกบริเวณ ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบวัตถุพยานนั้นๆให้สามารถที่จะทำงานต่อได้อย่างราบรื่น

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยรวมใช้ประโยชน์จากผลการพิสูจน์หลักฐาน โดยมิได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิสูจน์และเข้าไปในที่เกิดเหตุ ได้แก่ ทนายความซึ่งเป็นผู้ใช้ผลจากกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์เฉพาะด้านของเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรงมาประกอบกับข้อมูลอื่นๆรอบด้านเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนของศาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ที่ต้องอาศัยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับเด็กหรือ คนที่อยู่ภายใต้การดูแลให้ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง

ตามสิทธิที่สมควรจะได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์โดยการเป็นผู้พูดคุยกับเด็กหญิงผู้เสียหายในคดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์วัตถุพยานของเจ้าหน้าที่และมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นผู้ซึ่งใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มาจากระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การพิสูจน์อายุจริงของเด็ก เพื่อเป็นการสนับสนุนงานให้เกิดการตัดสินใจหรือลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นจะมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้เฉพาะด้านของแต่ละบุคคล ซึ่งในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในระดับที่ 1 และ 2 นั้นต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทางในการเก็บพยานหลักฐานซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้ตามกฎหมายและเป็นสิ่งที่สามารถเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตร 226 พยานหลักฐานหมายรวมถึง พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่นๆซึ่งอาจจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำความผิดได้ โดยในหลายกรณีที่ไม่สามารถหาพยานบุคคลมายืนยันผู้กระทำผิดได้ ทำให้พยานวัตถุจึงกลายมาเป็นพยานที่มีความสำคัญมาก ประกอบเข้ากับเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้า จิตความสามารถในการเก็บ และตรวจพิสูจน์สูงขึ้น ทำให้สามารถที่จะพิสูจน์ข้อมูลจากพยานวัตถุได้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลมากที่สุด ในปัจจุบัน เพราะพยานวัตถุสามารถใช้เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง ใช้เชื่อมโยงผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายในสถานที่เกิดเหตุได้ และป้องกันผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหา โดยสามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือพยาน และสามารถนำพยานวัตถุเป็นหลักในการพิจารณาคดีได้ โดยนอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์โดยตรงนั้นยังต้องมีความรู้ในด้านของประเภทพยานหลักฐานอย่างชัดเจนเพื่อที่จะสามารถเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาคดีได้อย่างครบถ้วน ซึ่งได้แก่ 1. พยานหลักฐานโดยตรง หรือพยานบุคคล ผู้รู้เหตุการณ์ (ประจักษ์พยาน) ที่ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยประสาท ตา หู จมูก การสัมผัส หรือการลิ้มรส 2. พยานแวดล้อมกรณี ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำมาปะติดปะต่อให้เกิดลำดับความคิดที่อาจเชื่อมโยงถึงข้อเท็จจริงบางอย่าง ซึ่งสามารถนำมาใช้คลี่คลายปัญหาในทางคดีได้ และ 3. พยานหลักฐานที่แท้จริงคือ พยานวัตถุทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ซึ่งสามารถพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ประกอบเข้ากับกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการในการเก็บพยานหลักฐานมิให้คุณค่าสูญเสียไปได้แก่ กฎข้อที่ 1 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องกระทำการตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่คนแรกไปถึงจน เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น กฎข้อที่ 2 เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องกฎหมาย โดยผู้มีอำนาจ

ในการเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุตามกฎหมายคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น กฎข้อที่ 3 กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม โดยผู้ตรวจสอบที่เกิดเหตุต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น พร้อมทั้งระบุนายละเอียดสิ่งที่พบและบรรจุหีบห่อไว้อย่างเหมาะสม กฎข้อที่ 4 มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด โดยพยานหลักฐานนั้นต้องอยู่ในการคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่จัดเก็บจนถึงชั้นศาล และจะต้องมีหลักฐานแสดงการรับส่งของกลางนั้น โดยตลอดเพื่อป้องกันการสูญหายและการถูกทำลาย แต่ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์โดยตรงจะไม่ได้มีหน้าที่หรือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ก็ตาม แต่การที่พยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มที่ โดยอาจจะอาศัยประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์ร่วมด้วยก็จะสามารถช่วยเหลือผู้คนที่เดือดร้อนได้อย่างแน่นอน

2.3 จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ในด้านปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้มีปัญหากับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เนื่องจากมีขั้นตอนการตรวจพิสูจน์หลักฐานที่ชัดเจนอยู่แล้ว จึงเป็นการลดทอนปัญหาทางเทคนิคต่างๆลงไป ทำให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้อง แม่นยำ และยังคงถือว่าเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์อย่างมากในเป็นกระบวนการในการการพิสูจน์ข้อมูลหลักฐานประกอบการพิจารณาดีในกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำคนผิดมาลงโทษและ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย แต่การทำงานในพื้นที่ที่มีความหลากหลายของแรงงานต่างชาตินั้นทำให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าเป็นสิ่งที่บั่นทอน หรือ ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุขของผู้คนและบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครมูลนิธิกุศลสมุทรสาคร ทนายความหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ในการหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ นั่นคือ

1. ปัญหาแรงงานต่างชาติที่ทะลักเข้ามาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ไม่มีการขึ้นทะเบียนแรงงานที่ถูกต้องทำให้ ไม่มีฐานข้อมูลรายชื่อที่จะสามารถชี้ชัดตัวบุคคลของแรงงานต่างชาติแต่ละคนได้ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุคดีความที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเหล่านี้ ถึงแม้มีพยานวัตถุ พยานบุคคลหรือพยานแวดล้อมที่สามารถนำไปสู่การพิสูจน์ถึงผู้กระทำความผิดที่ชัดเจน แต่ก็ไม่สามารถที่จะติดตามผู้กระทำผิดมารับโทษได้ เนื่องจาก ไม่มีข้อมูลบุคคลนั้นๆ ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมในประเทศ

2. ปัญหาของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันของแรงงานต่างชาติไม่ว่าจะเป็น พม่า ลาว เขมร ก็ตามทำให้การสื่อสารกับแรงงานต่างชาติเหล่านี้ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร รวมไปถึงการไม่ได้รับความร่วมมือทั้งในการร่วมกันสอดส่องดูแลปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นกันเอง

และการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีเนื่องจากกลัวความผิด กลัวโดนจับเพราะเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย

3. การขาดความพร้อมของข้อมูล หลักฐานพยานแวดล้อมรอบด้านถึงแม้จะมีข้อมูลที่ได้จากการพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์แล้วก็ตามก็ไม่สามารถที่จะสรุปคดีดังกล่าวได้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นๆต้องพยายามขวนขวายหาข้อมูลเอกสารแวดล้อม พยานวัตถุ พยานบุคคลให้ครบถ้วนรอบด้านมากที่สุดเพื่อให้การพิจารณาบทลงโทษ หรือการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายมีความยุติธรรมมากที่สุด

4. การมีความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จำกัดของเจ้าหน้าที่ที่ต้องมีส่วนเกี่ยวเนื่องในสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ไม่ทราบถึงวัตถุพยานที่มีความสำคัญอย่างแท้จริง จึงอาจทำให้มีวัตถุพยานที่มีอยู่ในสถานที่เกิดเหตุเมื่อตอนแรกเกิดเหตุอาจสูญหายหรือ ถูกทำลายโดยไม่ตั้งใจ และการที่ประชาชนทั่วไปมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ไม่มากนักทำให้ไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล พยานหลักฐานที่มีความจำเป็นหรือสามารถนำไปพิสูจน์ต่อเนื้อหาหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เช่น ไม่ทำการเก็บเนื้อเยื่อหรือเส้นผมของคนร้ายไว้เมื่อเกิดเหตุ เป็นต้น ทำให้พลาดโอกาสในการที่จะสามารถระบุตัวคนร้ายได้จากการพิสูจน์หลักฐานเหล่านั้นด้วยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

5. ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของงานนิติวิทยาศาสตร์ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล หรืออำนวยความสะดวกในการทำงานเท่าที่ควร ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์

ซึ่งจากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่า เป็นปัญหาแวดล้อมกับการทำงานของนิติวิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็น การขาดฐานข้อมูลแรงงานต่างชาติ ปัญหาการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน การขาดความพร้อมของข้อมูลแวดล้อม การขาดความรู้เกี่ยวกับงานนิติวิทยาศาสตร์ และ การขาดการให้ความสำคัญกับงานนิติวิทยาศาสตร์ซึ่ง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ค้นพบ ดังนั้นเพื่อให้งานนิติวิทยาศาสตร์สามารถถูกนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากที่สุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะร่วมกันหาทางแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป ซึ่งผลการสัมมนาครั้งนี้มีความสอดคล้องไปกับการศึกษาของกนกพร แสงแก้ว (2552) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนางานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ของสถานีดำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในงานตรวจสอบที่เกิดเหตุ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานตรวจสอบที่เกิดเหตุของสถานีดำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การตรวจสอบที่เกิดเหตุของ

สถานีดำรงในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรม เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนแตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ส่วนใหญ่ คือ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือ และยานพาหนะ ขาดแคลนทีมงาน ทีมงานขาดความรู้ความชำนาญ ขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ จัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปีและปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งและการศึกษาของแมนเฟรด เกรเซอร์ (Manfred Kayser, 2553) ที่ได้ทำการศึกษาถึงเลือดบอกอายุ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มเทคนิคทางนิติวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ให้ตำรวจสามารถสืบสวนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า สามารถทำการวิเคราะห์หาค่าเลือดเพื่อประมาณค่าอายุของคนได้โดยอาศัยคุณสมบัติเฉพาะจาก T-cell (เซลล์ภูมิคุ้มกันของร่างกาย) ในขณะที่ T-cell พัฒนาบางส่วนของ DNA ของมันถูกตัดออกแล้วต่อบางส่วนกลับเข้ามาด้วยกันในหลายๆรูปแบบ ทำให้มันสามารถที่จะสร้างตัวรับสัญญาณที่ผิวเซลล์จำเพาะที่เอาไว้ใช้ในการจัดจำแนกที่เรียหรือเชื้อโรคได้หลากหลาย ซึ่งเมื่อคนเราอายุมากขึ้นเรื่อง ปริมาณ DNA ที่มีรูปร่างเป็นวงกลมในเลือดจะลดลง เพราะร่างกายมีการผลิต T-cell ใหม่ลดลง ซึ่งการวิเคราะห์ T-cell ก่อนข้างมีความถูกต้องถึงแม้ตัวอย่างเลือดจะถูกเก็บไว้นานกว่าปีครึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาคดีเก่าๆ หรือแม้กระทั่งช่วยตำรวจในการพิสูจน์ทราบเหยื่อจากภัยพิบัติได้อีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่จะพิสูจน์สิ่งต่างๆนั้นต้องให้ความสำคัญกับทุกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานในที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงตัวร้ายได้อย่างที่คาดไม่ถึง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานิติวิทยาศาสตร์ และการนำประโยชน์จากงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดคุณค่ามากที่สุด โดยแยกเป็นสองประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนิดิวิทยาาสตร์ต้องมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิดิวิทยาาสตร์ที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อที่จะให้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และเชื่อถือให้ความถูกต้อง แม่นยำของกระบวนการทางนิดิวิทยาาสตร์และ พร้อมให้ความร่วมมือในการร่วมสอดส่องดูความเรียบร้อยของบ้านเมือง และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์หลักฐานนั้นๆ

2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา คดีความตัดสินต่างๆ ควรที่จะให้ความสำคัญพยานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้จากกระบวนการทางนิดิวิทยาาสตร์ พยานเอกสาร พยานบุคคล พยานแวดล้อมต่างๆ เนื่องจากทุกสิ่งสามารถนำมาพิจารณาเชื่อมโยงไปยังผู้กระทำความผิดได้อย่างถูกต้อง

3. ผู้ที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิดิวิทยาาสตร์ถึงแม้จะทางอ้อม หรือเป็นเพียงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลนิดิวิทยาาสตร์ และไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในการร่วมพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆก็ตาม ควรที่จะเปิดใจกว้างในการที่ร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือพร้อมอำนวยความสะดวก และไม่ทำตัวเป็นอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างชาติควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับแรงงานต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยอย่างชัดเจนเข้มงวด บังคับใช้ให้แรงงานทุกคนขึ้นทะเบียนเพื่อให้มีฐานข้อมูลในการติดตามตัวได้ตลอดเวลา และมีการเตรียมความพร้อมของล่ามหรือ ผู้ที่สามารถพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษาของแรงงานต่างชาติไว้ให้พร้อมเมื่อเกิดเหตุการณ์คดีความที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเหล่านี้

2. หน่วยงานที่มีความรู้เกี่ยวกับงานนิดิวิทยาาสตร์ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ตำรวจ พิสูจน์หลักฐานหรือ แพทย์นิติเวช ควรเผยแพร่ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนิดิวิทยาาสตร์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปหรือ อาสาสมัคร ได้รับรู้รับทราบ เพื่อที่จะร่วมเป็นหนึ่งในผู้ช่วยเหลืองานนิดิวิทยาาสตร์ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว เช่น การอบรมให้ทราบถึงหลักฐานสำคัญที่ต้องระวังในที่เกิดเหตุแต่ละครั้งสำหรับอาสาสมัครกู้ภัย หรือการอบรมถึงความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่สามารถนำมาพิสูจน์ระบุตัวบุคคลได้ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเยื่อ เส้นขน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ และใช้ในการเตรียมพร้อมป้องกันตนเองยามเกิดเหตุไม่คาดคิดได้ เป็นต้น

3. หน่วยงานราชการควรให้ความสำคัญต่อข้อมูลที่ได้จากงานนิดิวิทยาศาสตร์ โดยจัดทำฐานข้อมูลนิดิวิทยาศาสตร์ที่มีความจำเป็น เพื่อลดทอนปัญหา หรือความล่าช้าในการ ต้องทำเรื่องสืบค้น ขอพิสูจน์หลักฐานหากเกิดเรื่องที่ต้องอาศัยข้อมูลทางนิดิวิทยาศาสตร์ เช่น ข้อมูลอายุเด็กต่างชาติที่แท้จริงจากผลการตรวจด้วยนิดิวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ

1. ควรทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบถึงงานนิดิวิทยาศาสตร์ของพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาครกับพื้นที่อื่นๆในประเทศไทยที่มีพื้นที่คล้ายคลึงกัน เพื่อที่จะได้ทราบถึงความแตกต่างของกระบวนการ ข้อดี ข้อด้อยที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทางนิดิวิทยาศาสตร์ของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาถึงงานนิดิวิทยาศาสตร์ในมิติทางสังคมด้านอื่นๆ เพื่อให้มีประโยชน์ครอบคลุมในทุกด้าน และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ควรทำการศึกษาถึง กรณีศึกษาคดีที่มีวิวัฒนาการในการใช้กระบวนการทางนิดิวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์หลักฐานของผู้กระทำความผิดหรือ ผู้เสียหายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้ทราบถึงความสอดคล้องในการพัฒนางานนิดิวิทยาศาสตร์ให้เท่าทันวิธีการก่อเหตุของผู้กระทำความผิด ซึ่งสามารถส่งผลต่อเนื่องไปยังการพัฒนางานนิดิวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิตติพงศ์ วิเศษสงวน, ร.ต. การนำวิทยาการตำรวจมาใช้ในงานสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน สังกัดสำนักงานตำรวจภาค 7. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2538.
- กองทะเบียนประวัติอาชญากร. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. การพิมพ์ลายนิ้วมือและการทะเบียนประวัติอาชญากร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2544.
- กองทะเบียนประวัติอาชญากร[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2555 เข้าถึงได้จาก http://criminal.police.go.th/main_1.html
- ทวีศักดิ์ ภักดีโต. ทะเบียนประวัติอาชญากร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย. 2543.
- ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์. การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551
- ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์. ข้อคิดใหม่ในกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547
- พัชรา ลินลอยมา, พ.ต.ท.หญิง. การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านทะเบียนประวัติอาชญากร ของ สถานีตำรวจนครบาล. งานวิจัย: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2548.
- พัชรา ลินลอยมา, พ.ต.อ.หญิง. การทะเบียนประวัติอาชญากร เอกสารประกอบการสอน วิชาการสืบสวนและสอบสวน. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>.
- ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555
เข้าถึงได้จาก <http://www.ajarnpat.com/>
- สุธาสิณี ขงรัมย์, ร.ต.อ.หญิง. ระบบสารสนเทศงานทะเบียนประวัติอาชญากร. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 2553.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, 2552
- สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2555
เข้าถึงได้จาก <http://www.forensic.police.go.th/FS/html/main.html>

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนสอบสวนเล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทีซีจี พรินติ้ง จำกัด, 2546.

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนสอบสวนเล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทีซีจี พรินติ้ง จำกัด, 2546.

การสัมภาษณ์

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.อ สมุทรสาครคนที่ 1 [นามแฝง], พันตำรวจโท.พนักงานสอบสวน
สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2555

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานคนที่ 2 [นามแฝง], พันตำรวจโท.ผู้ชำนาญการ
สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2555

ทนายความคนที่ 3-4 [นามแฝง], เป็นผู้ได้รับใบประกอบอาชีพทนายความ
สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2555

นักสังคมสงเคราะห์คนที่ 5 [นามแฝง], รพ.สมุทรสาคร/ศูนย์ฝังได้
สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555

ผู้จัดการมูลนิธิสมุทรสาครคนที่ 6 [นามแฝง],มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน(LPN)
สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2555

อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสมุทรสาครคนที่ 7 [นามแฝง],มูลนิธิสมุทรสาคร.
สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2555

แพทย์นิติเวช คนที่ 8 [นามแฝง], รพ. สมุทรสาคร สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล นางสาวอัญญาณี สิทธิอาษา

ที่อยู่ 127 หมู่3 ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย 57210

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550	สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
พ.ศ.2551	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร